

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

HASANKEYF'TEKİ TÜRK İSLÂM DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATİCE BALTA

VAN – 2017

T.C
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

HASANKEYF'TEKİ TÜRK İSLÂM DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. MEHMET TOP

HAZIRLAYAN
HATİCE BALTA

VAN - 2017

Bu tez çalışması 2015 –SOB-YL214 No'lu proje olarak Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Bilimsel Araştırma Projeleri Başkanlığı tarafından desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR	v
1. GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi ve Amacı	1
1.2. Kaynaklar ve Araştırmalar	4
1.3. Metod ve Düzen	6
2. HASANKEYF'İN COĞRAFİ YAPISI TARİHÇESİ VE ADININ KÖKENİ.....	9
2.1. Hasankeyf'in Coğrafi Yapısı	9
2.2. Hasankeyf'in Tarihçesi ve adının kökeni	11
3. HASANKEYF ARKEOLOJİK KAZI ÇALIŞMALARI	15
4. KATALOG	17
4.1. TARİHİ MEZARLIK ALANLARI	18
4.1.1. İç Kale Tarihi Mezarlığı.....	18
4.1.2. İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı.....	18
4.1.3. İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı	31
4.1.2. Eski Mezarlık	49
4.1.3. Kasr Rabiye yolu üzerindeki Mezarlık	65
4.1.4. Eski Kaymakamlık arkası Mezarlık	69
4.2. Yapıların Hazirelerinde Yer Alan Mezar Taşları.....	71
4.2.1. İmam Abdullah Zaviyesi.....	71
4.2.3. Haydar Baba Zaviyesi.....	90
4.2.4. Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı.....	96
4.2.5. Kızlar Cami arkasındaki Anonim Zaviye	114
4.3. Yapı İçerisinde Yer Alan Mezar Taşları	123
4.3.1. Mardinike Külliyesi'ndeki Cami	123
4.3.2.Eyyübi Kızlar Cami	124
4.3.3.Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami.....	130
4.4. Hasankeyf Kazı Evi Deposunda Yer Alan Mezar Taşları	133
4.5. Hasankeyf Belediye Bahçesinde Yer Alan Sanduka	155

5. DEĞERLENDİRME.....	156
5.1. Tipoloji.....	160
5.1.1. Mezar Tipolojisi.....	160
5.1.1.1. Pehleli Mezarlar.....	161
5.1.1.2. Sandukalı Mezarlar.....	163
5.1.1.3. Şahideli Mezarlar.....	164
5.1.2. Mezar Taşı Tipoloji.....	164
5.1.2.1. Şahide.....	165
5.1.2.2. Tepelikler.....	166
5.2. Süsleme Konuları.....	166
5.2.1. Bitkisel Süslemeler.....	167
5.2.2. Geometrik Süslemeler.....	169
5.2.3. İstiridye Motifi.....	171
5.2.4. Yapısal Öğeler.....	171
5.2.5. Nesnel Süslemeler.....	173
5.3. Malzeme ve Teknik.....	175
5.4. Kitâbelerde Yazı, Dil ve İçerik.....	175
6. SONUÇ.....	177
7. ÖZET.....	179
8. ABSTRACT.....	180
9. KAYNAKLAR.....	181
10. LEVHA.....	188
11. ÇİZİM LİSTESİ.....	193
12. FOTOĞRAF LİSTESİ.....	201
13. HASANKEYF KAZI EVİ DEPOSUNDA YER ALAN ŞAHİDE ÖRNEKLERİ.....	364

ÖNSÖZ

Ölen insanlara mezar açmak ve bu mezarların üzerine taş dikmek oldukça eski bir gelenektir. Kaynağını Orta Asya'dan alan ve günümüze kadar gelen, her biri ayrı bir sanat eseri olan bu önemli kültür kalıntılarımız günden güne kırılmakta ve yok olmakta.

Geçmişte hazîrelere ve mezar taşlarına olan ilgisizlik ve terk edilmişliğe rağmen son yıllarda bu konu ile ilgili bilimsel çalışmalar gün geçtikçe yoğunluk kazanarak önemli çalışmalar yapılmaktadır. Çünkü bir memleketin en önemli tapusu mezarlıklarıdır. Atalarımızın ölümlere olan bağlılığın nişanesi olarak gönülden hissedilen sevgi ve hürmetin karşılığı olarak dönemin şartlarında mezar taşları en güzel örnekleriyle süslenirken, eskiye kıyasla günümüz koşullarındaki her türlü imkânla kolaylığa kaçılarak, bir estetik tasavvurumuz olmadığından artık bizi sembolleştiren eserler verememek oldukça üzücü, oysa her şey birbirine bağlı. Tembellik her yerimize sirayet etmiş, ne bir Mimar Sinan yetiştirebiliyoruz ne de eski nakkaşlar, mücellitler ve baniler...

Ne yazıkki günümüzde sanat değeri taşıyan mezar taşlarının yerini son derece yalın mezar taşları almıştır.

Araştırma konum olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Batman iline bağlı ilçesi "Hasankeyf"teki Türk İslâm Dönemi Mezar Taşları" Eyyubi ve Osmanlı Türk mezar taşı örneklerinin hemen hepsini içinde barındırması açısından önemli bir yere sahiptir. ILISU Barajı ile Hasankeyf'teki tarihi eserlerimizin baraj altında kalması oldukça üzücü. Ancak kurtarılabilen birkaç eserin yeni Hasankeyf'e taşınarak restore edilerek gelecek nesillere kazandırılması bakımından önem taşımaktadır.

Batman İli, Hasankeyf İlçesi, Hasankeyf Ören Yeri'nde yaptığım saha çalışmasında; 'Hasankeyf Ören Yerinin 2004'ten beri kazı başkanlığını yürüten' Sayın Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM'ın, çalışmam için vermiş olduğu izninden ve her türlü kolaylığı sağlayıp, kaynaklarıyla çalışmamı desteklemesinden dolayı kendisine teşekkürlerimi borç bilirim. Sanat tarihi alanında önemli bir yer tutan böyle bir çalışmaya beni lisans döneminden itibaren yönlendiren Sayın Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU'na, Tez konusu seçiminde ve tez yazım süresi boyunca bana yön veren, nasıl bir yöntem izlemem

gerektiği konusunda değerli fikirlerini esirgemeyen tez danışmanım, Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOP'a ve onun şahsında bütün Y.Y.. Sanat Tarihi Bölümü ğretim üyelerine, her konuda bilgilerine başvurduğum değerli hocalarım Doçent Dr. Glven BAş'a, Yrd. Doç. Dr. Halil SÖZLÜ'ye ve Yrd. Doç. Dr. Tahsin KORKUT'a, Manevi desteğiyle her zaman yanımda olan saygıdeğer annem Mihriban BALTA ve canım kardeşim Tuba BALTA'ya, arazi çalışmamda beni yalnız bırakmayan saygıdeğer babam Nurettin BALTA'ya, bilgileri ve tecrübeleriyle beni aydınlatan Batman Turizm Tanıtım Derneği Eski Başkanı Gazeteci M. Emin BULUT'a, fotoğraf ekimlerim ve arazi çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen değerli dostum Leyla Doğan'a, Mahmut Dağtekin'e ve müze görevlisi Abdullah YAğMUR'a, mezar taşların okunmasında, amcam Hamza BALTA'ya, Hasip zel ve Chaplin Tercümanlık şirketi'ne, çizimlerinde ise Erdem Karadeniz'e, ve tez dzenlemelerimde büyük bir titizlikle uğraşan Kampüs tez yazım merkezi Saadettin Bor'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca 2015 –SOB-YL262 No'lu proje destekleri için Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Başkanlığı'na teşekkür ediyorum.

Çalışmam boyunca benden maddi manevi desteğini esirgemeyen, eğitim hayatım boyunca her koşulda beni destekleyen, varlıklarıyla bana g ve azim veren değerli aileme sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Hatice BALTA

VAN-2017

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
bkz.	: Bakınız
b.ş.k.	: Başkaları
cm.	: santimetre
Çiz.	: Çizim
d.n.	: Dipnot
km.	: Kilometre
m.	: Metre
m.m.	: Milimetre
M.Ö.	: Milattan Önce
TACDAM	: Tarihsel Çevre Değerlerini Araştırma Merkezi
y.y.	: Yüzyıl
Y.Y.Ü	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi

1.GİRİŞ

Mezarlığın kelime anlamı Arapça'da 'makber/makbere*' iken Farsça'da mezârât, kabristân ve gûristân olarak kullanılır.¹ Türkçe'de kabir ile aynı anlama gelen mezâr ziyaret edilen yer anlamına gelir.² Mezarların bir arada bulunduğu yerlere 'hazire*', mezarlık, mezaristan ya da kabristan denilir.³ En eski mezarlıklar, dikilmiş dört blok taş üstüne konulan yassı taşların şekillendirdiği Yontma Taş ve Cilâlı Taş devirlerine ait dolmenlerin bulunduğu alanlardır. Türk kültür tarihi açısından oldukça önem taşıyan ve Orta Asya'nın birçok kesiminde büyük mezarlıklar oluşturabilecek nitelikte, oldukça fazla bulunan kurganların* üstüne taş dikmek bir gelenektir. Bu mezar taşlarının bazı kısımlarında kitabelerde bulunuyordu. Mezarların baş ve ayakucuna 'şahide' veya 'mezar taşı' denilen taşların dikilmesi İslâm'ın ilk dönemlerinden günümüze kadar devam eden bir gelenektir.⁴

1.1.Konunun Önemi ve Amacı

Başlangıçta mimarîde pek kullanılmayan yazı, önce Emevîler ve Abbâsîler döneminde artarak kullanılmaya başlanmıştır. Yazı, yalnızca bilimsel eserlerle sınırlı kalmayıp, sosyal hayatın da içine girmiştir. Mimarîde sıkça kullanılan yazı ma'kılî, muhakkak, celî sülüs, celî ta'lik gibi çeşitleri olmak üzere,⁵ değişik hat örnekleri, geleneksel süsleme türleri ile mimarlık ve sanat tarihinin; konu aldığı ikonografik anlamlarıyla da dini ve mezhepler tarihinin konusu olabilmektedir.⁶

Çeşit çeşit taş işlemleriyle bir sanat ürünü haline getirilen mezar taşları, birer açık hava müzesi olarak önemli sanat değeri taşımaktadır. Bizi biz yapan en büyük

* Kabirlerin bulunduğu yer

¹ Nebi BOZKURT, 'Mezarlık', **TDV İslâm Ansiklopedisi**, cilt 29, Ankara, 2004, s.519.

² Kürşat DEMİRCİ, 'Kabir', **TDV İslâm Ansiklopedisi**, cilt 24, İstanbul, 2001, s.33.

* Etrafı çalı, çit veya taştan duvarla çevrili mekân.

³ Ali Rıza ÖZCAN, 'Mezar Taşları Üzerindeki Sembolik İfadeler', **Kaybolan Medeniyetimiz, Hekimoğlu Ali Paşa Camii Hazîresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları**, İstanbul, 2000, s.26.

* Mezar üzerine toprak yığılarak yapılan küçük tepe, tümülüs.

⁴ Bozkurt, a.g.m. s.519.

⁵ Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU, 'Osmanlı Mimarîsinde Yazı', Ankara, 2001, s.1.

⁶ Beyhan KARAMAĞARALI, 'Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi' **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu, Mezarlıklar Vakfı Yayını**, İstanbul, 1998,s.34.

değerlerden biridir mezarlıklarımız. Ölüm bir son değil; inanmış bir kişi için Mevlana'nın vurgusuyla 'düğün günü'dür.⁷ Ne yazıkki günümüzde şehirleşme ile gelen bireyselleşme oranında 'ölüm' yüklendiği anlamları yitirmekle birlikte artık bir 'son'u yansıtmaktadır. Artık o kişinin yalnızca adı, soyadı ve ölüm tarihi gibi kimlik bilgileri önemli olmaktadır.⁸

Mağaralar şehri olarak tarihte önemli olaylara tanıklık eden Hasankeyf, Ortaçağ dünyasının önemli başkentlerinden biridir. Savaşlar, yıkımlar ve salgın hastalıklara rağmen ihtişamını ve tarihi eserlerini korumaya çalışmış ancak yapılacak olan ILISU Barajı ile sular altında kalacak olması hasebiyle yapılacak her türden bilimsel çalışmayı değerli kılacaktır. Bu nedenle de Hasankeyf'te bulunan mezar taşlarıyla ilgili bilimsel bir çalışmanın baki kalacak düzenlemeler ve görüntülerle geleceğe aktarılması umulmakta ve arzulanmaktadır.

Mezar taşları yapıldıkları çevrenin ve dönemin inançlarının, sanat geleneklerinin iktisadi, sosyal ve kültürel değerlerinin ortak ürünüdür bu yüzden sanat tarihimiz için olduğu kadar, kültürel tarihimiz açısından da büyük önem taşır. Bu bağlamda gelişen mezar taşı geleneği geçmişten günümüze yansıyan en tarafsız sanat eserlerimizdir. Tarih düşülen, kayıt tutulan, dilekler yazılan mezar taşları, kişilerin kimliklerini, hangi meslek grubuna dâhil olduklarını, kimi zaman ölüm nedenlerini, sosyal ve iktisadi hayata dair bilgileri vermesi bakımından önem arz eden ölümsüz belgelerdir.

Anadolu'nun her köşesinde karşımıza çıkan mezarlıklar ve mezar taşları, diğer medeniyetlerde olduğu gibi, Türk-İslâm kültür ve sanatında da büyük önem arz etmektedir. Kökeni Orta Asya'ya dayanan bu gelenek, Anadolu'da Selçuklu dönemi ile başlayıp, Osmanlı döneminde yoğunlaşarak sürmüştür. Böylece ölümü 'sevgiliye kavuşma' olarak anlamlandıran ecdadımız, mezarlıkları, hazireleri önemli bir kültürün ve zarafetin ürünleri olarak mezar taşlarıyla donatmıştır.⁹

⁷ Süleyman BERK, 'Zamanı Aşan Taşlar', **Zeytinburnu'nun Tarihi Mezar Taşları**, İstanbul, 2006, s.5.

⁸ N. Gülgün ELİTEZ, 'Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri', (Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul, 1996, s.1.

⁹ Mehmet TOP, 'Hakkâri'deki Osmanlı Devri Mezar Taşları', **XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, Ankara, 1999, s.1291.

Ne yazıkki yurdumuzun her köşesine, hattâ sokak aralarına kadar sirayet etmiş sahipsiz ve ne yazıkki bakımsız olan mezarlıklarımız da; tarihimize, dilimize, edebiyatımıza, sanatkârlarımıza ve güzel sanatlarımıza vb. ait kitâbeler bulunmaktadır. Görünen o ki bu yerlerin altı ölüler mahşeri, üstü bilgi ve sanat meşheridir. Yerde yatana hürmet ve başına dikilen taşa ehemmiyet ölene duyulan saygıdan ileri gelmektedir.¹⁰

Tez konumuzun amacı, Batman iline bağlı Hasankeyf İlçesinde bulunan Türk İslam Dönemi Mezar Taşlarını saptayabilmek ve bu örneklerin günümüze ne şekilde ulaşabildiklerini belirlemektir. Bizi bu amaca yönelten en önemli etken ise; bu bölgede bulunan mezar taşlarıyla ilgili bilimsel bir çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Araştırmamız sırasında; mezar taşlarının tipolojisinin özelliklerinin yanı sıra, kimlik bilgileri, yazı çeşitleri, süsleme ve malzeme-teknikleri karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmıştır. Tarafımızca yapılmış olan kaynak taraması ve arazi çalışmalarıyla elde edilen bulgular detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir, Batman iline bağlı Hasankeyf İlçesinde bulunan Türk İslam Dönemi Mezar Taşları sağlıklı bir şekilde sanat tarihi literatürüne kazandırılacaktır.

Hasankeyf'te bulunan mezar taşları içinde, Eyyubi ve Osmanlı dönemini barındıran mezar taşlarına rastlamak mümkündür. Mezar Taşlarının, katalog kısmında belirtildiği üzere, süsleme tekniği, malzemesi, tanım ve kompozisyonunu ortaya konularak ele alınmıştır.

Doğa ve beşeri faktörlerin etkilerine karşı meydan okuyarak günümüze kadar ulaşmayı başarmış olan mezar taşlarına olan ilgisizliği, kendi hallerine terk edilmişliği, bir nebze olsun dile getirmek ve gelecek kuşaklara yazılı bir vesika bırakabilmek amaçlanmıştır.

¹⁰ Fazıl İsmail Ayanoğlu, “*Vakıflar İdaresince Tanzim Ettirilen Tarihi Makbereler*”, **Vakıflar Dergisi 2**, Ankara, 1972, s.399

1.2. Kaynaklar ve Araştırmalar

Hasankeyf'te yer alan tarihi mezarlıklara gidilerek alan çalışmasına başlanmıştır. Fotoğraflar ekilerek Tarihi Mezarlıklar ve Mezar Taşlarının yerleri tespit edilmiştir. Hasankeyf'in onemi ve mezarlık alanları hakkında literatür taraması yapılmıştır.

Tezimin hazırlanmasında Hasankeyf'in coğrafi yapısı ve tarihi ile ilgili yararlandığımız başlıca kaynaklar arasında; Abdüsselam Uluçam, '*Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-1012 alışmaları*' (Ankara,2013)- '*Hasankeyf'in Mimarlık Tarihi*' (İstanbul,2009), Hüseyin Yurttaş, '*Hasankeyf Yapılarının Sanat Tarihimizdeki Yeri*' (Erzurum,1991), Ali Mıynat, '*Batılı Seyyahların Gözüyle Hasankeyf*' (İstanbul,2009)- '*Bir Ortaçağı Kenti Hasankeyf*' (Muğla,2008), Burhan Zengin, '*Hasankeyf Tarihi ve Eserleri*' (İstanbul,2001), Zeynep İsen, '*Hasankeyf'in şehircilik Tarihi*' (Batman,2004), Yusuf Oğuzoğlu, '*Hasankeyf*' (İstanbul,1997) vb. adlı eserler bulunur.

Hasankeyf Arkeolojik Kazı alışmalarında; Abdüsselam Uluçam *Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-1012 alışmaları*' (Ankara,2013)- '*Hasankeyf Kazısı 2004*' (Antalya,2005), M.Oluş Arık ve Metin Ahunbay'ın '*1990 yılı Hasankeyf kazısı*' (Çanakkale, 1991)- *1991,2000,2001,2002 yıllarını kapsayan alışmaları* (Ankara,1992,2001,2002,2003) adlı çalışmalar bulunur.

Türklerde mezar, defin ve mezar taşı geleneği ile ilgili yararlanılan kaynaklar arasında; Nebi Bozkurt, '*Mezarlık*' (Ankara,2004), Kürşat Demirci, '*Kabir*' (İstanbul,2001), Ali Rıza zcan, '*Mezar Taşları zerindeki Sembolik İfadeler*' (İstanbul,2000) adlı eserler bulunur.

Yazı, kitâbe ve mezar taşları tanımlamaları için yararlandığımız kaynaklar arasında; Abdülhamit Tüfekçioğlu, '*Osmanlı Mimarisinde Yazı*' (Ankara, 2001), Beyhan Karamağaralı, '*Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının nemi ve İkonografisi*' (İstanbul,1998), Mehmet Top, '*Hakkâri'deki Osmanlı Devri Mezar Taşları*' (Ankara,1991), Süleyman Berk, '*Zamanı Aşan Taşlar*' (İstanbul, 2006), Ali Yardım, '*Alanya Kitâbeleri*' (İstanbul,2002) adlı çalışmalar bulunur.

Hasankeyf'teki mezar ve mezar taşları ile ilgili yararlanılan kaynaklar arasında; *Hasankeyf Kazı Evi Raporu 20014* adlı çalışma bulunur.

Değerlendirme bölümünde mezar taşlarının form motif özellikleri ve benzer özelliklerini tespit etmek için yararlandığımız kaynaklardan bazıları; Abdüsselam Uluçam, *'Eski-Erciş-Çelebibağı'ndaki Mezar Çeşitleri* (Van,1996), Tülin Çoruhlu, *'Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar'* (İstanbul,1997), Yaşar Çoruhlu, *'Orta Asya'dan Anadolu'ya Lahit veya Sandukalarda Görülen Hançer, Bıçak Tasvirlerinin Sembolizmi'* (İstanbul,1997), Semra Ögel, *'Anadolu Selçuklarının Taş Tezyinatı'* (Ankara,1987), Kemal Özkurt-Abdülhamit Tüfekçioğlu, *'Türk İslâm Sanatında kitâbeler'* Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi 7, (2009), Mehmet Top, *'Diyarbakır'da Osmanlı Dönemine Ait Mezar Taşlarından Örnekler'* (Sakarya,2004), Ali Yardım, *'Alanya Kitâbeleri'* (İstanbul,2002), Metin Sözen-Uğur Tanyeli, *'Sanat Kavramı ve Terimler Sözlüğü'* (İstanbul,1992), Halit Çal, *'Boyabat Mezar Taşları'* (Ankara,2015), Mehmet Mutlu, *'Siirt Mezar Taşları'* (Van,2006), Mehmet Özel, *'Geleneksel Türk Sanatları'* (Ankara,1995), Hamza Gündoğdu, *'İkonografik Açıdan Türk Sanatı Rûmi ve Palmetler'* (Erzurum,1994), Gülşen Baş, *'Diyarbakır'daki İslâm Dönemi Mimarisinde Süsleme'* (Van,2006), H. Kamil Biçici, *'Manisa Gördes'te Bulunan Osmanlı Dönemi Süslemeli Mezar Taşları'* (Ankara,2004), Ayla Ödekan, *'Bezeme'*(İstanbul,1997), A. Süheyl Ünver, *'Türkiye'de Lale Tarihi'* (Ankara,2006), Ayla Ersoy, *'Eyüp'teki Mezar Taşlarında Servi Kültü'* (İstanbul,2001) adlı kaynakların yanı sıra konumuzla ilgili bir çok kitap, dergi ve makaleden yararlanılmıştır.

1.3. Metod ve Düzen

Hasankeyf'teki mezarlık ve mezar taşları ile ilgili bilgi veren çok sınırlı çalışma bulunmaktadır. Bu sebeple öncelikle Hasankeyf civarındaki bölgelerin tarihi mezar taşlarını konu alan yayınların tespit ve incelenmesi ile işe başlanmıştır. Kütüphanelerde ve internette kaynak araştırması yapılmıştır.

Daha sonra Hasankeyf ilçesine gidilerek arazi çalışmasına başlanmıştır ve taşlar yerinde görülerek tez çalışmamıza konu olacak örnekler belirlenmiştir. Mezar taşları Hasankeyf'in farklı coğrafi noktalarına yayılmıştır. İlk önce alanlar tespit edilmiştir. Daha sonra tespit edilen 12 tarihi mezarlık ve mezar taşları tek tek fotoğraflanıp belli bir düzen aşamasına getirilmiştir.

Çalışmanın birinci aşamasında tespit edilerek kayıt altına alınan mezar taşlarının kitabeleri okunarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Çok sayıda taş tespit edilmiştir; ancak bu taşların tamamının kataloğa alınarak incelenmesi mümkün olmadığı için bu taşlar arasında öncelikle yıpranmamış, kitabeleri okunabilen, süsleme öğeleri tanımlanabilecek ve sağlam durumda olan mezar taşları ayıklanmış ve bunların içinden de örnekleme sistemi ile ikinci bir ayıklamaya gidilerek; tipolojik olarak öne çıkan, süsleme unsurları ile incelemeye değer görülenler, kitabelerdeki yazı türü, içerik, önemli şahsiyetlerin mezar taşları seçilerek 98 mezar taşı kataloğa alınarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Konu ile ilgili çalışmamız dört bölüm halinde yazılmıştır.

Birinci bölümde; “giriş” başlığı altında konunun tanımı, önemi, amacı, yöntem ve kaynakların değerlendirilmesi yer almaktadır. Hasankeyf'in tarihi ve coğrafi, adının kökeni hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde; incelemiş olduğumuz taşlar katalog haline getirilmiştir. Katalog bölümümüz şahidelerin ön ve arka yüz fotoğrafları, sanduka fotoğrafları eklenerek konunun daha net olması amaçlanmıştır.

Üçüncü bölümde; katalogda incelenen mezar taşlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması yapılmıştır. Değerlendirme yapılırken; mezar taşları form, kullanılan malzeme, kitâbelerde kullanılan yazı çeşitleri, süsleme özellikleri bakımından değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde ise; mezar taşlarının tanıtılması ile ulaşılan sonuç kısmı yer almaktadır. Ayrıca kaynakça, resimler ile çalışmamız desteklenmiştir.

İkinci bölüm, katalog kısmını oluşturmaktadır. Bu işlem için önceden bir gözlem fişi hazırlanmıştır. Bu gözlem fişi şu şekilde oluşmaktadır:

Sıra no ve isim: Mezar taşları en erken dönemlerden başlamak üzere sıralamaya tabi tutulmuş ve mevtanın ismi bu başlık altında verilmiştir.

Bulunduğu Yer: Kataloğa alınan mezar taşları tarih sırasına göre sıralanmıştır. Bu kısımda mezar taşının bulunduğu mezarlık adı belirtilmiştir.

İnceleme Tarihi: Mezarlıklarda yapılan inceleme tarihlerini belirtmektedir.

Vefat tarihi: Varsa şahsın vefat tarihi verilmektedir. Tarihler hicri olarak yazılmış olup, bunların miladi karşılıkları da birlikte verilmiştir.

Bugünkü durumu: Mezar taşının ne durumda olduğu belirtilmiştir: kırık mı, sağlam mı, yerde veya dikili konumda mı olduğu ifade edilmiştir.

Malzeme: Mezar taşının yapımında kullanılan malzeme belirtilmiştir.

Süsleme Tekniği: Taştaki süslemenin yapılış tekniği kısaca belirtilmiştir. Kabartma görünümlü olarak oyma veya boyama tekniği ile yapıldığı ifade edilmiştir.

Yazı Türü: Kitabenin yazıldığı yazı türü belirtilmiştir: Celî Sülüs, ta'lik, rik'a vs.

Fotoğraf No: Mezar taşlarının fotoğrafları sırası ile verilmiştir.

Çizim no: Çizimi yapılan mezar taşlarının numarası verilmiştir.

Ölçüler: Sandukalı ve pehleli mezarlarda, mezar ve şahidelerin ölçüleri, şahideli mezarlarda ise baş, ayak ve ara şahidelerin ölçüleri belirtilmiştir. Ölçüler metre olarak verilmiştir. (Boy X En X Yükseklik) sandukalarda, (Boy X En X Kalınlık) diğer taşlarda kullanılmıştır.

Kitabesi: Mezar taşlarındaki Arapça ve Osmanlıca kitabeler okunarak, transkripsiyon kullanılmıştır. Silik veya okunamayan kısımlar (.....) şeklinde boş bırakılmıştır. Kesin olarak bilinmeyen kısımlar ise (?) şeklinde belirtilmiştir.

Bazı kitabelerde vefat eden şahsın ölüm tarihi gün, ay, yıl olarak verilirken, ay adları kısaltılmış ve rumuz şeklinde verilmiştir. Buna göre: 1- Muharrem/ م, 2- Safer/ ص, 3- Rebû'l-Evvel/ ر, 4- Rebû'l-Âhir/ ر, 5- Cemâziye'l-Evvel/ جا, 6- Cemâziye'l-Âhir/ ج, 7- Receb/ ب, 8- Şa'bân/ ش, 9- Ramazân/ ن, 10- Şevvâl/ ل, 11- Zilka'de/ ذ, 12- Zi'l-Hicce/ ذ

̣Bazı mezar taşlarında ğurre kelimesi kullanılmıştır. Bu ayın ilk gününü ifade etmektedir.

Genel Özellikleri: Bu bölümde mezar ve mezar taşlarının genel tanımı yapılmıştır. Mezarın bulunduğu yer, durumu, yazı türü, cinsiyeti, baş ve ayak şahidelerinin tipolojik yapısı, süsleme unsurları detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Mezar tipolojisi olarak Hasankeyf'teki merkezdeki mezarlar; sandukalı mezarlar, şahideli pehleli mezarlar, şahideli mezar, şahidesiz mezarlar ve ara şahideli mezarlar olarak beş kısımda incelemeye tabi tutulmuş; şahideler de gövde, başlık ve tepelik biçimlerine göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Süsleme unsurları; bitkisel, geometrik, nesnel ve mimari başlıklar altında, diğer yörelerdeki mezar taşları ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmeye tabi tutulmuşlardır.

Sonuç bölümünde, konunun bir bütün olarak değerlendirmesiyle ulaşılan sonuç belirtilmiştir. Tez; **Özet, Abstract, Kaynaklar, Haritalar, Fotoğraf Listesi ve Çizim Listesi** bölümleriyle son bulmaktadır.

2. HASANKEYF'İN COĞRAFI YAPISI TARİHÇESİ VE ADININ KÖKENİ

2.1. Hasankeyf'in Coğrafi Yapısı

Hasankeyf, eski dönem tarih ve medeniyetleri bakımından oldukça önemli bir yer olan Mezopotamya bölgesinde yer almakla birlikte aynı zamanda farklı medeniyetlere de beşiklik etmiştir.¹¹ Oldukça eski bir yerleşim merkezi olan Hasankeyf; araştırmalar ve kaynaklar incelendiğinde antik döneme kadar uzanan bir tarihinin olduğu görülebilmektedir.

Hasankeyf, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Batman ilinin beş ilçesinden biri olup 1990 yılından önce Mardin'e bağlı Gercüş ilçesinin bir nihayesi durumunda iken daha sonra Batman'a bağlanmıştır.¹²

Raman dağlarının güney eteklerinde, Dicle nehrinin iki yakasına kurulan kent; Kayalara oyulan mağara şeklindeki binlerce konutu hasebiyle, 'Mağaralar şehri' ya da 'Kayalar kenti' anlamına gelen 'Hısnı Keyfa' olarak adlandırılmıştır.¹³

Dicle Nehri kıyısında, dik yamaçlar üzerine kurulan kalesiyle yörede oldukça önemli bir konuma sahip olan Hasankeyf, yaklaşık 480-500 metre yükseklikte, denize yüksekliği 520 metre olup, 37 derece 43 dakika enlemde, 41 derece 24 dakika boylamda yer almaktadır. Hasankeyf güneyindeki Midyat sıra dağları ile kuzeyindeki Raman sıra dağları arasında bir vadide yer almaktadır. Hasankeyf Batman-Mardin ve Batman-Şırnak ana karayolları üzerindedir. Batman'a 37 km. Mardin'e 110 km. Midyat'a ise 44 km. dir.¹⁴ Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve kuru olan Hasankeyf karasal bir iklime sahiptir.

Jeolojik yapısı itibariyle kalker grubu kayalardan oluşan Hasankeyf kale şehrinin dik yamaçlarında karstik erimelerin etkili olmasına neden olan bu karstik erime süreci kent merkezinin yer aldığı vadi yamaçlarına büyük mağaralar oluşturmaktan ziyade yamaç

¹¹ Burhan ZENGİN, 'Hasankeyf Tarihi ve Tarihi Eserleri' İstanbul, 2001, s.11, d.n. 1.

¹² Ali MIYNAT, 'Batılı Seyyahların Gözüyle Hasankeyf', I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II, İstanbul, 2009. s. 184.

¹³ Abdüsselam ULUÇAM, 'Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-2012 Çalışmaları' Ankara, 2013, s.6.

¹⁴ www.hasankeyf.gov.tr

oyuntuları oluşmasına sebep olmuştur.¹⁵ Kayaçların kalkerli olması hasebiyle sık sık kopmalar meydana gelmekte. 2010 yılında Hasankeyf Kalesi'nin doğu cephesinde büyük bir kaya kitlesi kopmuştur.¹⁶ 23.10.2016 da yine Salihyye bahçeleri mevki şelale yanında büyük bir kaya parçası kopmuştur. Kopan kaya parçasının 4 oda büyüklüğünde olduğu ve büyük bir sarsıntı meydana getirdiği belirtilmiştir. Ve yine geçtiğimiz yıllar da Hasankeyf kalesinde kopan kaya parçası bir kişinin ölümüne sebep olmuştur.

Hasankeyf; Diyarbakır ve Cizre şehirleri arasında oldukça önemli bir kara ve su yolu güzergâhında olması, ayrıca ticaret yollarının bu bölgeden geçmesiyle kültürlerin buluşma noktası haline gelmiştir. Kent merkezi; İran ve İç Asya Kültürleri, doğu Akdeniz, Mezopotamya, Yunan, Roma ve Bizans kültürlerini barındırmıştır. Romalılar, İran sınırını kendi denetim tutmak için Hasankeyf'te kale inşa etmiştir. 451 yılında Bizanslılar tarafından yaptırılan kale ve koruma amaçlı yapılarla bölgenin denetimini sağladıkları görülmektedir. 17. yüzyılda Hasankeyf İslâm orduları tarafından ele geçirilmiş ve sırasıyla; Emeviler ve Abbasiler döneminden sonra Hamdaniler ve Mervaniler denetimine girmiş, daha sonra Artukoğulları eline geçerek 130 yıl süren hükümdarlıklarıyla parlak dönemini yaşamıştır. Selçuklu sultanlarından ileri gelen komutanları Artuk Bey, 1071 Malazgirt savaşından ile kenti Selçukluların hâkimiyetine katmıştır. Artukoğlu Sökmen, 1101 yılında Hasankeyf'i ele geçirerek burada önemli eserler yaptırmıştır. Göçebe yaşamdan, yerleşik hayata geçilmiştir. Haçlıların süre gelen akımlarına rağmen ilime ve ilim adamlarına büyük önem vermişlerdir. İlim, sanat ve kültürel alanlarda oldukça önemli çalışmalar gösterilmiş; darphaneler kurulup, devletin iktisadi yapısı canlı tutulmuştur. 1232 yılında Eyyubi sultanı el-Melik tarafından Hasankeyf ele geçirilmiştir. Artuklular gibi Eyyubiler de bölgede, ilim, sanat ve kültürel alanda önemli eserlerini sonraki nesillere miras bırakmışlardır. Ancak Moğol istilasıyla Hasankeyf yağmalanıp, yakılarak mimari açıdan bölge büyük tahribata uğramıştır. Eyyubilerden sonra Hasankeyf'te 15. yüzyılın başına kadar Akkoyunlu hâkimiyeti görülmektedir. 1473 yılında Uzun Hasan ve Fatih Sultan Mehmet arasında çıkan Otlukbeli savaşı ile Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel Bey şehit olmuş ve Hasankeyf'e gömülmüştür. Daha sonra Hasankeyf İran Safevilerin hâkimiyetine girmiştir. 1515'te Yavuz Sultan Selim'in

¹⁵ Ali MIYNAT, '*Bir Ortaçağ Kenti: Hasankeyf*', (Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Muğla, 2008. s. 1,2, d.n. 1,2,4.

¹⁶ Zeynep İSEN, '*Hasankeyf'in Şehircilik Tarihi*', (Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Batman, 2014, s.6.

doğu seferi esnasında Hasankeyf Osmanlı egemenliğine geçmiştir. İktisadi ve ticari yapıda oldukça önemli gelişmeler göstermiştir.¹⁷

Hasankeyf, Diyarbakır beylerbeyliğine bağlı kaza iken, daha sonra sancak merkezi olarak gelişim göstererek 1523'te 16 mahalleye sahip bir merkez durumuna gelerek, Güneydoğu Anadolu'da fiziki görünümü ve nüfusu açısından bölgenin dördüncü büyük şehrini oluşturmuştur.¹⁸

2.2.Hasankeyf'in Tarihçesi ve adının kökeni

Hasankeyf adının menşei ve anlamını konu alan farklı görüşler bulunsa da ilk kez Asur kralı II. Assurnasibal (M.Ö. 884/859)'in yıllıklarında rastlanılan '*Kipani*' yer adı Hasankeyf'in bugünkü bulunduğu coğrafyayı ifade etmektedir.¹⁹ Asur ve Urartu çağında (İ.Ö. IX.- VIII. yüzyıl) bu bölgede yaşayan insanların kayaları oyarak şekillendirdiği konut, tapınak, sarnıç, işçilik ve çok amaçlı ortak kullanım alanlarından oluştuğu düşünülen bir kenttir.²⁰ Khalkedon (Kadıköy) Konsili (451) kayıtlarında, '*Cepha (Kefa)*' adıyla bu bölgenin Süryani piskoposluk merkezi olduğu belirtilir.²¹ VI. yüzyıl Doğu Roma tarihçileri tarafından Hasankeyf isminin aslında '*Ciphass*'²², Süryani asıllı kaynaklarda ise '*Hesnâd-Kepha*' şeklinde geçtiği belirtilmektedir.²³ Eski Ermenice de '*Kentzy*', Ortaçağ İslâm kaynaklarında '*Hısn Keyfa*' adına sıkça rastlanılmaktadır.²⁴ Arapça kaynaklarda '*Hısnu Keyfâ/Keybâ*' şeklinde kaydedilen²⁵ ve kökeni Arapça olan '*Hısn*' '*kale*' anlamına gelmektedir. Süryanice kökenli '*Kifo*'dan türediği tahmin edilen '*Keyfa*' kelimesi ise '*kaya*' anlamına gelmektedir.²⁶ '*Kaya Kale*', '*Taş Kale*' olarak birçok anlam yüklenen Hısnı Keyfa XVI. yüzyıl itibariyle Osmanlı arşivlerinde Hasankeyf olarak adlandırılmıştır.²⁷

¹⁷ Nihat EKİNCİ, '*Petrolün Kenti Batman*' İstanbul, 2011, s.41,42.

¹⁸ M.Salih ERKEK, '*Tahrir Defterlerine Göre XVI. yüzyılda Hasankeyf'in İdari Yapısı*' I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II, İstanbul, 2009. s. 78.

¹⁹ Mıynat, a.g.t. s.10, d.n. 22.

²⁰ Abdusselam ULUÇAM, '*Hasankeyf'in Mimarlık Tarihi*', I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I, İstanbul, 2009, s. 425.

²¹ '*Hasankeyf*', *AnaBritannica*, Cilt 15, İstanbul, 1994, s.31.

²² Mıynat, a.g.t. s.11, d.n.36.

²³ Mehmet TEZCAN, '*VII. Yüzyıl Başında Sasani-Bizans Savaşları ve Hısn-ı Keyfa'nın Sasanilerce Zaptı 606*', I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I, İstanbul, 2009, s.235, d.n.33.

²⁴ Mıynat, a.g.t. s.11, d.n.36.

²⁵ Yusuf OĞUZOĞLU, '*Hasankeyf*' TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt 16, İstanbul, 1997, s.364.

²⁶ Mıynat, a.g.t. s.12, d.n. 36.

²⁷ Hüseyin YURTTAŞ, '*Hasankeyf Yapılarının Sanat Tarihimizdeki Yeri*', (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1991. s.6, d.n. 17.

Tarihi belgelerde Dicle ve Fırat nehirleri ortasında yer alan topraklara ‘Yukarı Mezopotamya’ denilmektedir. Kent Urartular ve Asurlar arasında sürekli el değıştirdi, eski çağın önemli güçlerinden biri olan Medler ile Kimmerlerin; daha sonra sırasıyla İskit (M.Ö 635/625), Medler (M.Ö. 625/550) ve Pers (M.Ö.550/331) hâkimiyetine girmiştir. VII. yüzyılda Müslümanlarca fethedilen bölgeye Araplar yerleşmeye başlamıştır.²⁸ Ortaçağ’da Diyarbakir bölgesinin Amid ve Mardin’den sonraki üçüncü şehri ve bölgenin önemli sanat ve üretim merkezi durumuna gelmiştir.²⁹ Hamdaniler ve Mervaniler’in bölgeye hükmetmelerinden sonra Artuklular bölgede 130 yıllık başkent, 7 yıllık hükümdarlıkları ile söz sahibi olmuştur.³⁰ Artuklular Hısn-ı Keyfâ, Mardin ve Harput kolu olmak üzere üç kol halinde egemenliklerini sürdürmüşlerdir. Hısn-ı Keyfâ Artukluları hüküm sürdükleri yıllar 1102-1232 tarihleridir. İlk olarak Büyük Selçuklularla siyasi münasebetlerini iyi tutarak beyliklerini Hısn-ı Keyfâ’da 1102 yılında kurmuşlardır. Hısn-ı Keyfâ Artukluları Türkiye Selçukları ve Eyyubilerle bazen evlilik yoluyla akrabalık kurarak siyasi münasebetlerini sağlamlaştırmıştır. Hısn-ı Keyfâ Artukluları siyasi ve kültürel açıdan Hasankeyf’e önemli hizmetlerde bulunmuş ve günümüze kadar gelen tarihi eserleri önemini korumaktadır.³¹ Ancak günümüze birer kalıntıdan ibaret olan Artuklu eserleri şunlar; Ulu Caminin ilk yapısı, Dicle-Hasankeyf Köprüsü, Zeynel Bey Külliyesi’ndeki iki medrese, han ve Dicle kenarındaki hamam, Büyük Saray’ın bir bölümü, Selahiye bahçelerindeki köşkler ve kaleye ulaştırılan su sistemleridir.

XII. yüzyılın sonlarına doğru Diyarbakir’de artan Eyyubi baskısı 1232 yılında Melik Kamil tarafından Hasankeyf Artuklularının İkinci peytahtı konumundaki Amid’in zaptıyla sonuçlanmış ve hemen akabinde beyliğin asıl başkenti olan Hasankeyf’e yönelen Eyyubi güçleri aynı yılda şehri teslim almışlardır.³²

Melik Salih (703-706/1303-1326) harap olan şehrin hükümdarlığını ele geçirerek imar faaliyetlerine başlamıştır. 709/1309-1310 yılında Hısn-ı Keyfâ Kalesi’nin yıkılan yerlerini

²⁸ İsen, a.g.t. s.9,10, d.n. 10,16.

²⁹ M. Salih ERPOLAT, ‘Tahrir Defterlerindeki Kayıtlarına Göre Hasankeyf’ Sancağında İskân ve Nüfus’ **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II**, İstanbul, 2009, s.57,58.

³⁰ Ali MIYNAT, , ‘Batılı Seyyahların Gözüyle Hasankeyf’, **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II**, İstanbul, 2009, s.192, d.n. 51.

³¹ Bahattin KELEŞ, ‘Hısn-ı Keyfâ Artuklularının Selçuklular ve Eyyubilerle Münasebetleri’ **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.379.

³² İsen, a.g.t. s.22, d.n. 66.

tamir ettirerek kaleyi sağlam duruma getirmiştir. Melik Salih şehirdeki imar ve tamirat işlerini tamamlayarak 717/1317 yılında Salihyye Bahçelerini düzenlemiş ve eyvanın imaretiyle uğraşmıştır daha sonra Melik Mucirüddin kardeşi olan Melik Salih'i yakalatıp öldürmüştür ve Hısn-ı Keyfâ Eyyubilerinin yönetimine geçmiştir (726-736/1326-1335). Önemli imar faaliyetlerine başlayan Melik Mucirüddin, 727/1327 yılında kentte Büyük Cami yapımını başlatmıştır. 728/1328 yılında ise kalenin kuzeyinde Dicle Nehri'ne bakacak şekilde saraylar ve malikâneler yaptırdı. Kale içerisinde bulunan kilisenin yerine cami inşa ettirdi. Kalenin ve şehrin su ihtiyacını Karaköy'ün kuzeyinde yer alan dağlardan karşıladı. Hasankeyf'te tamamen ve ya kısmen ayakta duran günümüzdeki tarihi eserlerin büyük bir kısmı Sultan Melikül Adil Ebul Mefahir I. Süleyman tarafından yaptırılmıştır (780/1378). Sultan Süleyman Dönemi Hısn-ı Keyfâ için oldukça parlak bir dönem olup, ilim ve imar faaliyetlerine oldukça önem verilmiştir. Bir diğer parlak devri yaşattıran hükümdar da Melikül Adil Şehabeddin Gazi dönemidir. Bu hükümdar döneminde Hasankeyf'te medrese yapımına başlanıp ülkenin eğitim durumu yükseltilmeye çalışılmıştır.³³ Hısn-ı Keyfâ Eyyubi Melikleri, 1232-1462 hâkimiyetleri sırasında Küçük Saray, Ulu Cami, Sultan Süleyman Cami, 14. yüzyıla tarihlenen İmam Abdullah Zaviyesi, 1409 tarihli er-Rızk Cami gibi birçok mimari eserle şehri süslemiş ve izlerini bırakmışlardır. Süleyman Cami'nin Zengi, Eyyubi ve Memluk dönemleri mimari geleneklerine uygun oluşu, Hasankeyf eserlerindeki Gazneli, Karahanlı, Büyük Selçuklu Dönemi izleri, Anadolu da Selçuklu Çağı eserleriyle Osmanlılara kadar taşınan geometrik motifler, yine Zengi-Eyyubi-Artuklu çizgisindeki cami, medrese, türbe ve çeşmeden oluşan yapılar topluluğuyla sentezlenen maddi kültür unsurları oldukça dikkat çekmektedir. 1462 yılında Hısn-ı Keyfâ Eyyubilerin hâkimiyetinden Akkoyunlu hâkimiyetine geçmiştir. 1340 senesinde Hısn-ı Keyfâ'da Memlûkların Rum (Anadolu) vekili olan Eretnağulları adına hutbe okunuyordu.³⁴

Hasankeyf XV. yüzyıl başlarında Karakoyunlu ve Akkoyunlu Türkmen beyliklerinin etkisi altına girdi. Akkoyunlular tarafından zaptedilen bölge 1501'den sonra Safevilerin etki alanında kaldı. Akkoyunlu eserleri; Zeynel Bey Türbesi ve Külliyesi'ndeki zaviye idi.

³³ Ahmet DEMİR, 'Eyyubiler Döneminde Hasankeyf ve Çevresi', **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.398,399,406-408,414, d.n.21,28,31,70.

³⁴ Altan ÇETİN, 'Hısna Keyfa Eyyubi Meliklerinin Memluklerle İlişkilerine Dair Bazı Notlar', **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s. 365,368, d.n. 2,3,17.

Yavuz Sultan Selim Mısır seferi sırasında (1517) Mardin fethinin akabinde Osmanlıların yardımlarıyla Hasankeyf'i ele geçirdi. Osmanlı Dönemi eserleri; Zeynel Bey Külliyesi'ne sonradan eklenen medrese ile kervansaray yapılarıdır.

Buranın Tur Abdin bölgesinde bulunuşu ve piskoposluk merkezi olması hıristiyanların bu bölgede toplanmasında rol oynamıştır. XVI. yüzyılın 2. yarısında şehir önemli gelişmeler kaydetmiştir. XVII. yüzyıl itibariyle gelişen yeni şartlar, XVI. yüzyılda önemli bir merkez haline gelen Hasankeyf'i olumsuz yönde etkilemiştir.

Hasankeyf şehirciliği genel olarak Artuklu ve Eyyubi döneminde yeniden inşa edilmiştir. Tamamına yakını 12.-15. yüzyıllar arasında inşa edilen tarihi binalarıyla Türk İslâm şehirciliğinin en güzel örneklerinden birini oluşturan Hasankeyf, bir müze-şehir durumundadır.³⁵

³⁵ Oğuzoğlu, a.g.m. s.366,367.

3. HASANKEYF ARKEOLOJİK KAZI ÇALIŞMALARI

Hasankeyf Ören yerinde yapılan arkeolojik kazı çalışmaları; Eski kent dokusu bütünüyle 1981 yılında I. derece arkeolojik sit alanı olarak ilan edilmiştir. 1986 yılında başlayan kazı çalışmaları Mardin Müze Müdürlüğü Başkanlığında, Prof. Dr. M. Oluş ARIK tarafından yürütülmüştür.³⁶

Prof. Dr. M. Oluş ARIK başkanlığındaki ekip, Prof. Dr. Metin AHUNBAY, Arş. Gör. Rüstem BOZER ve Uzman Cebe ÖZER'den oluşmuştur. Çalışmalar genellikle temmuz-ağustos-ekim aylarında olmak üzere toplam altı haftalık iki kampanya halinde yürütülmüştür. Kazı çalışmaları Sultan Süleyman Cami güneyinde ve Koç Cami batısında kalan alanla sınırlandırılmıştır.³⁷

1991 yılı kazı ve araştırma çalışmaları yine Prof. Dr. M. Oluş ARIK başkanlığında, temmuz ve ağustos aylarında ortalama iki ay sürmüştür. Kazıların yoğunluk kazandığı alanlar Sultan Süleyman Cami'nin güneyi ve Koç Cami'nin batısındaki köşedir. Kızlar Cami'nin kible duvarının ortasında da bir çalışma karesi başlatılmıştır.³⁸

2000 yılı kazı ve kurtarma çalışmaları Prof. Dr. M. Oluş ARIK başkanlığında olup, Prof. Dr. Rüçhan ARIK, Prof. Dr. Metin AHUNBAY, Prof. Dr. Zeynep AHUNBAY'ın katılımlarıyla devam ettirilmiş.³⁹ Daha sonra 25 haziran- 29 ağustos 2001 tarihlerinde⁴⁰ ve 2002 yılı kazı çalışmaları ile sürdürülmüştür.⁴¹

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nden Dr. Peter SCHNEIDER ve ekibi 2001-2003 yılları arasında Er-Rızk Camisi'nde kazı yaparak harimin bir kısmını gün yüzüne çıkarmışlardır.

³⁶ Abdüsselam ULUÇAM, 'Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-2012 Çalışmaları' Ankara, 2013, s.11.

³⁷ M.Oluş ARIK-Metin AHUNBAY, '1990 Yılı Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları' **13. Kazı Sonuçları Toplantısı II.**, Çanakkale, 1991. s.403.

³⁸ M.Oluş ARIK, 'Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları 1991' **14. Kazı Sonuçları Toplantısı II.**, Ankara, 1992. s.447.

³⁹ M.Oluş ARIK, 'Hasankeyf 2000 Yılı Çalışmaları' **23. Kazı Sonuçları Toplantısı I.**, Ankara, 2001. s.215.

⁴⁰ M.Oluş ARIK, 'Hasankeyf 2001 Yılı Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları' **24. Kazı Sonuçları Toplantısı I.**, Ankara, 2002. s.269.

⁴¹ M.Oluş ARIK, 'Hasankeyf 2002 Yılı Çalışmaları' **25. Kazı Sonuçları Toplantısı II.**, Ankara, 2003. s.127.

TACDAM projesi dâhilinde Doç. Dr. A. Uzey PEKER ve ekibinin yürüttüğü İç Kale’de sivil yerleşime ait örnekler üzerinde belgeleme çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir.⁴²

Yine Hasankeyf Ören Yeri’ndeki 2004 yılı arkeolojik kazı dönemi, hazırlık çalışmaları ile birlikte 03.07.2004 tarihinde Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM başkanlığına geçmiş olup, günümüzde hala devam etmektedir. Zeynel Bey Türbesi’ndeki sağlamlaştırma çalışmaları 28.10.2004 tarihinde tamamlanmıştır.⁴³

Hasankeyf Ören Yeri’nde yapılan kazı çalışmalarında kaynaklar doğrultusunda verilen bilgilerde Prof. Dr. M.Oluş ARIK ve Prof. Dr. Abdüsselam Uluçam etrafında yoğunlaşmıştır.

⁴² Abdüsselam ULUÇAM, *‘Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-2012 Çalışmaları’* Ankara, 2013, s.11.

⁴³ Abdüsselam ULUÇAM, *‘Hasankeyf Kazısı 2004’*, **27. Kazı Sonuçları Toplantısı II.** Antalya, 2005, s.47.

4.KATALOG

4.1.TARİHİ MEZARLIK ALANLARI

4.1.1.İç Kale Tarihi Mezarlığı

4.1.2. İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

1. Şeyh Kadir'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1244/1829

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 1-3

Çizim No : 1

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.14 x 0.33 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.98 x 0.34 x 0.14

: (Pehle Taşı) 2.25 x 0.21

Kitabesi :

Baş Şahide

الفتاحة	1	el-Fâtiha
هذه روضة المرحوم	2	Hazihi ravza el-merhûm
ال مغفور الرحمان	3	el-mağfûr errahmane
ارحمان غفور	4	errahmane ğafûr
الشخ قدير	5	Ey Şeyh Kadir

Anlamı: *el-fatih*a bu mezar (ravda) rahmanın mağfiret ettiği; rahmet ettiği merhum Şeyh Kadiri'ndir.

Ayak Şahide

في	1	Fî
قد توفيت	2	Kad tuvuffiyet
.....	3
من جمعة رمضان الله	4	Min Cuma-i ramazân Allâh(?)
... مبارك... القرآن	5	...mübarek... el-Kur'an (?)
1244	6	1244

Anlamı: Mübarek Kuran Allah'ın ramazan ayındaki cümada muhakkak vefat etti.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 5 sıra hâlinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi 5 satır hâlinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Şahidenin dış yüzü aşınmalar yüzünden okunamamıştır sadece iç yüzünün kitâbesi okunabilmiştir.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

2. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1250/1834

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 4-5

Çizim No : Yok

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.92 x 0.33 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.92 x 0.31 x 0.13

: (Pehle) 162

Kitabesi :

الْفَاتِحَةَ	1	el-Fâtiha
أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ	2	eleinne evliya Allahî
لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ	3	le gavfûn aleyhim
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ	4	Velehûmyahzenûn
1250	5	1250

Anlamı: “Muhakkak ki Allâh’ın evliyasına (dostlarına), korku yoktur. Onlar, mahzun da olmazlar”

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 5 sıra hâlinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Şahide kitabesinin çözümü aşınmalar hasebiyle güçleşmiştir.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide gövdesi iki bölüm hâlinde ayrılmış üst bölüme dikdörtgen bir çerçeve işlenmiş ancak her iki bölümde boş bırakılmıştır. Dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

3. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1260/1844

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 6

Çizim No : 2

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.04 x 0.35 x 0.15

Kitabesi :

الفاتحة	1	Elfatiha
او قوتلور مرحوم؟	2	Ukutulur (okutulur) merhum?
...	3	...
مه..	4	me
قل من يحي ع	5	Kul men yuhyi a...
ع 1260	6	1260 A

Anlamı: *Elfatiha. Okutulur, rahmetli? ... me, de ki kim a... can verecek*

Genel Özellikleri: Tek şahideden ibaret olup bir başka mezar taşına yaslandırılmış vaziyettedir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip şahide yukarı doğru üç kademeli bir profillenme yaparak üsten kemerli formda sonlanmaktadır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 6 sıra hâlinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Şahidenin orta eksenini dördüncü satıra denk gelen kısmı içe doğru kırıldığından ve çeşitli faktörler sebebiyle üç, dört ve beşinci satırlar aşındığından yazının devamı okunamamaktadır bu yüzden kimliği belirlenemeyen mezarın yazı metninde merhûm geçtiğinden bir erkek mezarı olduğu anlaşılmaktadır.

4. Hasan Oğlu Süleyman'ın Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1281/1865

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 7-8

Çizim No : 3

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.69 x 0.34 x 0.13

Kitâbesi :

الفاتحة	1	el-fatiha
هذا قبر المر	2	Haza kabr elmer-
حوم المغفور	3	hum el-mağfur
سليمان	4	Süleyman
ابن حسن	5	İbni Hasan
1281	6	1281

Anlamı: *El fatiha. Bu mezar; rahmetli bağışlanma dilenen Hasan oğlu Süleyman'ındır.*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bismillâhirrahmânirrahîm

Genel Özellikleri: Baş şahideden ibaret olup doğrudan toprağa oturtulmuş bir vaziyettedir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 6 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Baş şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celî Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur.

5. İbrahim'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1286/1869

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 9-10

Çizim No : 4

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.01 x 0.36 x 0.14

: (Pehle Taşı) 2.50 x 0.20

Kitabesi :

الفاتحة	1	el-fâtiha
هذا قبر ال	2	Hâza el-kabr el-
مغفور المرحوم	3	mâğfur el-merhûm
رحمه ...	4	... rahimehû-
الله ابراهيم	5	Allah, İbrahim
1286	6	1286

Anlamı: *el-fâtiha. Bu kabir; bağışlanan, rahmetli ... Allah rahmet etsin
İbrahim 1286*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *Bismillâhirrahmânirrahîm*

Genel Özellikleri: Baş şahideden ibaret olup doğrudan toprağa gömülmüş bir tipolojiye sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 6 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Baş şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celî Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur.

6. Fâtıma Hâtûn'un Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1288/1871

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 11-15

Çizim No : 5

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.89 x 0.230x 0.10

: (Ayak Ş.) 0.78 x 0.29 x 0.9

: (Pehle Taşı) 1.91 x 0.15

Kitabesi :

الفاحة	1	El-fâtiha
يا منيسة في قبرها	2	Ya munise fi kabrihe
قد توفيت	3	Kad tuvuffiyet
إلا الله تعالى	4	illâllah Te'âlâ
فاطمة خاتون	5	Fâtıma Hâtûn
...مغفرة	6mağfûre
رحمه الله	7	rahimehellâh
1288	8	1288

Anlamı: *el -fatıha Ey kabrinde ünsiyet eden muhakkak Allâh'ı Te'âla için öldürüldün Fatime Hatun Allah'ın affi ve rahmeti üzerinde olsun.*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *Bismillâhirrahmânirrahîm*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle ve ara şahide taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 8 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde

kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Baş şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celî Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Ayak şahide kitâbesi aşındığından sadece son satırında yer alan tarih okunabilmektedir.

7. Hüseyin Oğlu ? Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1356/1937

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 16-20

Çizim No : 6-7

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.06 x 0.35 x 0.11

: (Ayak Ş.) 1.08 x 0.35 x 0.11

: (Pehle Taşı) 2.01 x 0.25

: (Yan Şahideler) 0.20 x 0.21 x 0.9

Kitabesi :

Baş şahide

لفاتحة	1	el-fâtiha
هذا مرقد	2	hâzâ merkâd
المرحوم المغفور	3	el-merhûm el-mağfûr
حسين بن	4	Hüseyin ibn
???	5	...
???	6	...
الله	7	Allâhü
???	8	...
???	9	...
رحيم	10	rahim

Anlamı: *El-fatiha. Bu mezar merhum, mahfur olan Hüseyin oğlu.... Allah.... rahim.*

Ayak şahide

هذا قبر المغفور	1	Haza el-kabr el-mağfur
المرحوم	2	el-merhum
رحم	3	Rahimehu-
الله	4	Allah
وقال...	5	ve kale...
..حمد الله	6	...hamd Allah
سنه	7	Sene
1356	8	1356

Anlamı: *Bu kabir; mağfiret edilen, rahmetli, Allah rahmet etsin ... Ve dedi ki ... hamd Allah ... sene 1356*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle ve yan şahidelerden oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide sivri bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 10 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Ancak kitâbe deforme olduğundan kitâbenin tamamı okunamamıştır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide sivri bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 8 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üç dilimli tepeliğiyle üçgen gibi aşağı doğru daralmıştır. Yan şahideler 6 dilimli bir formla hareketlendirilmiş.

8. İsimsiz Mezarı Yapısı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 16?

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 21/A-22/B-23/C

Çizim No : 8

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.75 x 0.32 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.76 x 0.34 x 0.15

: (Pehle Taşı) 1.63 x 0.16

Kitabesi :

يا غفور	1	Ya gafur
بسم الله الرحمن	2	Bismi Allah el-Rahman
والغفار لمن تاب	3	Ve elGaffar, limen tabe
الله الجامع	4	Allah elCami'

Anlamı: *Ya Gafur! Tövbe edene Rahman ve Gaffar olan Allah'ın adıyla, toplayıcı olan Allah*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, baş şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Ayak şahide kitâbesi deforme olduğundan okunamamaktadır. Ancak son sâtırdaki sitte aşera....'nın yazılması ve 16..'lü yıllara ya da 16. yüzyıla tekabül etmektedir.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

9. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 24/A-25/B
Çizim No	: 9/A
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.40 x 0.29 x 0.9 : (Ayak Ş.) 0.40 x 0.30 x 0.13 : (Sanduka) 2.01 x 0.51
Kitabesi	: Yok

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, kapalı sandukadan oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide oldukça sade bırakılmış, gövdelerde herhangi bir yazı ve süsleme öğesi mevcut değil. Baş şahide sağ ve soldan üçer silme ile hareketlendirilmiş.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide de yine sade tutulmuş ve dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

Kapalı olan sanduka dikdörtgen bir formda olup oldukça sade tutulmuş ancak baş ve ayak şahide arasındaki kısım dışı doğru elips bir şekilde çıkıntı yapmıştır.

10. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 26/A-27/B
Çizim No	: 10/A
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.36 x 0.34 x 0.16
	: (Ayak Ş.) 0.40 x 0.30 x 0.13
	: (Sanduka) 2.24 x 0.54
Kitabesi	: Yok

Genel Özellikleri: Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, kapalı sandukadan oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide oldukça sade bırakılmış, gövdelerde herhangi bir yazı ve süsleme ögesi mevcut değil. Dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide de yine sade tutulmuş ve dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

Kapalı olan sanduka dikdörtgen bir formda olup oldukça sade tutulmuş ancak baş ve ayak şahide arasındaki kısım dışı doğru elips bir şekilde çıkıntı yapmıştır.

4.1.3. İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

1. Hüseyin İksab oğlu Ali Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1255/1839

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 28-30

Çizim No : 11

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.53 x 0.31 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.72 x 0.32 x 0.12

: (Pehle Taşı) 2.06 x 0.22

Kitabesi :

1 Ali bin علي بن

2 Hüseyin İksab حسين اقصاب

Anlamı: *Hüseyin İksab oğlu Ali*

Ayak şahide

1 ...elrahmet ...الرحمة

2 Bi Allah Teala Allah ب الله تعالى الله

3 Allah gaffere الله غفر

4 Sene سنة

5 1255 ١٢٥٥

Anlamı: *...Rahmet / Allah Teala ile / Allah*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip ve baş şahide kitabesinin üst kısmı kırık vaziyettedir. Günümüzde sağlam olan kitâbesi cetvellerle iki bölüme ayrılmış 2 sıra hâlinde celf sülüsle

oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Kitâbenin üst kısmı aşağı doğru yatay bir şekilde kırıldığından üstten ilk iki satır okunamamaktadır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi iki bölüme ayrılmış 5 satır halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni sanatsal değildir. Şahidenin alınlık kısmı ikiye bölünmüş ancak şahideden ayrılmamıştır.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

2. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1277/1861

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 31-35

Çizim No : 12-13

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.74 x 0.31 x 0.12

: (Ayak Ş.) 0.66 x 0.34 x 0.11

: (Pehle Taşı) 2.12 x 0.17

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا القبر ل	1 hâze'l Kabri'l
مرحوم مغفور	2 merhûm'ul mağfûr
ابن	3 ibn
لأنه علمه ؟	4 lillehû ilmûhû ?
1277	5 1277

Anlamı: *Bu kabir merhum ve mağfur olan oğlu ilmi Allah'a ait olan...1277*

Ayak Şahide

اللهم	1 Allahûmme
اغفر لها	2 İğfir leha
فرحمها بر	3 Ferhamha bira-
حمتك يارب	4 hmetuke ya Rab
الراحيم	5 el-Rahim

Anlamı: *Allahum ona mağfired et, rahmetinle merhamet et ey Rahim Rab*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bismillâhirrahmânirrahîm

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle sonlanmıştır. Şahide kitâbesi cetvellerle iki bölüme ayrılmış 5 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni sanatsal değildir. Alınlık kısmı çeşitli faktörler sebebiyle aşındığından kitâbenin tamamı okunamamıştır. Şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celî Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitabesine 5 satır halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü hakkedilen Arapça yazı metni sanatsal değildir.

Kimliği belirlenemeyen şahidenin kitâbesinde merhum ve mağfûr geçtiğinden bir erkek mezarı olduğu anlaşılmaktadır.

3. Hâcî Mahmud oğlu Hüseyin Cevlis'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1282/1866

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 36-40

Çizim No : 14-15

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.79 x 0.31 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.82 x 0.31 x 0.14

: (Pehle Taşı) 2.14 x 0.22

Kitabesi :

الفاتحة	1	el-fâtiha
هذا قبر المر	2	Hâza el-kabr el-mer-
حوم المغفور	3	hûm el-mâğfur
حسين جه	4	Hüseyin Ce-
وليث ابن	5	vlis ibn
الحاج محمود	6	el-Hâci Mahmud
١٢٨٢	7	1282

Anlamı: *El-fâtiha. Bu mezar rahmetli, bağışlanması dilenen Hacı Mahmud oğlu Hüseyin Cevlisin. 1282*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bismillâhirrahmânirrahîm

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 7 sıra halinde celi Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Baş şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celi Sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur. Baş şahidenin arka yüzüne kılıç ve tabanca işlenerek hareketlilik kazandırılmıştır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir. Ancak günümüzde çeşitli faktörler hasebiyle aşınmaya uğrayan ayak şahide yazıları okunmamaktadır. Ayak şahidenin arka yüzüne bir kılıç işlenmiştir.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

4. Hâcı Mahmut Oğlu Muhammet'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1282/1866

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 41-43

Çizim No : 16

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.88 x 0.31 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.71 x 0.32 x 0.13

: (Pehle Taşı) 2.03 x 0.20

Kitabesi :

الفاتحة	1	el-fâtiha
هذا قبر المر	2	Hâza kabr el-mer-
حوم المغفور	3	hûm el-mâġfur
محمد ابن	4	Muhammed bin
الحاج محمود	5	el-hâcı Mahmud
١٢٨٢	6	1282

Anlamı: *El-fâtiha. Bu mezar, merhum, mağfireti dilenen Hacı Mahmud oğlu Muhammedin. 1282*

Genel Özellikleri : Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 6 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip, ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 6 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma

görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Ancak günümüzde çeşitli faktörler hasebiyle aşınmaya uğrayan şahide kitâbesinin yazıları okunmamaktadır.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

5. Hüseyin oğlu Ali'nin Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1282/1866

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 44-48

Çizim No : 17-18

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.80 x 0.32 x 0.10

: (Ayak Ş.) 0.69 x 0.33 x 0.12

: (Pehle Taşı) 2.18 x 0.35

Kitabesi :

Baş şahide

الفاطحة	1	El-fâtiha
هذا قبر المر	2	Hâza kabr el-mer-
حوم المغفور	3	hûm el-mâğfur
علي ابن حسين	4	Ali ibn Hüseyin
رحمه الله	5	Rahimehûllah ...
1282	6	1282

Anlamı: *Elfatiha. Bu kabir; merhum, kendisi için mağfiret dilenen Hüseyin oğlu Ali'ninkidir, Allah ona rahmet etsin. 1282*

اللّاهمّ	1	Allahûme
ايقه	2	evqîhi
مينافوك	3	minaffuvike
و حلوات	4	Ve helevate
رحمتك أمين	5	Rahmetikeamin

Anlamı: *Allahum ! vefanı ve rahmetinin tatlılığını ona ver.*

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *Bismillâhirrahmânirrahîm*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda, her dilimin altında dairelere yer verilmiş ve tepe noktası bir fiyonkla hareketlendirilmiştir. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 6 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Baş şahidenin yan yüzü tek şerit halinde yine celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Besmele-i Şerif lafzı ile doldurulmuştur.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan ayak şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda, her dilimin altında dairelere yer verilmiş ve tepe noktası bir fiyonkla hareketlendirilmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 5 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Mezar taşını şahideler ile birlikte yan taşları oluşturmaktadır. Baş ve ayakcu şahidesi ve yan pehle taşlarından oluşan bir mezardır. Pehle taşlarının başucunda, şahidelerin yan kısımlarına onları desteklemek için prizmatik gövdeli taşlar yapılmıştır. Bunlar altta prizmatik gövde üzerinde sekizgen kasnak ve dilimli kubbe şeklinde sonlanan mimari birer form özelliği göstermektedir. Ayakcu ise dikdörtgen prizmal olarak yapılmıştır.

6. Hüseyin'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1285/1868

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 49-51

Çizim No : 19

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.52 x 0.34 x 0.11

: (Ayak Ş.) 0.94 x 0.40 x 0.7

: (Pehle Taşı) 2.18 x 0.16

Kitabesi :

Baş şahide

هذا مرقد	1	hâzâ merkâd
حسين بن	2	Hüseyin
???	3	...
???	4	...

Anlamı: *Bu Hüseyin'in kabridir.*

Ayak şahide

الفاحة	1	el-fâtiha
هذا	2	Hâza
قبر المر	3	Kabr el-mer-
الله ...	4	...Allah
تع.. لجلاله	5	Tea... Celaluhu
١٢٨٠	6	1285

Anlamı: *el-fâtiha. Bu mezar mer... Yüce ...Allah Te.. Celaluhu*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesinin gövdesine 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü hakkedilen Arapça yazı metni sanatsal değildir. Kitâbenin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından metnin devamı okunamamaktadır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda son bulmuştur. Kitâbe gövdesi kademelenerek dışa doğru çıkıntı yapıp, üç bölüme ayrılmış 7 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Kitâbenin etrafı zikzaklarla hareketlendirilmiş.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Ayakucu şahidesi ve yan pehle taşlarından oluşan bir mezardır. Mezar taşını şahideler ile birlikte yan taşları oluşturmaktadır. Ayakucu dikdörtgen prizmal olarak yapılmıştır.

7. Umde Oğlu Hasan'ın Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1285/1868

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 52-54

Çizim No : 20

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.85 x 0.32 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.84 x 0.34 x 0.14

: (Pehle Taşı) 2.12 x 0.25

Kitabesi :

الفاطحة	1	el-fâtiha
هذا قبر	2	Hâza kabr
المغفور	3	el-mâğfur
المرحوم الله حوج؟؟	4	el-merhûm ... Allah huc...
الى رحمت الله	5	İla rahmetûllah
نق؟؟؟	6	...nk Hasan
ابن عمده	7	İbn Umde

Anlamı: *Elfatiha. Bu mezar, mağfiret dilenen merhum ... Allah huc...*

Allah'ın rahmetine Umde oğlu ...nk Hasan

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda ve her bir dilim zikzaklarla hareketlendirilmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 7 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Kitâbenin geri kalan kısmı toprak altında kaldığından metnin devamı okunamamaktadır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Ayak şahide kitâbesi aşındığından sadece son satırında yer alan tarih okunabilmektedir.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

8. Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'ın Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1290/1873

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 55-58

Çizim No : 21-22

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.71 x 0.32 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.70 x 0.33 x 0.13

: (Pehle Taşı) 1.74 x 0.18

: (Yan Şahideler) 0.22 x 0.23 x 0.11

Kitâbesi :

Baş şahide

الفاحة	1	el-fâtiha
قد توفيت	2	Kad tevufiyet
المرحومة المغفوره	3	el-merhûme el-mâğfure
ريحان	4	Reyhan
بنت ابراهيم	5	Bin İbrahim
الحاج نعمان	6	el-hâcı Numan
رحمها الرحمن	7	Rahimha el-Rahman

Anlamı: *el-fâtiha. Merhûme, mağfireti dilenen İbrahim el-hâcı Numan kızı Reyhan vefat etti. Ey Rahman ona merhamet et.*

Ayak şahide

الله رحمت	1	Allah rahmet
زينها في	2	Zeyyinha fi
الجنات بين	3	Elcennat beyne
الق؟؟؟ الوالدين	4	Elk(?) elvalideyn
يا عزيز يا غفور	5	Ya aziz ya gafur
1290	6	1290

Anlamı: Allah rahmet... Ebeveyn arasında elk(??) Onu cennetle taçlandır, ya şerefli ya gafur. 1290

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle ve yan şahidelerden oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulup, şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda, her dilimin altında dairelere yer verilmiş ve tepe noktası yarım daire şeklinde hareketlendirilmiştir. Şahide kitâbesi üç bölüme ayrılmış 7 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahidenin alınlık kısmı dilimli bir kemer formunda ve her dilimin altında dairelere yer verilmiş. Şahide kitâbesi üç bölüme ayrılmış 6 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üç dilimli tepeliğiyle üçgen gibi aşağı doğru daralmıştır.

9. Hüseyin'in Mezarı

Bulunduğu Yer : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı

İnceleme Tarihi : Aralık 2016

Vefat Tarihi : 1318/1898

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 59-62

Çizim No : 23-24

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.57 x 0.30 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.53 x 0.31 x 0.16

: (Pehle Taşı) 1.36 x 0.18

Kitabesi :

Baş şahide

الفاطحة	1	el-fâtiha
هذا قبر	2	Hâza kabr
المغفور	3	el-mâğfur
1318	4	1318

Anlamı: *el-fâtiha. Bu mezar... mağfireti dilenen ...*

Ayak şahide

رحمه الله تعالى	1	Rahimhûllahû Te'âlâ
حسين	2	Hüseyin
بن الحاج	3	Bin el-hâc ?
???	4	...

Anlamı: *Hac oğlu Hüseyin Allahü Te'âlâ'nın rahmeti üzerine olsun.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Alınlık kısmı dilimli kemer formunda zikzaklarla hareketlendirilmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle üç bölüme ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Alt bölüm toprağa gömülü olduğundan yazı metnin devamı okunamamaktadır. Baş şahidenin arka yüzüne iki kılıç ve kama motifi işlenmiştir.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip, ayak şahide kitâbesi günümüzde çeşitli faktörler hasebiyle aşınmaya uğradığından yazıların tamamı okunamamıştır. Dilimli bir tepelikle son bulan ayak şahidenin arka yüzüne tüfek ve barutluk motifi işlenmiştir.

Pehle taşları toprağa gömülü vaziyettedir.

4.1.2.Eski Mezarlık

1. İzzeddin Muhammed Cevad'ın Mezarı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 63-64
Çizim No	: 25/A – 26/B
Ölçüleri	: (Sanduka Alt.)1.21 x 0.32 x 0.42 : (Sanduka Üst.) 0.97 x 0.27 x 0.23
Kitabesi	:

Ön Yüz

1 Kane ll'ayn kurra ve diya' en mele'e
كان للعين قرّة وضياء أن ملء العين بالندا حين
شاردا el'ayn bi elneda hine şareda

Anlamı: Göz hafif yağmurla dolup ayrılınca göz aydınlık idi.

Arka Yüz

1 İzzeddin Muhammed Cevad ...
عزالدين محمد جواد ...
2 Fi zifar aziz ehl eldiyar fi fuad elcemi'
في ظفار عزيز أهل الديار في فؤاد الجميع أقدناك ...
efednake...

Anlamı: İzzeddin Muhammed Cevad. Diyar (kabir yerinin) ehli olan azizin başarısında seni hepsinin kalbinde karşıladık.

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Dikdörtgen sanduka iki bölümden oluşmakta; alt kısım pehle taşı üst kısım prizmatik sanduka şeklinde kapak taşıyla örtülmüştür. Tüm sandukayı tek sıra halinde celfi sülüsle oyma tekniğinde kabartma

görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Yazı metnin hemen altına tek sıra halinde kabartma tekniğinde rûmili kıvrık dallardan oluşan örgü motifler işlenmiştir.

Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki dikdörtgen taşın kapak kısmına tek şerit halinde yazı metni işlenmiş olup hemen altına yine tek şerit halinde palmet lotus dizisi doldurulmuştur.

2. İsimsiz Mezar

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 65
Çizim No	: 27
Ölçüleri	: (Pehle Taşı) 1.18 x 0.61 x 0.2
Kitabesi	:

Ön Yüz

طفل اهل الدبارات 1 Tıfl ehl eldbarat

Anlamı: Dbarat halkından çocuk

Arka Yüz

كان للعين فراق... 1 Kane lil'ayn firak

Anlamı: Gözler için ayrılık oldu.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır.

3. Süleyman Ahmet'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 66-68
Çizim No	: 28-29
Ölçüleri	: (Baş Ş.)0.50 x 0.30 x 0.13 : (Kaide) 1.70 x 0.61x 0.24 : (Yan Şahideler) 0.27 x 0.31 x 0.8

Kitabesi :

قد عمل من المرء حين مرت الاعمال	1	Kad amele min meri'i hine merret el amel
القلت سليمان احمد الزاد الفتح كل	2	kallet Suleyman Ahmed zat fethul kul.
القدم غافر ذكر قلما من حسبي الله مجبي
بعين هو	3	Kudumul gafir zikri kullema min hasbiallah
mucibi bi ayn huve.

Anlamı: Muhakkak ki çalışmaları sırasında birisi gibi çalıştı. Süleyman Ahmedzade dedi hepsini fethetti. Allah için yapılan ziri aynısıyla önüne af olarak gelir.

Genel Özellikleri: Baş şahideli, pehleli, Yan şahidelerden oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine, cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Şahide taşının yüzeyindeki yazı ve bitkisel süslemeler çeşitli faktörler nedeniyle aşınmıştır.

Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona bir yazı kuşağı dolamaktadır. Pehle taşı baş şahide kısmına doğru L şeklinde yükselti yapmış ve baş şahideyi yanlardan desteklemiştir. Böylece şahide kademelenerek üçlü bir form görüntüsü

vermektedir. Baş şahideyi yanlardan destekleyen pehle taşının yzeyinde palmet motifi yer almakta bu palmetin etrafını palmet sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar doldurmaktadır.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar süslemektedir.

Ayak şahide günümüzde mevcut değildir.

4. Ahmet Oğlu ? Mezarı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 69/A-70/B
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.90 x 0.22 x 0.13
Kitabesi	:

... وإغفر يا غفور لاهل القبور ... ابن أحمد ... 1 İğfir ya Gafur liehli elkubur ... ibni Ahmed...

Anlamı: *Ey bağışlayıcı! Kabirlerin ehlini bağışla. ...Ahmed oğlu...*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukayı tek sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Yazı kuşağının hemen altında, sağ ve sol yüzü tek şerit halinde palmet lotus dizisi ile hareketlendirilmiştir.

5. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 71
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Pehle Taşı) 1.93 x 0.67 x 0.28
Kitabesi	:

... يا علي الكريم الغفور الاعلاء 1 Ya 'Aliyy elKerim elGafur el-A'la

Anlamı: *Hey yüce, cömert, bağışlayıcı, en yüce*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli mezar özelliğine sahiptir. Günümüzde sağ pehle taşı dört parça, sol pehle taşı üç parçadan oluşmaktadır. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır. Pehle taşına muhtemelen karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmış fakat yan şahideler günümüzde mevcut değil.

6. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 72/A-73/B
Çizim No	: 30
Ölçüleri	: (Sanduka Alt.)1.11 x 0.26 x 0.46 : (Sanduka Üst.) 0.97 x 0.24 x 0.26

Kitabesi

- 1 **Kârâ muslimen fehebevni ila mehar inne hamiyeti.**
- 2 **Fehebevni mesned canibi kalu ellezi leke huve kad meyyit ve âlâ.**

Anlamı: Müslüman okudu evinde ölüm savaşına mesned arasında yanında o muhakkak bahçede öldü.

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Dikdörtgen sanduka iki bölümden oluşmakta; alt kısım pehle taşı üst kısım prizmatik sanduka şeklinde kapak taşıyla örtülmüştür. Tüm sandukayı tek sıra halinde celfi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Yazı metnin hemen altına tek sıra halinde oyma tekniğinde kabartma görünümlü rûmili kıvrık dallardan oluşan örgü motifler işlenmiştir.

Çeşitli faktörlerden dolayı aşınıp tahrip olan beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki dikdörtgen taşın kapak kısmına tek şerit halinde yazı metni hakkedilmiş, hemen altına yine tek şerit halinde palmet lotus dizisi doldurulmuştur.

7. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 74
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.43 x 0.33 x 0.10 : (Pehle Taşı) 1.85 x 0.72 x 0.39
Kitabesi	:

.....قد صدق اكرامه التنبو الفتح الانعام والعين سد ضعف قد قال ظن

Ve kad sadaka ikramuhu tenebbu el fathul enam vel ayn sedde zu'hfu ked kale zan ..

Anlamı: *Ve muhakkak ikramı doğrulandı zaiflere sed oldu onun yüce fethi zan dedi.*

Genel Özellikleri: Baş şahideli, pehleli, mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır.

Baş şahidenin alt kısmı kare kaide gibi bir form oluşturup eksenine kitâbesi cetvellerle ayrılmış tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Tepelik kısmı bir üçgen gibi aşağı doğru daralıp bu kare gövdeye oturmuş bir düzene sahiptir. Ancak tepelik kısmının sol tarafı 3-5 cm. kadar kırılmıştır.

Ayak şahide günümüzde mevcut değildir. Şahidenin yeri başka bir yerden alınan bir taşla doldurulmuştur.

8. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 75/A-76/B-77/C
Çizim No	: 31/A – 32/B
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.85 x 0.26 x 0.17

Kitabesi

مولانا أبي الطيب علي 1 Mevlana ebi Tayyib Ali

Anlamı: *Tayyib Ali'nin babası yüce mevlamız*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Tüm sandukayı tek sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Sandukanın diğer yüzündeki yazı çeşitli faktörler nedeniyle aşınarak okunamamaktadır. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Üst ortada enlemesine dikdörtgen şeklinde çıkıntı yaparak ortadan bölünmüştür.

9. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 78/A-79/B
Çizim No	: 33
Ölçüleri	: (Pehle Taşı) 1.10 x 0.33 x 0.14 : (Yan Şahideler) 0.12 x 0.17 x 0.8
Kitabesi	:

الحنان و ظلال املنا ضامد في تمد غاب عنا 1 El hanan ve zelal emelna zamid fi temeddul gab anna

Anlamı: *Samimi ve bize gölge olan uzayarak bizden kayboldu.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli, yan şahideli mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır. Pehle taşının diğer yüzündeki yazı çeşitli faktörlerden dolayı aşınarak okunamamaktadır.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar dolamaktadır.

10. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 80
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Pehle Taşı) 1.10 x 0.28 x 0.13
	: (Yan Şahideler) 0.10 x 0.16 x 0.7
Kitabesi	:

وعفوا المجنات وقالة الابشرى من باعث كريم 1 Ve'fu el macnak ve kaled illa beşeri min bakizul kerim.

Anlamı: *Macnak kaled ikramla onları affet.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır. Sağ pehle taşının ayak şahidesine denk gelen kısmı çeşitli faktörlerden dolayı günümüzde kırık vaziyette olması hasebiyle yazı okunamamaktadır.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar dolamaktadır.

11. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 81
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.71 x 0.19 x 0.17
Kitabesi	:

واخذ في الدبر على المد 1 Ve ehlidu fi dabr el el med

Anlamı: *Bahçede sonsuz...*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sanduka üste doğru üçgen bir form oluşturmuştur. Tüm sandukayı tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Yazı metnin hemen altına tek sıra halinde oyma tekniğinde kabartma görünümlü rûmili kıvrık dallardan oluşan örgü motifler işlenmiştir.

12. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 82/A-83/B-84/C
Çizim No	: 34
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.71 x 0.24 x 0.18
Kitabesi	:

...الإحالة مر ظنت العمل سن فهل قد... 1 **İlla haled mer zannet el amelul sın fehel ked....**

Anlamı: *Ancak o haled bir saniye gibi geçti gerçekten öyle.*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Tüm sandukayı tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Üst düzlem palmet dizisi ile doldurulmuştur. Yazı kuşağının hemen altında sağ ve sol yüzü tek şerit halinde palmet lotus dizisi ile hareketlendirilmiştir.

13. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 85
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.60 x 0.21 x 0.12
Kitabesi	:

لا اله الا الله محمد رسول الله 1 La ilâheillallah muhammed resûlullah.

Anlamı: *Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed aleyhissalatü vesselam da Onun Resulüdür*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Tüm sandukayı tek sıra halinde celfi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Ancak çeşitli faktörler hasebiyle yazıda oluşan bozulmalar metnin okunmasını güçleştirmektedir. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Yazı kuşağının hemen altında sağ ve sol yüzü tek şerit halinde palmet lotus dizisi ile hareketlendirilmiştir. Yine çeşitli faktörler sebebiyle süslemedeki aşınmalar dikkat çekmektedir.

14. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 86/A-87/B
Çizim No	: 35/A – 36/B – 37/C
Ölçüleri	: (Pehle Taşı) 1.00 x 0.26 x 0.14 : (Yan Şahideler) 0.16 x 0.19 x 0.8

Kitabesi :

ونبيت إلى الله بي الإخلاص مقابل توب لبشير الثواب 1 Ve nebiytu ila allah ebi elihlas mukabile tevb libeşir elsevab

Anlamı: Biz tevbenin karşılığında sevapla müjdelenmek için ihlasla Allah'a yöneleceğiz

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır. Sağ pehle taşının ayak şahidesine denk gelen kısmı çeşitli faktörlerden dolayı günümüzde kırık vaziyette olması hasebiyle yazı okunamamaktadır.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar süslemektedir.

4.1.3.Kasr Rabiye yolu üzerindeki Mezarlık

1. Hâcı Muhammed Muzaffer İbrahim'in Mezarı

Bulunduğu Yer : Kasr Rabiye yolu üzerindeki mezarlık

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 88

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.57 x 0.32 x 0.10

Kitabesi :

هذا قبر مرحوم	1	Hâza kabr merhum
الحاج محمد مظفر إبراهيم ال...	2	el-hâcı Muhammed Muzaffer İbrahim El...

Anlamı: *Bu mezar; merhum el-hâcı Muhammed Muzaffer İbrahim El...*

Genel Özellikleri: Baş şahideden ibaret olup doğrudan toprağa gömülü bir vaziyettedir. Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide sivri bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış üç sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni yazılmıştır. Alınlık kısmındaki yazılar aşındığından dolayı okumayı güçleştirmektedir.

2.Abdürrahim Kızı Fâtıma'nın Mezarı

Bulunduğu Yer : Kasr Rabiye yolu üzerindeki mezarlık

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 89

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.45 x 0.27 x 0.11

Kitabesi :

المرحوم إلى رحمة الله 1 el-merhûm ila rahmeti Allah

فاطمة بنت عبد الرحيم 2 Fâtıme bint Abdürrahim

Anlamı: *Merhûm, Allah'ın rahmetine. Abdürrahim kızı Fâtıma*

Genel Özellikleri: Şahideden ibaret olup doğrudan toprağa gömülü bir vaziyettedir. Dikdörtgen gövdeye sahip şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış üç sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Çeşitli faktörler sebebiyle tepelik kısmı aşınmıştır. Şahidenin kitâbesi çeşitli faktörler sebebiyle okumayı güçleştirmektedir.

3. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Kasr Rabiye yolu üzerindeki mezarlık

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 90/A-91/B-92/C-93/D

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.60 x 0.32 x 0.15

: (Ayak Ş.) 0.45 x 0.32 x 0.13

: (Pehle) 2.04 x 0.53

Kitabesi :

Baş şahide

إلى رحمة الله تعالى 1 İla rahmeti Allah Te'âla
سنة 2 Sene

Anlamı: Allah Teala'nın rahmetine. Sene ...

Ayak şahide

انتقل الى رحمة الله 1 İntakal ila rahmet Allâh

Anlamı: Allah Teala'nın rahmetine kavuştu.

Genel Özellikleri: : Baş ve ayak şahideli, kapalı sandukadan oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin arka yüzünün merkezine bitkisel motifler işlenmiştir ancak aşınmalar sonucu motiflerde bozulmalar meydana gelmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle

oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Yan yüzüne tek şerit halinde bitkisel motifler işlenmiştir.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide oval bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Alt satırın cetvelinden aşağı doğru uzanan süsleme motifi ile şahide hareketlendirilmiştir.

4.1.4. Eski Kaymakamlık arkası Mezarlık

1. Süleyman'ın Mezarı

Bulunduğu Yer : Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 94-98

Çizim No : 38-39

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.72 x 0.28 x 0.11

: (Ayak Ş.) 0.65 x 0.32 x 0.11

Kitabesi :

قبر	1	... Kabir
حق الله	2	Hak Allah
... الى رحمت	3	...ila rahmet
الله تعلا	4	Allah Teala
سليمان	5	Süleyman
.....	6

Anlamı: Kabir...Allah...Hak...Süleyman..Allah Teala, Rahmetine...

Yan Yüz Kitâbesi: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *Bismillâhirrahmânirrahîm*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideden oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle üç bölüme ayrılmış 6 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Yan yüzüne tek şerit halinde besmele-i şerif lafzı işlenmiştir.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip ayak şahide gövdesine tüfek motifi işlenmiştir.

2. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık
İnceleme Tarihi	: Aralık 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 99
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.71 x 0.21
	: (Baş Ş.) 0.26 x 0.16
	: (Ayak Ş.) 0.24 x 0.9
Kitabesi	:

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesine sahip sanduka mezar özelliğine sahiptir. Toprağa gömülü olduğundan boy ölçüsü alınamamıştır.

Üç kenarlı yarım çokgen bir sanduka özelliği gösterir. Üst kenar düz sonlanmaktadır. Sanduka oldukça sade tutulmuştur. Baş ve ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulurken; şahideler toprağa gömüldüğünden yazılar okunmamaktadır.

4.2.Yapıların Hazirelerinde Yer Alan Mezar Taşları

4.2.1.İmam Abdullah Zaviyesi

1. Metin Emin'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 730/1330
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 100-104
Çizim No	: 40
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.34 x 0.21 x 0.8 : (Sanduka) 0.63 x 0.21 x 0.9
Kitabesi	:

Baş şahide

إلى رحمة الله	1	İla rahmeti Allah
متين الأمين... سنة ثلاثين	2	Metin el-Emin.. sene silasin
و سبعمائة	3	ve seb'a mie

Anlamı: Allah'ın rahmetine. Metin el-Emin sene 730.

Sanduka

مر طفلة في عمره طرفله مر في	1	mar tıfla ömrahu tarfatahu fî
عمره مات ماغنها جلبتها لكل المنعمة غنام	2	ömrahu mat ma hanaha celebete li'kul munaim hanayim

Anlamı: Göz açıp kapayınca kadar çocuk ömrünü geçirdi. Bütün şarkılar güzelliğine rağmen ona cazib gelmedi.

Genel Özellikleri: Baş şahideli, sandukalı mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Alınlık kısmının sol üst köşesi günümüzde kırık vaziyettedir. Şahidenin yan yüzüne birbirine geçmiş bitkisel motifler işlenerek hareketlilik kazandırılmıştır.

Ayak şahide günümüzde kırık vaziyettedir. Gövde kısmına Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Olumsuz koşullar sebebiyle tahrip olmuştur.

Sanduka dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır, bu kısım palmet dizisi ile hareketlendirilmiştir. Sandukanın iki yan yüzünü tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni dolamaktadır. Yazıların hemen alt kısmı palmet lotus dizisi ile doldurulmuştur.

2. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 105-108
Çizim No	: 41-42
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.63 x 0.33 x 0.13
	: (Ayak Ş.) 0.60 x 0.31 x 0.15
	: (Pehle Taşı) 1.62 x 0.33 x 0.10
	: (Yan Şahideler) 0.26 x 0.12

Kitabesi

الفاتحة	1	el-Fâtiha
بسم الله الرحمن الرحيم	2	Bismillâhirrahmânirrahîm
لا إله إلا الله ما في السموات والأرض	3	Lillehi mefi semavati vel ardi
الله لا إله إلاه الحي القيوم	4	Allahu le ileheillehu el-hayyul el-kayyum

Anlamı: *el-fâtiha. Bismillahirrahmanirrahim yerde ve gökte ne varsa Allah'a aittir.*

Allah'tan başka ilah yoktur o hay ve kayyumdur.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celfî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Dikdörtgen formlu ayak şahide kitâbesi çeşitli faktörler sebebiyle aşındığından yazı okunamamaktadır. Yine tepelik kısmında aşınmalar meydana gelmiştir.

Pehle taşını oyma tekniğinde kabartma görünümlü bir yazı kuşağı çevrelemektedir. Karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmıştır.

3. Esad'ın Mezarı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 109-110
Çizim No	: 43
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.88 x 0.21 x 0.22
Kitabesi	:

1 قَل اسعد الى الاعراب قَل اعمال لله kul Es'ad alâ irabu kul amel illallâh

2 غنى مال... العدو من الاعداد hana mall adu min adad

Anlamı: *De ki Esad Arapların en mesudu deki Allah'a amel etmektir. Mal zenginliği sayılı düşmanlardandır.*

Genel Özellikleri: Sanduka dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Sandukanın iki yan yüzünü tek şerit halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni dolamaktadır. Yine sandukanın iki yan yüzü birer silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin de hemen altı palmet lotus dizisi ile doldurulmuştur. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenarda iki adet yarım küre kabara denilen bir düzenleme yer almaktadır.

4. İshak oğlu Şazir'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 111-112
Çizim No	: 44
Ölçüleri	: (Sanduka) 1.11 x 0.22 x 0.22
Kitabesi	:

اقرا اللحدۃ اقرا ابن شذیر هو اسحاق الرب الرحيم	1	ikra lahdahu kabr ibnu şazir huve ishak rabb rahim
فهبوني اجانبي قالو الذي لك هو قد ميت في دبر	2	fehabuni ecnebi kalu huve kat mayit fi dabır.

Anlamı: Şezir oğlu İshak'ın mezarını oku Rahman ve rabb ve habun yabancı muhakkak bahçede öldü.

Genel Özellikleri: Sanduka dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Sandukanın iki yan yüzünü tek şerit halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni dolamaktadır. Yazı metninin hemen altı palmet lotus dizisi ile doldurulmuştur. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır.

5. Şehid Said'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 113-114
Çizim No	: 45
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.43 x 0.32 x 15
	: (Ayak Ş.) 0.28 x 0.28 x 0.9
	: (Pehle Taşı) 1.95 x 0.58 x 0.14
Kitabesi	:

Baş Şahide

هذا الروضة المغفور	1	Hâzihî ravzatü'l-mağfûr
السعيدة الشهيدة	2	el-saîd el-şehîde

Anlamı: Bu mezar, ... mağfireti dilenen...Şehit Said

Ayak Şahide

توفى في شهر محرم	1	tuvuffiye fi'l şehri Muharrem
وفي سنة.....	2	ve fi sene.....

Anlamı: Muharrem ayında vefat etti..... senesinde.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahidenin tepelik kısmı günümüzde kırık vaziyettedir. Ancak diğer mezar taşlarının süslemeleri ile karşılaştırıldığında aynı süsleme özelliklerini görmekteyiz. Alınlığın merkezine palmet ve rumi motiflerinin işlendiği, yarım

kalan kısımdan anlaşılmaktadır. Şahidenin kitâbe gövdesi cetvellerle iki bölüme ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Baş şahidenin gövde kısmı toprak altında kaldığından yazının devamı okunamamıştır.

Dikdörtgen gövdeli ayak şahide çeşitli faktörler sebebiyle aşınmaya uğramıştır. Sivri bir tepelikle sonlandırılmıştır.

6. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 115
Çizim No	: 46
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.70 x 0.22 x 0.20
Kitabesi	:

مر طفلة في عمره طرفله مر في عمره ماغنه	1	mar tıfla ömrahu tarfatahu fi ömrahu mat ma hanaha
الى اجداد العمره بن كائن جلبتها فمنا	2	İla acdad ömrahu bin kayin celebat fa'minaa

Anlamı: Çocuk ömrünü geçirdi annesiyle ömür geçiriyorlardı dedesi in kayın onu celbetti.

Genel Özellikleri: Sanduka dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Sandukanın iki yan yüzüne tek şerit halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Yine sandukanın iki yan yüzü birer silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin de hemen altı birbirini takip eden palmet lotus dizisi ile doldurulmuştur. Düz sonlanan üst kenar çeşitli faktörler sebebiyle tahrip olmuştur. Kimliği belirlenemeyen mezarın yazı metninde bin geçtiğinden bir erkek mezarı olduğu anlaşılmaktadır.

7. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 116/A-117/B
Çizim No	: 47
Ölçüleri	: (Sanduka) 1.11 x 0.28 x 0.32
Kitabesi	:

عزيز فلم نر الا ما قيمتها فيردها الى منة
الصدیق Azizun fe lem nere illa ma kiymetuha
feyeruddeha ila minnet elsadik

Anlamı: Öyle bir şirinimiz var ki onun kıymeti dostun minnetinden oluşur.

Arka Yüz

هذا روضة محمد 1 Haza ravza; Muhammed

...

Anlamı: Bu mezar; Muhammed...

Genel Özellikleri: Sanduka dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Giriş kapısının sağ kısmında yer alan yüzüne tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir. Sol yüzü ise aşındığından yazılar okunamamaktadır. Ayak kısmında yer alan yazı metni tahribatlar sonucu okumayı güçleştirmektedir. Sandukanın düz sonlanan üst kenarında ikisi baş tarafında ikisi ayak tarafında olmak üzere toplam dört adet yarım küre kabara denilen bir düzenleme yer almaktadır. Sanduka başka bir sanduka üzerine konulmuştur.

8. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 118/A-119/B
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Sanduka) 1.30 x 0.48 x 0.43
Kitabesi	:

Genel Özellikleri: Sanduka altı blok taşından oluşan dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Sandukanın etrafını tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemiştir. Sandukanın üzerine başka bir sanduka yerleştirilmiştir.

9. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi : Yok
Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir
Malzeme : Mermer
Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü : Sülüs
Fotoğraf No : 120/A-121/B
Çizim No : 48
Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.42 x 0.29 x 0.10
: (Ayak Ş.) 0.46 x 0.29 x 0.14
: (Pehle Taşı) 2.09 x 0.62 x 0.21

Kitabesi :

Baş Şahide

... رحيم ... 1 ... Rahim ...

Anlamı: ... *Rahim* ...

Ayak Şahide

الرب الرحيم فيها 1 rabb rahim fiha

Anlamı: *Rabb ve rahim içinde*

Genel Özellikleri: : Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Baş ve ayak şahide iki ana bölümden oluşmaktadır. Baş şahidenin alt kısmı kare kaide gibi bir form oluşturup tepelik kısmı bir üçgen gibi aşağı doğru daralır bu kare gövdeye oturmuş bir düzene sahiptir. Şahide eksenine, kitâbesi cetvellerle ayrılmış tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Yazı aşındığı için okunamamaktadır.

Ayak şahidesi de yine aynı düzeni göstermektedir. Ayak şahidenin alt kısmı kare kaide gibi bir form oluşturup Tepelik kısmı bir üçgen gibi aşağı doğru daralır bu kare

gövdeye oturmuş bir düzene sahiptir. Şahide eksenine kitâbesi cetvellerle ayrılmış tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır.

10. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 122/A-123/B
Çizim No	: 49
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.43 x 0.35 x 0.11
	: (Ayak Ş.) 0.53 x 0.38 x 0.11
	: (Pehle Taşı) 2.15 x 0.73 x 0.21

Kitabesi :

وجهتها اليمينه و	1	vuchatuha yamine
ورجوعتها المظفرة	2	ve racutuha muzaffer

Anlamı: Yönü sağda muzaffer döndü.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Baş şahide yerine kullanılan taş muhtemelen başka bir mezar yapısından alınmıştır.

Dikdörtgen bir form özelliği gösteren ayak şahide üç dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış iki sıra halinde sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Pehle taşları oldukça sade bırakılmıştır. Ancak giriş kapısının sağ tarafında ayakucunun hemen yanında yer alan ikinci blok taşının eksenine üç palmet motifi işlenmiş ortadaki motif oldukça iri tutulup daire içine alınmıştır. Biri üstte diğeri altta olacak şekilde taşa hareketlilik kazandırılmıştır.

11. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: İmam Abdullah Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Yok
Fotoğraf No	: 124/A-125/B-126/C-127/D-128/E
Çizim No	: 50/A – 51/B – 52/C
Ölçüleri	: (Ayak Ş.) 0.57 x 0.26 x 0.9 : (Kaide) 0.60 x 0.30 x 0.9
Kitabesi	: Yok

Genel Özellikleri: Baş şahidesi olmayıp, ayak şahide ve kaideden oluşan bir mezar özeliğine sahiptir. Ayak şahide dikdörtgen bir gövdeye sahip olup gövdesine servi ağacı motifi işlenmiştir. Servi ağacından çıkan sarmaşıklarla şahideye hareketlilik kazandırılmıştır. Şahidenin her iki yan yüzüne dipten alınlık kısmına denk gelecek şekilde uzun saplı lale motifi işlenmiştir. Şahidenin arka yüzünün alınlık kısmı istiridye kabuğu ile doldurulmuştur. Sivri bir tepelikle son bulmuştur.

Dikdörtgen kaidenin üst kısmı çerçeve içine alınmış süslemelerle dikkat çekmekte ancak çeşitli faktörler sebebiyle süslemelerin bir kısmı aşınmıştır, kaide; iki kadeh motifi, bir kama ve başucuna denk gelen kısımlarda da lale motifleri ile hareketlendirilmiştir. Kaidenin yan yüzüne bitkisel motifler doldurulmuştur.

4.2.2.Salihiyye Bahçeleri Anonim Zaviye

1.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Salihiyye Anonim Zaviyesi

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : 906/1501

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 129-131

Çizim No : 53-54

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.81 x 0.34 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.57 x 0.33 x 0.14

: (Kaide) 1.71 x 0.62 x 0.19

: (Yan Şahideler) 0.20 x 0.21 x 0.13

Kitabesi :

Baş şahide

ذهب إلى رحمة الله	1	Zehebe ila rahmeti Allah
تعالى في شهر ???	2	Teala fi şehri ...
سنة 906	3	Sene 906
باسم الله الرحمن الرحيم	4	Bismillahirrahmanirrahim

Anlamı: ... ayında ... yılında Allah'ın rahmetine yürüdü, rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

Pehle Taşı

... الا الله الذي 1 İla Allah ellezi ...

Anlamı: ... olan Allah'a

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celfî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Dikdörtgen formlu ayak şahide tepelik kısmı günümüzde kırık vaziyettedir. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celfî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü yazı metni işlenmiştir.

Pehle taşını oyma tekniğinde kabartma görünümlü bir yazı kuşağı çevrelemektedir. Karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar süslemektedir.

2.Alaâddin Oğlu ? Mezarı

Bulunduğu Yer : Salihyye Anonim Zaviyesi

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 132-134

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.67 x 0.34 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.42 x 0.26 x 0.13

: (Pehle Taşı) 2.15 x 0.30

Kitabesi :

إلى رحمة الله 1 İla Rahmeti Allahi

علاء الدين بن 2 Alaâddin bin

Anlamı: Allah'ın rahmetine ... Alaâddin oğlu

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Yan yüzüne birbirine geçmiş bitkisel motifler işlenerek hareketlilik kazandırılmıştır. Arka yüzünde bir palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır.

Ayak şahide iki ana bölümden oluşmaktadır. Alt kısmı kare kaide gibi bir form oluşturmuştur. Tepelik kısmı bir üçgen gibi aşağı doğru daralıp bu kare gövdeye oturmuş bir düzene sahiptir.

3.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Salihyye Anonim Zaviyesi

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Kalker Taşı

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 135

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.56 x 0.33 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.65 x 0.32 x 0.14

: (Kaide) 1.89 x 0.52 x 0.18

Kitabesi : Yok

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Çeşitli faktörler sebebiyle kitâbesi silinmiştir.

Dikdörtgen formlu ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Çeşitli faktörler sebebiyle kitâbesi silinmiştir

4.2.3.Haydar Baba Zaviyesi

1.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Haydar Baba Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 908/1503
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 136-140
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.37 x 0.31 x 0.12
	: (Ayak Ş.) 0.69 x 0.27 x 0.12
	: (Pehle Taşı) 1.49 x 0.63 x 0.22
Kitabesi	:

Baş Şahide

هذا قبر المعراج الى رحمة الله 1 hâzâ kabir miraç ilâ rahmetillâhi

Anlamı: Bu miracın kabri Allah rahmet eylesin.

Ayak Şahide

الله	1	Allah
الغفور الرحيم	2	el-Gafur el-Rahim
فادخلي في	3	Fedhuli fi
العبادي وادخلي جنة (908)	4	el'ibadi ve ed huli cennet (908)

Anlamı: Bağışlayıcı, merhametli Allah! Koy, kulunu cennete koy

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli bir tipolojiye sahiptir. Baş şahidenin bir kısmı toprak altında kalmış olup gün yüzünde olan kitâbesi cetvellerle ayrılmış 1 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

Deforme olan ayak şahide dikdörtgen bir gövdeye sahip kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir. Şahidenin ana ekseninin sağ tarafı 3-5 cm. içeri girecek şekilde tahrip olmuştur. Dilimli bir tepelikle son bulan şahidenin iki kenarına bitkisel motifler işlenerek hareketlilik kazandırılmıştır. Ancak sağ kenar tamamen, sol kenarın ise alt kısımları aşınarak tahrip olmuştur.

2. Ahmed'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Haydar Baba Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 141-144
Çizim No	: 55
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.83 x 0,32 x 0.13
	: (Ayak Ş.) 0.82 x 0.28 x 0.11
	: (Pehle Taşı) 1.48 x 0.74 x 0.29

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا روضة	1	Haza ravza
المغفور له	2	el-mağfur
... الله	3	... Allah
... أحمد	4	...Ahmed

Anlamı: *Bu mezar; bağışlanması dilenen ... Allah ... Ahmed*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Şahidenin arka yüzüne kandil motifi; yan yüzüne ise birbirine geçmiş bitkisel motifler işlenerek hareketlilik kazandırılmıştır.

Ayak şahide dikdörtgen bir gövdeye sahip olup dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

3.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Haydar Baba Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 145-146
Çizim No	: 56
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.30 x 0.20 x 0.11
	: (Ayak Ş.) 0.33 x 0.38 x 0.8
	: (Pehle Taşı) 1.48 x 0.49 x 0.27
Kitabesi	:

Ayak Şahide

هذه الروضة جنات مغفور 1 hâzâ Cennet mağfûr

Anlamı: *Bu mezar mağfur cennetin.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip baş şahide kitâbesi deforme olmuştur. Dilimli bir tepelikle son bulmuştur.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide, dilimli bir tepelikle son bulmuştur ve alınlık kısmı istiridyeye kabuğu ile hareketlendirilmiştir. Şahidenin gövde kısmının alt tarafı toprak altında kalmış olup gün yüzünde olan kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Kimliği belirlenemeyen mezarın yazı metninde mağfûr geçtiğinden bir erkek mezarı olduğu anlaşılmaktadır.

4. Abdül'alîm Muhammed'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Haydar Baba Zaviyesi
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Kalker Taşı
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 147-148-149
Çizim No	: 57
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.43 x 0.30 x 0.13
	: (Ayak Ş.) 0.46 x 0.29 x 0.13
	: (Pehle Taşı) 2.12 x 1.00 x 0.24

Kitabesi :

Baş şahide

راضية فهو في عيشة 1 Radiye fehuve Fi 'işeti

Anlamı: O, hoşnut olacağı hayatta

Ayak Şahide:

عبد العليم محمد ... 1 Abdül'alîm Muhammed

Anlamı: Abdül'alîm Muhammed

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Muhtemelen aynı mezar yapısının karşılıklı şahideleri olması hasebiyle bezemelerin de simetrik olması için benzer teknik kullanılmıştır. Baş ve ayak şahide iki ana bölümden oluşmaktadır. Baş şahidenin alt kısmı kare kaide gibi bir form oluşturup eksenine kitâbesi cetvellerle ayrılmış tek sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü

Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Tepelik kısmı bir üçgen gibi aşağı doğru daralıp bu kare gövdeye oturmuş bir düzene sahiptir. Tepelik kısmı tamamen bitkisel motiflerle doldurulmuştur.

Ayak şahidesi de yine aynı düzeni göstermektedir. Şahidenin tepelik kısmının ekseninde bir palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır. Alt kısımda yazının özellikle sağ köşesi aşındığı için yazı okunamamaktadır.

4.2.4.Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı

1.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 770/1369

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 150-151

Çizim No :

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.57 x 0.30 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.53 x 0.31 x 0.16

: (Pehle Taşı) 1.36 x 0.18

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا الروضة المغفور المرحوم 1 hâzâ ravza mâğfur merhûm

Anlamı: *Bu mağfur ve merhumun bahçesidir.*

Ayak Şahide

انتقل الى الرحمة الله تعالى 1 intakal ila rahmetillâhi te'âlâ

توفى في سنة سبعين وسبعمئة 2 tuvuffiye fi'l sene seb'âne ve seb'a mie

Anlamı: *Allah'ın rahmetine nakloldu. Yediyüz yetmiş senesinde öldü.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehle taşlarından oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü yazı metninin hakkedildiği ancak çeşitli faktörlerin olumsuz etkisi sebebiyle kitabesi okunamamaktadır. Şahidenin iki yan yüzüne tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde

kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir. Kimliği belirlenemeyen mezarın yazı metninde mağfûr geçtiğinden bir erkek mezarı olduğu anlaşılmaktadır.

Dikdörtgen formlu ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış celî sülûs oyma tekniğinde kabartma görünümlü yazı metninin işlendiği görülmektedir ancak çeşitli faktörlerin olumsuz etkisi hasebiyle kitabesi okunamamaktadır. Şahidenin iki yan yüzüne tek şerit halinde celî sülûsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

2. Ahmed Neşad'ın Mezarı

Bulunduğu Yer : Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 900/1495

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 152-154

Çizim No : 58-59-60-61

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.42 x 0.22 x 0.13

: (Ayak Ş.) 0.40 x 0.24 x 0.13

: (Sanduka) 0.72 x 0.34

Kitabesi :

Ayak Şahide

انتقلت عليه؟؟ الله 1 İntakalet/intukilet ... aleyhi...Allah

نسعد احمد(900) 2 Nesad(?) Ahmed (900)

Anlamı: Ahmed Nesad(??) ...Allah ... yol aldı ... üzerine

Genel Özellikleri: Bir çocuk mezarı olup⁴⁴; Baş ve ayak şahideli, kapaklı sandukalı mezar özelliğine sahiptir. Baş ve ayak şahideler dikdörtgen bir gövdeye sahip olup dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Sanduka kapaklı olup dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Üç kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın kapak taşının üst kenarı düz sonlanmaktadır. Kapak taşının üst kısmına ve iki yanına bitkisel süslemeler işlenmiştir. Bitkisel süslemelerin altına geçiş iç bükey bir silme ile sınırlandırılmıştır. Sanduka pehlesine birbirini takip eden palmet lotus dizileri ile hareketlilik kazandırılmıştır.

⁴⁴ Hasankeyf Kazı Evi Raporu 2014

3. Mirac'ın mezarı

Bulunduğu Yer	: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: 990/1582
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 155-164
Çizim No	: 62-63-64-65
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 1.23 x 0,34 x 0.16 : (Ayak Ş.) 1.14 x 0.34 x 0.15 : (Pehle Taşı) 2.08 x 0.65 x 0.45 : (Yan Şahideler) 0.28 x 0.29 x 0.14
Kitabesi	:

Baş Şahide

هذا روضة المرقد المغفور المعراج	1	Fâtiha hâzâ ravza markat el-mağfûr miraç
الى الرحمة الله تعالى الغفور الدنيا	2	ilâ rahmet Allâh te'âlâ gafûr el dünya
والاخرة المرحوم	3	vel'âhîret el-merhûm
غفرلها ورحمة الله تعالى عليها	4	gafr leha rahmet Allâh te'âlâ allayha
وحشره على عزوجنات	5	ve ahşırâha alâ az ve cennet

Anlamı: *Fatiha bu kabir affa nail olan ve Allah'ın rahmetine yükselen ve dünya ve ahirette merhum Allan onu affetsin Allah'ın rahmeti üzerine olsun izzetle onu haşretsin ve cennetlere koysun.*

Ayak Şahide

انتقل الى الرحمة الله تعالى غفرلها	1	intakal ilâ rahmetillâhi te'âlâ ğafaralahu
توفى في شهر ربيع الاول سنة	2	tuvufiye fi'l şehr rebî'u'l-evvel sene
تسعين و تسعمائة	3	tisayne ve tisamie
المرحوم الرحمة الله عليها و للمسلمين	4	merhûm rahmet Allâh alleyha ve alla müslimin

Anlamı: *Allah'ın rahmetine intikal etti Rabiul evvel ayında vefat etti sene Dokuzyüz doksan Merhum Allah'ın rahmeti onun ve Müslümanların üzerine olsun.*

Sahide ve Pehle Yan Yüzler

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allahu lâ ilâhe illâhûve'l-Hayyu'l-Kayyum lâ te'huzuhû sinetun velâ nevm lehû mâ fi's-semâvâti vemâ fi'l-ardi menzellezî yeşfe'u 'indehû illâ bi-iznihî ya'lemu mâ beyne eydîhim vemâ halfehum velâ yuhîtûne bişey'in min 'ilmihî illâ bimâ şâe vesî'a Kursiyuhu's-semâvâti ve'l-ardi velâ yeûduhû hifzuhumâ ve Huve'l-'Aliyyu'l-'Azîm

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O hayydir, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur, O'nun izni olmadan katında kim şefaata edebilir. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (Hiçbir şey O'nda gizli kalmaz) O'nun bildiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.*

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

Kul hüvellâhü ehad Allâhüssamed Lem yelid ve lem yûled Ve lem yekün lehû küfüven ehad.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle. De ki, O: Allah birdir. Allah Sameddir. O doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur.*

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

Kul, euzü birabbil felâk, min şerri ma halak, ve min şerri gasikin iza vakab, ve min şerri neffassâti fil ukad, ve min şerri hâsadin iza hased.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle. De ki: Ben ağaran sabahın Rabbine sığınırım. Yarattığı şeylerin şerrinden, Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, ve düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden, Ve kiskandığı vakit kiskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım.*

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

Kul, euzü birabbil nâs, melikin nâs, ilâhin nâs, min şerri vasvasil hannas, elleziy yuvesvisu fiy sudûrin nâs, minel cinneti ven nâs.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle. De ki: sığınırım ben insanların Rabb'ine, İnsanların Melikine, İnsanların İlâhına. o sinsî vesvesenin şerrinden, O ki insanların göğüslerine fısıldar. Gerek cinlerden, gerek insanlardan olan bütün vesvesecilerinden şerrinden Allah'a sığınırım.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumî motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 5 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Şahidenin iki yan yüzüne tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Dikdörtgen formlu, dilimli bir tepelikle son bulan ayak şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumî motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Şahidenin iki yan yüzüne tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Mezar taşını şahideler ile birlikte yan taşları oluşturmaktadır. Pehle taşının iki yan yüzünü oyma tekniğinde kabartma görünümlü bir Arapça yazı kuşağı çevrelemektedir. Pehle taşlarının baş ve ayakucunda birer mimari form özelliği gösteren mukarnas kavsaralarla mezar yapısına farklı bir hava katılmıştır. Pehle taşlarının yüzeyi yivlerle hareketlendirilmiştir. Ayakucunun sağ tarafında yer alan kavsara günümüzde ne yazık ki mevcut değil. Pehle taşlarına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumî formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır.

4. Muhammed Emir Melik'in Mezarı

Bulunduğu Yer : Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 16. Yüzyıl.

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 165-168

Çizim No : 66-67-68-69

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.36 x 0.35 x 0.17

: (Ayak Ş.) 1.27 x 0.37 x 0.15

: (Pehle Taşı) 2.05 x 0.65 x 0.23

: (Yan Şahideler) 0.20 x 0.18 x 0.10

Kitabesi :

Baş Şahide

...	1	...
...	2	...
الأمير شمس الملة	3	el-Emir Şems el-Mille
و الدين محمد أمير ملك ???	4	Ve eldn; Muhammed Emir Melik ...
إلى رحمة الله تعالى سنة ???	5	İla rahmeti Allah Te'âlâ. Sene: ...

Anlamı: Halkın ve dinin güneşi Muhammed Emir Melik... Allah Te'âlânın rahmetine. Yıl: ...

Pehle Taşı

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allahu lâ ilâhe illâhûve'l-Hayyu'l-Kayyum lâ te'huzuhû sinetun velâ nevm lehû mâ fi' s-semâvâti vemâ fi'l-ardi menzellezî yeşfe'u 'indehû illâ bi-iznihî ya'lemu mâ beyne eydîhim vemâ halfehum velâ yuhîtûne bişey'in min 'ilmihî illâ bimâ şâe vesi'a Kursiyuhu's-semâvâti ve'l-ardi velâ yeûduhû hıfzuhumâ ve Huve'l-'Aliyyu'l-'Azîm.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O hayydir, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur, O'nun izni olmadan katında kim şefaât edebilir. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (Hiçbir şey O'nda gizli kalmaz) O'nun bildiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan baş şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 5 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Kitâbenin son satırının altında ters bir şekilde palmet motifi yer almaktadır. Şahidenin iki yan yüzünü tek şerit halinde ve arka yüzünün tamamını kaplayacak şekilde palmet rumi dizileri doldurmuştur.

Dikdörtgen bir gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan ayak şahidenin alınlık kısmı palmet ve rumi motifiyle doldurulmuştur. Şahide kitâbesinin cetvellerle ayrılmış 10 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazıldığı görülmektedir ancak çeşitli faktörler sebebiyle aşınan kitâbenin sadece son satırı sağlam kalabilmiştir. Şahidenin iki yan yüzüne tek şerit halinde ve arka yüzünün tamamını kaplayacak şekilde palmet rumi dizileri doldurmuştur.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Mezar taşını şahideler ile birlikte yan taşları oluşturmaktadır. Pehle taşının iki yan yüzünü oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı çevrelemektedir. Pehle taşlarının ayakucunda şahidenin yan kısımlarına onları desteklemek için dikdörtgen prizmal gövdeli taşlar yapılmıştır. Pehle taşlarına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde bitkisel süslemeler yer almaktadır. Ancak sağ pehle taşındaki yan şahide günümüzde kırık vaziyettedir.

5.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: 16. yüzyıl ⁴⁵
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 169/A-170/B
Çizim No	: 70/A – 71/B – 72/C – 73/D
Ölçüleri	: (Sanduka) 1.43 x 0.28 x 0.42
Kitabesi	:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allahu lâ ilâhe illâhûve'l-Hayyu'l-Kayyum lâ te'huzuhû sinetun velâ nevm lehû mâ fi' s-semâvâti vemâ fi'l-ardi menzellezî yeşfe'u 'indehû illâ bi-iznihî ya'lemu mâ beyne eydihim vemâ halfehum velâ yuhîtûne bişey'in min 'ilmihî illâ bimâ şâe vesi'a Kursiyuhu's-semâvâti ve'l-ardi velâ yeûduhû hıfzuhumâ ve Huve'l-'Aliyyu'l-'Azîm.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O hayydir, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur, O'nun izni olmadan katında kim şefaata edebilir. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (Hiçbir şey O'nda gizli kalmaz) O'nun bildiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.*

⁴⁵ Hasankeyf Kazı Evi Sonuç Raporu 2014, 'Salihyye bahçeleri mezarları 16.yy tarihlerini taşımaktadır.'

Genel Özellikleri: Sandukalı mezar tipindedir. Ancak sandukası günümüzde bulunmamaktadır. Sanduka altı blok taşından oluşmuş dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Sandukanın etrafına tek şerit halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Ayet el-Kürsi işlenmiştir.⁴⁶

⁴⁶ Hasankeyf Kazı Evi Sonuç Raporu 2014

6. Muhammed Ali Mansur ? Mezarı

Bulunduğu Yer : Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 16. Yüzyıl.

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 171-172

Çizim No : 74 -77

Ölçüleri : (Baş Ş.) 1.16 x 0.36 x 0.16

: (Ayak Ş.) 0.72 x 0.37 x 0.17

: (sanduka) 1.19 x 0.55 x 0.29

Kitabesi :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ سَتِي خَاتُونِ مُحَمَّدِ عَلِي 1 Bismillahirrahmanirrahim Sitti Hatun
منصور؟؟؟ Muhammed Ali Mansur ...

Anlamı: *Bismillahirrahmanirrahim. Sitti Hatun Muhammed Ali Mansur....*

Sanduka Pehlesi

اللّٰهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allahu lâ ilâhe illâhûve'l-Hayyu'l-Kayyum lâ te'huzuhû sinetun velâ nevm lehû mâ fi' s-semâvâti vemâ fi'l-ardi menzellezî yeşfe'u 'indehû illâ bi-iznihî ya'lemu mâ beyne eydîhim vemâ halfehum velâ yuhîtûne bişey'in min 'ilmihî illâ bimâ şâe vesi'a Kursiyuhu's-semâvâti ve'l-ardi velâ yeûduhû hıfzuhumâ ve Huve'l-'Aliyyu'l-'Azîm.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O hayydır, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur, O'nun izni olmadan katında kim şefaât edebilir. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (Hiçbir şey O'nda gizli kalmaz) O'nun bildiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, kapaklı sandukalı mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide kitâbesi çeşitli faktörler sebebiyle aşındığından okunamamaktadır. Aynı şekilde yan yüzüne işlenen kitâbelerde aşındığından okunamamaktadır.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide günümüzde tepeden kırık vaziyettedir. Kitâbesi çeşitli faktörler sebebiyle aşındığından okunamamaktadır. Şahidenin yan yüzüne işlenen kitâbe de aşındığından okunamamaktadır.

Sanduka kapaklı olup dikdörtgen bir form özelliği göstermektedir. Üç kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın kapak taşının üst kenarı düz sonlanmaktadır, bu kısma muhtemelen yazı metni işlenmiştir ancak çeşitli faktörler sebebiyle tahrip olmuştur. Sandukanın kapak taşının iki yan yüzüne tek şerit halinde birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır. Sandukanın pehle taşının 2 yüzüne 2 satır halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Sandukasındaki ayeti kerimeden mezarı celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Ayet el-Kürsi'nin sardığını görmekteyiz.

7. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: 16. Yüzyıl.
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 173/A-174/B
Çizim No	: 78/A – 79/B – 80/C – 81/D
Ölçüleri	: (Sanduka) 1.02 x 0,23 x 0.20
Kitabesi	:

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenara ve yazı metnin hemen altına birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır.

8.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016

Vefat Tarihi : 16. Yüzyıl.

Bugünkü Durumu : Sağlam vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 175/A-176/B

Çizim No : 82/A – 83/B – 84/C

Ölçüleri : (Sanduka) 0.91 x 0.28

: (Baş en) 0.27 (Ayak en) 0.21

Kitabesi :

1 Tale ma ve ente fi elme'ali vallahi ente
allezi la ... mey'us

Anlamı: *Sen büyük rütbeleri taşıdığıın müddetçe vallahi hiçbir zaman umutsuz ... olmayacak birisin*

1 ... felehu el'avn ila hak rahmet minke ...

Anlamı: *Ve ona/onun için senden hakkın rahmeti ... yardım...*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Mezarı bulunmayan tek bir sandukadan ibarettir. Sandukanın zamanında bir mezara ait olduğu ve sonradan yerinin değiştiği düşünülmektedir. Diğer mezarlara oranla yüksekte olduğu görülmüştür. Sandukanın ayak kısmı kırık olup etrafı stilize L biçiminde 2 sıra mukarnas süslemelidir.⁴⁷ Dikdörtgen formu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır ve bu kısım bitkisel bezemeli süslemelerle doldurulmuştur. Hemen altında çerçeve içine 3 silme işlenmiştir.

⁴⁷ Hasankeyf Kazı Evi Raporu 2014

9. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: 16. yüzyıl.
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 177/A-178/B
Çizim No	: 85/A – 86/B – 87/C – 88/D
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.82 x 0.22 x 0.21
Kitabesi	:

الله لا إله إلا هو الحي القيوم 1 Allahû la ilahe illa huve el-Hay el-Kayyûm

Anlamı: Allah odur ki ondan başka ilah yoktur, o diridir, her şeyi idare eder.

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Çeşitli faktörler sebebiyle aşınan sandukanın kitâbesi okunamamaktadır. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenara ve yazı metnin hemen altına birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır.

10.Ahmed Ömer'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos/Aralık 2016
Vefat Tarihi	: 515/1122
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 179-182
Çizim No	: 89- 92
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 1.07 x 0.32 x 0.15
	: (Pehle Taşı) 1.93 x 0.17
Kitabesi	:

Baş Şahide

1 ما شاء الله كان... Ma şae Allah. Kane...

Anlamı: Maşallah. ... idi.

1 في سنة 515 مات أحمد عمر أب... Fi sene 515 mate ... Ahmed Ömer ebi/ebu ...

2 وهو أرحم الراحمين لجهاتين إذا... ... fehuve erham elrahimin licihaneyn, iza...

Anlamı: 1 515 yılında öldü ... babası Ahmed Ömer ...

2 ve O her iki cihanda merhamet edenlerin en merhamet edicisidir. Eğer....

Genel Özellikleri: Baş şahideli, pehle taşlarından oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen bir gövdeye sahip, baş şahide kitâbesi aşındığından okunamamaktadır. Dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahidenin arka yüzü bitkisel motiflerle doldurulmuştur.

Ayak şahidesi günümüzde kırık vaziyettedir.

Şahideyi iki yandan destekleyen pehle taşları ile tutturulmuş. Mezar taşını şahideler ile birlikte yan taşları oluşturmaktadır. Pehle taşının iki yan yüzünü oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı çevrelemektedir. Pehle taşlarının baş ve ayakucunda birer mimari form özelliği gösteren mukarnas kavsaralarla mezar yapısına farklı

bir hava katılmıştır. Pehle taşlarındaki ara şahideler günümüzde kırık vaziyettedir. Mezar yapısının üzerine bırakılan kırık ara şahide üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır.

4.2.5.Kızlar Cami arkasındaki Anonim Zaviye

1. Ahmet'in annesi Amine'nin Mezarı

Bulunduğu Yer : Kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : 722/1322

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 183-185

Çizim No : 93

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.52 x 0.33 x 0.12

: (Ayak Ş.) 0.40 x 0.33 x 0.12

: (Yan Şahideler) 0.19 x 0.25 x 0.7

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا قبر؟؟؟	1	Haza kabr ...
إلى رحمة الله أم أحمد؟؟؟	2	İla rahmet Allah um Ahmed ...
لا إله إلا الله محمد رسول الله	3	La ilahe illa Allah Muhammed resul Allah

Anlamı: *Bu mezar... Allah'ın rahmetine, Ahmed'in annesi... Allahtan başka ilah yoktur, Muhammed onun resulüdür.*

Ayak Şahide

توفى في سنة اثنين	1	te'âlâ tuvuffiye fi'l sene isnin
آمنة؟؟؟	2	... Amine
وعشرين وسبعمانه	3	ve işrine ve seb'a mie

Anlamı: ... Amine hayatından... 722

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar yapısına sahiptir. Baş ve ayak şahidenin bir bölümü toprak altında kaldığından yazıların tamamı okunamamıştır.

Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış üç sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış iki sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

Mezar yapısının pehle taşının toprak altında kaldığı yan şahidelerden anlaşılmaktadır. Birbirine simetri olan yan şahideler üstten dilimlenmiş, üçgen gibi aşağı doğru daralan bir form göstermektedir.

2. Şemsettin oğlu Eyüp'ün Mezarı

Bulunduğu Yer : Kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : 708/1309

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 186-187

Çizim No : 94

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.55 x 0.35 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.37 x 0.35 x 0.14

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا قبر انتقل الى الرحمة الله 1 hâzâ kabir intikal alâ rahmet Allâh

ايوب ابن الامير شمس الدين 2 Eyüp ibn emir Şemseddin

Anlamı: Allah'ın rahmetine intikal edenin kabri. Emir Şemseddin'in oğlu Eyyüp.

Ayak Şahide

هذا قبر الحاج..... 1 Hâzâ kabr el-hâc.....

توفى في سنة عشرين و ثمانية و 2 tuvuffiya fî sene âşrin ve semaniye ve seb'a mie.

سبعمانه

Anlamı: Bu kabirde yatan el-hâc ... 708 yılında vefat etti.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, doğrudan toprağa gömülü bir mezar yapısına sahiptir. Baş ve ayak şahidenin bir bölümü toprak altında kaldığından yazıların tamamı okunamamıştır.

Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Yazının üst kısmı aşındığı için okunamamaktadır. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

3. Emrullah Ali Ahmed'in Mezarı

Bulunduğu Yer : Kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : 822/1419

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 188-189

Çizim No : 95

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.39 x 0.33 x 0.12

: (Ayak Ş.) 0.39 x 0.30 x 0.12

Kitabesi :

Baş Şahide

المغفور إلى 1 el-mâğfur ila

رحمة الل أمر الله على أحمد ه 2 Rahmet Allah Emrullah Ali Ahmed

Anlamı: *Bağışlanması dilenen, Allah'ın rahmetiyle, Emrullah Ali Ahmed*

Ayak Şahide

توفى في عاشر ذو العقدة 1 Tuvuffiye fî aşr zul akda

سنة عشرين و اثنين و ثمانمئة 2 sene işrin ve isneyn ve semâne mie.

Anlamı: *On Zilkade ayında 822 senesinde vefat etti.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, doğrudan toprağa gömülü bir mezar yapısına sahiptir. Baş ve ayak şahidenin bir bölümü toprak altında kaldığından yazıların tamamı okunamamıştır.

Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

4.Muhammet Emir Oğlu Emin Hüsameddin

Bulunduğu Yer : Kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 190-191

Çizim No : 96

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.65 x 0.36 x 0.14

: (Ayak Ş.) 0.54 x 0.36 x 0.14

Kitabesi :

Baş Şahide

هذا قبر ؟؟؟ إلى	1	Haza kabr ... ila
رحمة الله تعالى أمين حسام الدين	2	Rahmet Allah Teala Emin Hüsameddin
بن محمد أمير ابن الحاج يوسف	3	Bin Muhammed Emir ibn Elhacı Yusuf

Anlamı: *Bu mezar ... Allah Teala'nın rahmetine ... Yusuf Hacı oğlu Muhammed Emir oğlu Emin Hüsameddin*

Ayak Şahide

من الله رحمن الرحيم علي عايشة	1	Min Allah rahman elrahim Ali Ayşe
وأحمد ياسمين توفي في شهر صفر	2	Ve Ahmed Yasemin teveffi fi şehri Sefer

Anlamı: *Rahman ve Rahim olan Allah. Ali, Ayşe, Ahmed ve Yasemin Sefer ayında vefat etti.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, doğrudan toprağa gömülü bir mezar yapısına sahiptir. Baş ve ayak şahidenin bir bölümü toprak altında kaldığından yazıların tamamı okunamamıştır.

Dikdörtgen gövdeye sahip baş şahide dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahide kitâbesine

cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

Dikdörtgen gövdeye sahip ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

5.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Harap vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 192

Çizim No : 97

Ölçüleri : (Pehle taşı) 1.43 x 0.42 x 0.22

: (Yan Şahideler) 0.18 x 0.23 x 0.7

Kitabesi :

1 في سنة... ص... في... الرب الرحيم Fi sene... s... fi ... elRab elRahim

Anlamı: Yılında... s... ..de/da, Rahim olan Rab

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli, yan şahidelerden oluşan bir mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü yazı kuşağı dolamaktadır. Sol pehle taşının ayak şahidesine denk gelen kısmı çeşitli faktörlerden dolayı günümüzde kitâbesi tamamen aşınmış vaziyette. Sağ pehle taşı günümüzde mevcut değil.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki yan şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Yan şahideler üçgen gibi aşağı doğru daralmış, ekseninde palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar dolamaktadır.

4.3.Yapı İçerisinde Yer Alan Mezar Taşları

4.3.1.Mardinike Külliyesi'ndeki Cami

1. Halid Şükri'nin Mezarı

Bulunduğu Yer	: Mardinike Külliyesi
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 193
Çizim No	: 98
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.83 x 0.30 x 0.11

Kitabesi :

هذا قبر	1	Haza kabr
إلى رحمة الله تعالى	2	İla rahmet Allah Teala
خالد شكري ???	3	Halid Şükri ...

Anlamı: *Bu mezar, Allah Teala'nın rahmetine... Halid Şükri*

Genel Özellikleri: Nerden geldiği bilinmeyen mezar taşı yerinden sökülerek Mardinike Külliyesinde duvara yaslandırılmış şekilde bırakılmış. Şahideden ibaret olup dikdörtgen bir gövdeye sahip ancak tepelik kısmı günümüzde kırık vaziyettedir. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

4.3.2.Eyyübi Kızlar Cami

1. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Eyyübi Kızlar Cami
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 907/1502
Bugünkü Durumu	: Sağlam vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 194-197
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.64 x 0.29 x 0.12
	: (Ayak Ş.) 0.55 x 0.35 x 0.13
	: (Pehle Taşı) 1.82 x 0.57
Kitabesi	:

Baş Şahide

هذا نسا المعراج 1 Hâzâ nisa miraç

عند ربِّ بأذنه جليل 2 and rabb bi izne celil

Anlamı: Celil olan Allah'ın izniyle bu kadın Allah'ın rahmetine ulaştı.

Ayak Şahide

انتقل الى الرحمة الله تعالى 1 intakal alâ rahmet Allâhi te'âlâ

توفى سنة سبعة و تسعمائة 2 tuvufiye fi'l sene seb'ine ve tisa mie

Anlamı: 907 senesinde Allah'ın rahmetine ulaştı.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli, pehleli mezar özelliğine sahiptir. Dikdörtgen formlu baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Tepeliğin alınlık kısmında palmet motifi yer almaktadır. Palmetin etrafını sapından çıkararak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan Rumi formlu kıvrık dallar doldurmaktadır. Şahide

kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Dikdörtgen formlu ayak şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Tepeliğin alınlık kısmında palmet motifi yer almaktadır. Palmetin etrafını sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan Rumi formlu kıvrık dallar dolamaktadır. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir.

2. Muhammed oğlu Emir Halil Bey'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Eyyübi Kızlar Cami
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kırık vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 198-206
Çizim No	: 99-100-101
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.42 x 0.35 x 0.11
	: (Pehle Taşı) 2.05 x 0.75 x 0.20
Kitabesi	:

Kapı girişinin sol tarafında yer alan ilk blok taşı

هذا قبر المرحوم	1	Haza kabr elmerhum
أمير خليل بك بن ???	2	Emir Halil Bek (Bey) bin ...
محمد	3	Muhammed

Anlamı: *Bu mezar, merhum Muhammed oğlu Emir Halil Bey'in...*

Kapı girişinin sol tarafında yer alan ikinci blok taşı

قبر لطيفة خاتون	1	Kabir Latife Hatun
-----------------	---	--------------------

Anlamı: *Latife Hatun'un kabri*

Kapı girişinin sağ tarafında yer alan ilk blok taşı

مقام؟؟؟ و انا حي ميت؟؟؟	1	... makam ve inna hey meyyit ...
-------------------------	---	----------------------------------

Anlamı: *... makam ve şüphesiz biz, diri, ölü ...*

Genel Özellikleri: Pehle taşlarından oluşan mezar özelliğine sahiptir. Kapı girişinin sağ kısmında dört blok taşı, sol kısmında üç blok taşı, biri baş şahide, biri de ayak şahide

olarak kullanılan birer blok taşıyla mezar yapısı sınırlandırılmıştır. Her bir blok taşında farklı süsleme özellikleri görülmektedir. İki sağda biri solda olmak üzere üç blok taşına celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Kapı girişinin sol tarafında ilk blok taşına stilize edilmiş lale motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. İkinci blok taşına ise üç kemerli niş içine kılıç motifi, kılıcın etrafına oyma tekniğinde kabartma görünümlü bitkisel motifler işlenmiştir. Taşın alt kısmında alt tarafı kırılmış lale motifi işlenmiştir. Son blok taşında ise yanyana sıralanmış üç dal ve bu dallardan sağ ve sola doğru kıvrılan dallar uzanmaktadır.

Kapı girişinin sağ tarafında yer alan ilk blok taşına balta, hançer motifi ve ayna motifi içinde 6 köşeli yıldız yapılmıştır, yıldızların her bir kolunun ortası bombeli, uçları sivriltilmiştir. İkinci dikdörtgen blok taşının eksenine kare çerçevenin yüzeyine ortada sekiz kollu yıldız ile yıldız kollarının sap oluşturduğu zencerek geçme motifleri ile her bir köşeye ikişer sivri uçlu yarım çiçek motifi ve sekiz kollu yıldızın ortasında sekiz yapraklı sivri uçlu çiçek motifi görülür. Çerçevenin sağında bir solunda bir olmak üzere iki şamdan motifi bulunmaktadır. Sağ taraftaki şamdan motifi çeşitli faktörlerden dolayı tahrip olmuştur.

3. Sultan Abir Bey'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Eyyübi Kızlar Cami
İnceleme Tarihi	: Ocak 2015/Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Dikili vaziyettedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 207/A-208/B-209/C
Çizim No	: 102
Ölçüleri	: (Baş Ş.) 0.85 x 0.29 x 0.15
	: (Sanduka) 1.80 x 0.86 x 0.23
Kitabesi	:

Baş şahide:

1 إلى رحمة الله
2 ...

Anlamı: Allah'ın rahmetine...

Kapı girişinin sol tarafında yer alan sandukanın iç kısmı

قبر عزيز تعر أهل ديار في نور الجميع قد Kabr aziz ta'ara ehl diyar fi nur elcemi' kad
كان الله هذا مرقد أمير ؟؟؟ ميرزا ؟؟ kane Allah Haza markad Emir ... Mirza

Anlamı: Hepsinin kabrinde Allah'ın nuru ile dolan nur, şirinimizin kabri de o nurdan eksik kalmadı. Bu mezar Emir ... Mirza

Kapı girişinin sol tarafında yer alan mezarın ilk sandukanın dış kısmı

هذا قبر سلطان حسيكف عبير بك بن ؟؟؟ إلى رحمة الله لأن ابن سلطان موقف هو الأحمد مع ؟؟؟
Hâza kabir Sultan Heskif Abir Bek(Bey) bin ... ila rahmet Allah lien İbni Sultan
mevkif hüve el-Ahmed ma'a

Anlamı: Bu kabir yerleşik Sultan olan el-Ahmed ile Hasankeyf Sultanı ... oğlu Abir Bey'in... Allah'ın rahmetine

Genel Özellikleri: Baş şahideli, pehleli mezar yapısına sahiptir. Dikdörtgen formlu baş şahide sivri bir tepelikle son bulmuş. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Kapı girişinin sol tarafını iki sanduka sınırlandırmıştır. Sandukaların iki yanına tek sıra halinde, ön yüzüne de yine celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Sandukalar dikdörtgen formda olup iki köşeden enlemesine dikdörtgen şeklinde dışa çıkıntı yaparak orta eksenden yüksek tutulmuş, pahlanan köşelere palmet motifleri birbirini tekrar eder şekilde yerleştirilmiştir. Üst kısım düz sonlanmaktadır ve bu yüzeye de palmet rumi dizisi sıralanmıştır.

Kapı girişinin sol tarafı define avcıları tarafından açılmıştır ve açılan bu çukur düz bir kaide ile kapatılmıştır.

4.3.3.Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami

1. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Harap vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 210/A-211/B-212/C

Çizim No : 103

Ölçüleri : (Pehle Taşı) 2.00 x 0.65 x 0.22

: (Yan Şahideler) 0.18 x 0.28 x 0.8

Kitabesi :

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allahu lâ ilâhe illâhûve'l-Hayyu'l-Kayyum lâ te'huzuhû sinetun velâ nevm lehû mâ fi' s-semâvâti vemâ fi'l-ardi menzellezî yeşfe'u 'indehû illâ bi-iznihî ya'lemu mâ beyne eydîhim vemâ halfehum velâ yuhîtûne bişey'in min 'ilmihî illâ bimâ şâe vesî'a Kursiyuhu's-semâvâti ve'l-ardi velâ yeûduhû hıfzuhumâ ve Huve'l-'Aliyyu'l-'Azîm.

Anlamı: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O hayydir, kayyûmdur. Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama. Göklerde ve yerdekilerin hepsi O'nundur, O'nun izni olmadan katında kim şefaata edebilir. O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. (Hiçbir şey O'nda gizli kalmaz) O'nun bildiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut olmayıp, pehleli, ara şahideli mezar özelliğine sahiptir. Mezar yapısının pehle taşını tek şerit halinde baştan sona celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı kuşağı dolamaktadır. Define avcıları tarafından mezar kazılarak tahrip edilmiştir.

Mezar yapısının pehle taşına karşılıklı iki ara şahide ile hareketlilik kazandırılmıştır. Ara şahideler üç dilimli tepeliğiyle üçgen gibi aşağı doğru daralmıştır.

2. İsimli Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer : Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami

İnceleme Tarihi : Ocak 2015/Ağustos 2016

Vefat Tarihi : Yok

Bugünkü Durumu : Dikili vaziyettedir

Malzeme : Mermer

Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği

Yazı Türü : Sülüs

Fotoğraf No : 213/A

Çizim No : 104/A

Ölçüleri : (Baş Ş.) 0.48 x 0.34 x 0.12

Kitabesi :

هذه الرحمة الله عليها 1 hâzâ rahmet Allâh alleyh

وعلى جميع 2 ve alâ camia

المسلمين امين. 3 müslimin âmin

Anlamı: *Allah onun ve tüm Müslümanların üstüne rahmet etsin. Âmin.*

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli mezar yapısına sahiptir. Dikdörtgen formulu baş şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahide kitâbesine cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

Ayak şahidesi günümüzde kırık vaziyettedir.

4.4.Hasankeyf Kazı Evi Deposunda Yer Alan Mezar Taşları

1.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 702/1303
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 214-217
Çizim No	: 105-106-107
Ölçüleri	: (Şahide) 0.87 x 0.31 x 0.15
Kitabesi	:

Şahidenin ön yüzü

- 1 Nakale ila rahmet Allah
2 Teala ve 'afvuhu isnan ve seb'a mie sene
3 İnne rahmet Allah Teala karib minke

Anlamı: Allah Teala'nın rahmetine ve bağışlanmasına yürüdü.702 yılı. Şüphesiz Allah Teala'nın rahmeti sana yakındır

Şahidenin arka yüzü

- 1 Lâ ilâhe illallâh Muhammed Rasûlullah

Anlamı: Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed Allah'ın resulüdür.

Yan yüz:

- 1 Hel la kane ma ... felemma

Anlamı: O zaman ... bir şey kaldımı ki

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Alınlığın ön ve arka yüzünün merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin kitâbesinin ön yüzüne cetvellerle ayrılmış 3 satır, arka yüzüne 2 satır halinde kelime-i Tevhid, yan yüzüne ise tek şerit halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

2.Emine'nin Mezarı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 760/1359
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 218-220
Çizim No	: 108
Ölçüleri	: (Şahide) 0.79 x 0.33 x 0.11
Kitabesi	:

- 1 ذهب إلى رحمة الله تعالى Zehebe ila rahmet Allah Teala
- 2 امنة.. في سنة ستين و سبعمائة Emine.. fi sene sittine ve seb'a mie
- 3 إن رحمة الله تعالى ??? İnne rahmet Allah Teala ...

Anlamı: Allah Teala'nın rahmetine yürüdü. Emine.. .760 Şüphesiz ki Allah Teala'nın rahmeti

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahidenin kitâbesine cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Kitâbenin alınlık kısmı günümüzde kırık durumdadır. Şahidenin her iki yan yüzüne tek şerit halinde bitkisel motifler işlenmiştir

3. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 779/1378
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 221-223
Çizim No	: 109-110
Ölçüleri	: (Şahide) 0.64 x 0.28 x 0.11
Kitabesi	:

سبعين	1	Seb'in
سبع مائة	2	Seb'a miye
وتشع	3	Ve tis'a

Anlamı: *Yedi yüz yetmiş dokuz*

Yan yüz

يعرف الثاني فيها و غيرها 1 yarifu tani fi'ha hayriha

Anlamı: *İkincisi ve ğayrısı tanıdık.*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Üst satır çeşitli faktörler nedeniyle aşındığından okunamamaktadır. Kitâbenin alınlık kısmı günümüzde kırık durumdadır. Şahidenin her iki yan yüzüne tek şerit halinde yazı metni ile hareketlilik kazandırılmıştır.

4. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 707/1308
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 224-227
Çizim No	:
Ölçüleri	: (Şahide) 0.83 x 0.36 x 0.15
Kitabesi	:

إنتقل إلى رحمة الله	1	İntakala ila rahmet Allah
تعالى سنة ???	2	Teala, sene ...
سبع و سبع مائة رحمة الله	3	Seb'a ve seb'a miye rahmet Allah
رحمة الله	4	Rahmet Allah

Anlamı: *Yedi yüz yedi yılında Allah Teala'nın rahmetine yol aldı. Allah'ın rahmeti ... Allah'ın rahmeti...*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahidenin kitâbesine cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni işlenmiştir. Kitâbenin alt kısmı günümüzde kırık durumda olduğundan yazının devamı okunamamıştır. Dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin yan yüzüne tek şerit halinde bitkisel motifler hareketlilik kazandırmıştır.

Şahidenin arka yüzünün ekseninde bir palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır.

5. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 850/1447
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 228
Çizim No	: 111
Ölçüleri	: (Şahide) 0.67 x 0.25 x 0.11
Kitabesi	:

ثمانانة و خمسين رحمة 1 semâne mie ve hamsin rahmet

الله وسلم و مبین 2 Allâh ve vessalam ve mubin

Anlamı: Allah'ın selameti ve rahmeti üzerine olsun amin. Sekizyüz elli.

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahide sivri bir tepelikle son bulmuştur. Şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

6.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 607/1211
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 229
Çizim No	: 112
Ölçüleri	: (Şahide) 0.53 x 0.34 x 0.13
Kitabesi	:

توفيت تحريرا من عليها	1	Tuvuffiyet tahriren min aleyha
في جمادي الآخر حادي عشر	2	Fî Cemâdi ⁴⁸ el-âher hadi aşer
وست مائة وسبع إنتقل إلى رحمة الله تعالى	3	Ve sitte mie ve sab'a intakale ila rahmet Allah Te'âlâ
على هذا القبر	4	'Alâ hâzâ el-kabr

Anlamı: Üzerine yazılan [kişi] on bir Cemaziyelahir, altı yüz yedide Allah Telanın rahmetine kavuşmuştur.

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 4 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Tepelik kısmı günümüzde kırık vaziyettedir.

⁴⁸Kameri aylarının beşincisi ve altıncısı olup, birincisine Cemâdi evvel, ikincisine Cemâdi ahir denir. Söylenme şekliyle Cemaziyel evvel ve cemaziyel ahir kullanımı yanlıştır. Bkz. Şemsettin SAMÎ, 'Kamus-i Türki' İstanbul, 1899, s.480.

7.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 703/1304
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 230
Çizim No	: 113
Ölçüleri	: (Şahide) 0.76 x 0.30 x 0.12
Kitabesi	:

إنتقل إلى رحمة	1	İntakale ila rahmet
الله تعالى	2	Allah Teala
في سنة ثلاث وسبع مائة	3	Fi sene selase ve seb'a miye

Anlamı: *Yedi yüz üç yılında Allah Teala'nın rahmetine yol aldı.*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

8. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 970/1563
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 231-233
Çizim No	: 114
Ölçüleri	: (Şahide) 0.93 x 0.32 x 0.12
Kitabesi	:

1 إنتقل إلى رحمة الله

2 سنة سبعين وتسع مائة

Anlamı: Dokuz yüz yetmiş yılında Allah 'ın rahmetine yol aldı.

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip ve dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Kitâbenin son satırının altında ters bir şekilde palmet motifi yer almaktadır.

9. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: 970/1563
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 234
Çizim No	: 115
Ölçüleri	: (Şahide) 0.56 x 0.31 x 0.13
Kitabesi	:

انتقل الى الرحمة الله تعالى 1 intakal alâ rahmet Allâh te'âlâ

في سنة سبعين و تسعمائة 2 fi seb'ine ve tısa mie

Anlamı: 970 yılında Allah Teala'nın rahmetine yol aldı.

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

10.Emir Halil Bey'in Mezarı

- Bulunduğu Yer** : Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi : Ağustos 2016
Vefat Tarihi : Yok
Bugünkü Durumu : Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme : Mermer
Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü : Sülüs
Fotoğraf No : 235
Çizim No : 116
Ölçüleri : (Şahide) 0.58 x 0.32 x 0.13
Kitabesi :

هذا قبر المعراج الى	1	hâzâ kabir miraç alâ
رحمة الله الامير	2	rahmet Allâh Emir
خليل الاول بك	3	Halil evvel bey

Anlamı: *Bu kabir Allah'ın rahmetine yükselen birinci Emir Halil beyindir.*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip ve sivri bir tepelikle son bulan şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

11.Hacı Muhammet'in Mezarı

- Bulunduğu Yer** : Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi : Ağustos 2016
Vefat Tarihi : Yok
Bugünkü Durumu : Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme : Mermer
Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü : Sülüs
Fotoğraf No : 236-238
Çizim No : 117-118
Ölçüleri : (Şahide) 0.69 x 0.17 x 0.17 x 17
Kitabesi :

1.yüz

- كل من عليها 1 Küllü men 'aleyha
فان ويبقى وجهه 2 Fein ve yebka vechu
ربك ذالجالل والاكرام 3 Rabbuke zülcelal ve elikram

Anlamı: Üzerindeki tüm akıl sahipleri fanidir, celal ve ikram sahibi Allah'ın yüzü kalır.

2.yüz

- هذا قبر المرحوم ابن 1 hâzâ kabir merhûm ibn
محمد حاج في الله النحوضه 2 Muhammed el-hâc fi Allah nehuzahu
وجهه ربك ذو جلال و الاكرام 3 Ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel
ikrâm

Anlamı: Bu kabir merhûm Muhammed'ül hâc'in Celal ve ikram sahibi Allah'a giden yoldur.

3.yüz

- كل نفس ذايقة 1 Küllü nefis zaike
الموت نفس؟ 2 El-mevt nefis...
ارحم وهو 3 İrham ve huve

Anlamı: Her nefis ölümü tadıcıdır ... nefis ... merhamet et ve o...

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip 4 kenarlı şahidenin 3 yüzündeki kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir.

12. Hasan Emir Ahmed'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 239-241
Çizim No	: 119
Ölçüleri	: (Şahide) 0.70 x 0.26 x 0.8
Kitabesi	:

هذا قبر حسن 1 Haza kabr Hasan
أمير أحمد 2 Emir Ahmed

Anlamı: *Bu kabir Hasan Emir Ahmed'in*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celf sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Dilimli bir tepelikle son bulan alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahidenin her iki yan yüzüne birbirine geçmiş zencerek motifi işlenmiştir. Arka yüzüne kare bir çerçevenin içine eşkenar dörtgen, eşkenar dörtgenin de içine bir kare yerleştirilerek süsleme kompozisyonu oluşturulmuştur.

13. Muhammet Şadi Kızı Nefise'nin Mezarı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 242
Çizim No	: 120
Ölçüleri	: (Şahide) 0.97 x 0.34 x 0.13
Kitabesi	:

هذا قبر مرحومة أم نفيسة 1 Haza kabr mehume Üm Nefise
بن؟ محمد الشادي 2 Bin[t] Muhammed el-şadi

Anlamı: *Bu kabir; merhume Muhammed el-şadi'den olma Nefise'nindir.*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Alınlığın merkezine palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Kitâbenin son satırının altında ters bir şekilde palmet motifi yer almaktadır.

14. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 243/A-244/B-245/C-246/D
Çizim No	: 121
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.93 x 0.24 x 0.23
Kitabesi	:

الاتا امر صبيرا الحلى رب القدره قتلى	1	ata emr sabr hay rabb kadere katili hedine
الهدينا الى التراب		alâ turab
لظالين علم يوم الى الله و من الرحيم نث	2	Min el-rahman natlu ve ellezilen âlim yevmi
		alâ Allah

Anlamı: *Ölüm takdir etti ve toprağa yöneldik emir geldi. Allaha sabretme katl üzerine ve biz toprağa yöneldik.*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenarda yarım küre kabara denilen bir düzenlemeye ve bitkisel motiflere yer verilmiştir.

Yazı metnin hemen altında sandukanın yüzüne tek şerit halinde birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır. Diğer yüzünün iki köşesine yine palmet lotus dizileri sıralanmış ancak bu süslemenin ortasına denk gelecek şekilde yazı metni eklenmiştir.

15. Ahmed Tahsin'in Mezarı

- Bulunduğu Yer** : Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi : Ağustos 2016
Vefat Tarihi : Yok
Bugünkü Durumu : Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme : Mermer
Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü : Sülüs
Fotoğraf No : 247/A-248/B
Çizim No : 122
Ölçüleri : (Sanduka) 0.93 x 0.21 x 0.34
Kitabesi :

Ayak Kısmı

أحمد تحسين

1 Ahmed Tahsin

Sanduka yüzü

- 1 قدره قتلى و الهدينا الى التراب 1 kadere katili hadiyna alâ turab
2 الاتا امر صبيرا الحلى رب القدره قتلى و الهدينا الى التراب 2 ata amr sabra lehali rabb kadere kutila hadiyna alâ turab

Anlamı: Ölüm takdir etti ve toprağa yöneldik emir geldi Allah'a sabretme katl üzerine ve biz toprağa yöneldik.

Genel Özellikleri: Baş ve ayak şahideli sandukalı mezar özelliğine sahiptir. Ancak günümüzde baş ve ayak şahide mevcut değil. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenarda bitkisel motiflere yer verilmiştir.

Yazı metnin hemen altında sandukanın iki yüzüne tek şerit halinde birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır.

16. Abdülkadir el-cezeri Muhammed'in Mezarı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 249-251
Çizim No	: 123-124
Ölçüleri	: (Şahide) 0.67 x 0.33 x 0.14
Kitabesi	:

هذا قبر ألمير عبد القادر	1	Haza kabr elmir Abd elkadir
الجزري محمد ???	2	el-cezeri Muhammed ...
الله ??? ???	3	... Allah

Anlamı: *Bu kabir emir Abdülkadir el-cezeri Muhammed'in. ... Allah ...*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip şahide dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Şahidenin alınlık kısmına, yan yüzüne ve arka yüzüne bitkisel motifler işlenmiştir. Şahide kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır. Kitâbenin alt kısmı günümüzde kırık durumda olduğundan yazının devamı okunamamıştır.

17. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 252-254
Çizim No	: 125-126
Ölçüleri	: (Şahide) 0.60 x 0.36 x 0.15
Kitabesi	:

هذا روضة ??? إلى رحمة 1 Haza ravza ... ila rahmet

الله تعالى وعفوه 2 Allah Teala ve 'afvuhu

Anlamı: *Bu mezar, Allah Teala'nın rahmetine ve bağışlamasına ...*

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip, dilimli bir tepelikle son bulan şahidenin alınlık kısmına palmet ve rumi motifleri kabartma görünümünde işlenmiştir ayrıca yan yüzünü tek şerit halinde bitkisel motifler doldurmuştur. Şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 2 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni hakkedilmiştir. Kitâbenin alt kısmı günümüzde kırık durumda olduğundan yazının devamı okunamamıştır.

Şahidenin arka yüzünün ekseninde bir palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır.

18.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 255/A-256/B
Çizim No	: 127/A
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.77 x 0.22 x 0.22
Kitabesi	:

اللهم صلى على محمد و على آل محمد 1 **allahümme salli alâ muhammedin ve alâ ali muhammed**

لا اله الا الله محمد رسول الله 2 **Lâ ilâhe illâllah muhammed rasûlallah**

Anlamı: Allahım! (peygamberimiz) Hz.' Muhammed' e ve aline rahmet eyle.

Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed aleyhissalatü vesselam da Onun Resulüdür.

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenarda bitkisel motiflere yer verilmiştir.

Yazı metnin hemen altında sandukanın iki yüzüne tek şerit halinde birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır.

19. İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi	: Ağustos 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 257/A-258/B
Çizim No	: 128/A
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.79 x 0.17 x 0.18
Kitabesi	:

أولا عندك أحمد الله انني وأخيرا في جنة الله تعالى

1 Eyvelen 'indeke ehmed Allah enneni ve ehiren fi cennet Allah Teala

Anlamı: *Ben ilkin Allah'a hamd ederim sonunda da Allah Teala'nın cennetinde...*

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Tüm sandukayı tek sıra halinde celi sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Üst ortada enlemesine dikdörtgen şeklinde iki silme çıkıntı yaparak ortadan bölünmüştür. Bu çıkıntılar yan şahideli mezar yapılarındaki yan şahidelere benzer düzende üçgen gibi aşağı doğru daralmıştır.

20.İsimsiz Mezar Yapısı

- Bulunduğu Yer** : Hasankeyf Kazı Evi Deposunda
İnceleme Tarihi : Ağustos 2016
Vefat Tarihi : Yok
Bugünkü Durumu : Kazı Evi Deposunda muhafaza edilmektedir.
Malzeme : Mermer
Süsleme Tekniği : Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü : Sülüs
Fotoğraf No : 259
Çizim No : 129
Ölçüleri : (Şahide) 0.60 x 0.33 x 0.10
Kitabesi :

- 1 إنتقل إلى
2 رحمة الله تعالى
3 المتعلم
- 1 İntakala ila
2 Rahmet Allah Teala ...
3 Meyt

Anlamı: Allah Teala'nın rahmetine yol aldı.

Genel Özellikleri: Dikdörtgen gövdeye sahip sivri bir tepelikle son bulan şahidenin kitâbesi cetvellerle ayrılmış 3 sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni ile yazılmıştır.

4.5.Hasankeyf Belediye Bahçesinde Yer Alan Sanduka

1.İsimsiz Mezar Yapısı

Bulunduğu Yer	: Hasankeyf Belediye Bahçesi
İnceleme Tarihi	: Aralık 2016
Vefat Tarihi	: Yok
Bugünkü Durumu	: Belediyenin bahçesinde muhafaza edilmektedir.
Malzeme	: Mermer
Süsleme Tekniği	: Kabartma görünümlü, oyma tekniği
Yazı Türü	: Sülüs
Fotoğraf No	: 260/A-261/B-262/C
Çizim No	: 130
Ölçüleri	: (Sanduka) 0.92 x 0.27 x 0.23

Kitabesi :

Genel Özellikleri: Sandukalı bir tipolojiye sahiptir. Sandukanın iki yüzünü tek sıra halinde celî sülüsle oyma tekniğinde kabartma görünümlü Arapça yazı metni çevrelemektedir. Dikdörtgen formlu, beş kenarlı yarım çokgen biçimdeki sandukanın üst kenarı düz sonlanmaktadır. Düz sonlanan üst kenarda iki adet yarım küre kabara denilen bir düzenleme yer almaktadır.

Yazı metnin hemen altında iki yüzüne tek şerit halinde birbirini takip eden palmet lotus dizileri sıralanmıştır.

5. DEĞERLENDİRME

Hasankeyf'te kültürel çeşitlilik, bu kültürlerin yarattığı olumlu etkileşim mezar mimarisini de etkilemiştir. Dinsel öğelerin dışında benzer süsleme formlarının mezar taşlarında da bir arada kullanılması noktasında etkileyici olmuştur.

Hasankeyf mezar taşlarında erkeklerin ve kadınların mezar taşlarında sandukalı, pehle taşı, ara şahideli ve şahideli örnekler ağırlıktadır. Başlıklar genelde üste doğru profilleme gösteren formlar şeklindedir. Başlıklar dilimli kemer şeklinde ve üçgen formlu uygulamalardır. Erkek ve kadın şahidelerin alınlık kısımlarına rumi, palmet ve lale motifleri işlenmiş her iki yüzeye ve yanlara celî sülüsle kitâbeler hakkedilmiştir. Mezar taşlarının çoğunda bir veya iki yüzün kitâbeli olduğu görülmektedir. Kitâbeleri oluşturan yazılar celî sülüs hatlıdır. Kitâbeler kartuş içinde kabartma görünümü oyma tekniğiyle yapılmıştır.

Sandukaların yüzeyleri geometrik, bitkisel ve yazılardan oluşan süslemelerle kuşatılmıştır. Mezar taşlarında bitkisel ve geometrik süslemelerin yanında nesnel bezeme öğeleri olarak tabanca, kama, hançer, kılıç, tüfek ve barutluk motifleri de kullanılmıştır.

Kozluk ilçe merkezinde bulunan mezar taşları tipolojik olarak 'şahideli, sanduka tipi' olup, mezarların şahideleri, baş ve ayakucuna dikilmiş ya da doğrudan toprağa oturtulmuş dikdörtgen gövdeli üstten sivri kemer bir tepelik ile son bulan şahide özelliği göstermektedir.⁴⁹

Genel olarak 16. yy ve sonrası Osmanlı dönemini kapsayan Cizre ve yakın çevresindeki mezar taşlarında görülen örnekler dikdörtgen gövdeli bir form gösterip, üst kısmı yukarıya doğru üç ya da iki kademeli bir profilleme yaparak sivri kemer şeklinde sonlanmaktadır. Bu mezar taşlarının yanında ayrıca hamidi ve azizi feslerin bulunduğu da görülmüştür.⁵⁰

⁴⁹ Veysi İNCİ, 'Cizre Mezar Taşları (18. 19.yy)',(Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2008, s.255-256.

⁵⁰ A.g.t. s.253,254.

18. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen Hakkâri mezar taşları form ve süsleme özelliği açısından Erken dönem Osmanlı mezar taşları ile benzerlik göstermektedir. Hakkâri mezar taşları tipolojik olarak sandukasız baş ayakucu şahideleri formunda karşımıza çıkmaktadır. Bazıları kaş kemer, bazıları da sivri kemer şeklindeki şahidelerden oluşmaktadır. Bir kısmının üstü alınlık olarak değerlendirilirken bir kısmı da bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu yöredeki mezar taşlarının dikkat çekici özelliği zengin süslemeleridir. Süslemeleri çoğunlukla bitkisel motifler, yazı ve az sayıdaki geometrik örnekler oluşturmaktadır. Gövde yüzeyinin tamamını ve alınlık kısmını kaplayan süslemeleri merkezi ve serbest kompozisyonlu çiçek motifleri oluşturmaktadır. Kitâbe yazıları celf sülüs hatlı ve yöresel bir üslup taşımaktadır.⁵¹

Hasankeyf'teki Türk İslam Dönemi Mezar taşları konulu çalışmamız çerçevesinde yaptığımız araştırmalar sonucunda, Osmanlı ve Eyyubi dönemine ait mezar taşları tespit edilmiştir. Bunlar 12., 13., 14., 15., 16., 17., 19. Ve 20. Yüzyıla tarihlenmektedir. Ancak mezarlık alanlarının geniş olması yağmur, güneş nem, insan ve malzeme gibi farklı nedenlerle meydana gelen tahribattan dolayı birçok mezar taşının kimlik tespiti yapılamamıştır. Kimlik tespiti yapılamayan ve tarihi bilinmeyen mezar taşları tipolojik olarak bu dönemi yansıtmaktadırlar. Mezar taşlarının tipolojisine bakıldığında, bölgede; dikdörtgen formlu mezar taşları, dilimli kemerli mezar taşları, yan şahideli mezar taşları ve sanduka mezar taşlarının yapılmış olduğu görülmektedir.

Osmanlı geç dönemine ait mezar taşları Osmanlı dönem üslup özelliklerinden ziyade daha çok yöresel bir özellik taşıdığı görülmektedir. Diyarbakır'daki Osmanlı geç dönemine ait kadın ve erkek mezarlarında çoğunlukla şahideli sandukalı örneklerde, mezarların gövde kısmı dikdörtgen ve kademeli olarak yapılmıştır. Sandukaların üzeri prizmatik üçgen kapakla kapatılmış, erkeklere ait olan şahide örnekleri sekizgen prizmatik gövdeli, serpuşlu bir başlık ile son bulurken, kadınlara ait örnekler de sekizgen prizmatik bir gövde ve vazo şeklindeki bir başlıkla sonlanmaktadır.⁵²

⁵¹ Top, a.g.m, s.1291-1308.

⁵² Mehmet TOP, 'Diyarbakır'da Osmanlı Dönemine Ait Mezar taşlarından Örnekler', VIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu, Sakarya, 26-28 Nisan, 2004, s.407-420.

İslâm Dönemi mezar taşlarında figüratif öğelere rastlanmazken, İslâm mezar taşlarıyla örtüşen bitkisel bezemeler büyük bir ustalıklarla işlenmiştir. Palmetler, Rumiler, kıvrık dallar, lotuslar, servi ağacı, laleler, sarmal vurgular gibi bitkisel süslemeler kullanılmıştır.

Kataloğa alınarak incelenen mezar taşlarının yıllara göre dağılımı şu şekildedir: 12. yüzyıl 1 adet, 13. yüzyıl 1 adet, 14. yüzyıl 9 adet, 15. yüzyıl 3 adet, 16. yüzyıl 12 adet, 17. yüzyıl 1 adet 19. yüzyıl 15 adet, 20. yüzyıl 1 adet olmak üzere toplam 43 adet iken; tarihi bulunmayanlar ise 56 adettir. Yalnızca şahideleri bulunan 22 adet taş, baş ve ayak şahideleri bulunan 6 adet taş, baş ve ayak şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan mezar yapısı 13 adet, baş ve ayak şahideli, pehleli mezar yapısı 24 adet, baş şahideli pehleli mezar yapısı 1 adet, baş şahideli, pehleli, yan şahidelerden oluşan mezar yapısı 1 adet, yalnızca pehleli mezar yapısı 2 adet, yalnızca sandukalı olanlar 21 adet, baş ve ayak şahideli, sandukalı olanlar 7 adet, baş, şahideli kaideli mezar yapısı 1 adet vardır.

Hasankeyf merkezde bulunan toplam 14 yerde inceleme yapılmıştır. Bunlar alfabetik sıraya göre şöyledir: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık 2 adet, Eski Mezarlıkta 14 adet, Eyyubi Kızlar Cami'nde 3 adet, Eyyubi Kızlar Cami arkasındaki anonim zaviyede 5 adet, Hasankeyf Belediye Bahçesinde 1 adet, Hasankeyf Kazı Evi Deposunda 20 adet, Haydar Baba Zaviyesi'nde 4 adet, İç Kale tarihi mezarlıkta 19 adet, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 11 adet, Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlıkta 3 adet, Mardinike Külliyesi'nde 1 adet, Salihyye anonim Zaviye'de 3 adet, Salihyye bahçeleri tekke yapısında 10 adet, Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami'de 2 adet olmak üzere toplam 98 mezar taşı incelemeye ve değerlendirilmeye tabii tutulmuştur.

Hasankeyf mezar taşları bölgede dağınık bir halde görülür. Çoğu çeşitli faktörler sebebiyle ya aşınmıştır ya da kırık vaziyettedir. Çoğu şahidenin kitâbesi de okunamamaktadır. Olumsuz koşullara rağmen birçok mezar taşı günümüze kadar varlıklarını koruyabilmişlerdir.

Mezar taşlarının kadın-erkek dağılımında erkek sayısı daha fazladır. Buna göre 98 adet mezar taşının 38 adedi erkeklere, 6 adedi kadınlara aittir. Ayrıca 54 adedi isimli mezar taşı olup ancak 17 adedinde sadece tarih bulunmaktadır.

Klasik formdaki mezarlarda, baş ve ayak ucunda birer taş bulunmaktadır. Dikine konulan ve üzerinde yazı ile süslemesi yer alan bu taşlara 'şahide' denilmektedir. Bu taşlar, çoğunlukla dikdörtgen prizma formundadır. Her iki taşın, ön ve arka yüzü ya da yalnızca baş tarafı yazılı olup ayak taşı yazısız olanları da mevcuttur.⁵³

İncelenen mezar taşlarındaki kitâbelerin çoğu Arapça ile yazıldığı, Arapça dışında Osmanlı Türkçesi'nin de kullanıldığı gözlenmiştir.

Mezar taşlarının alınlığında, arka ve yan yüzünde, sandukalar da, pehle taşları ve yan şahidelerin çoğunluğunda görülen süsleme özelliği palmet, lotus, lale ve rumi ağırlıktadır. Yazılar ve süslemeler genellikle kabartma görümlü olarak oyma tekniği kullanılmıştır. Birkaç şahide de kılıç, silah ve kama motifleri görülmektedir. Genellikle şahidelerde dilimli tepelikler kullanılmıştır. Yan şahidelerin soylulara ait mezar yapıları olduğu söylenmektedir. Hasankeyf kitâbelerinin hepsinin, yazı türü olarak istisnâsız 'sülüs'le yazıldığı görülmektedir. Osmanlı dönemi kitâbelerinde sülüs hâkim yazı olarak kullanılmaktadır.⁵⁴ Şahide kitâbeleri ya cetvellerle ayrılmıştır ya da iki üç bölüm halinde ayrılmıştır. Eskiden beri, Türk-İslâm kitâbelerinde, kitâbenin iç zemin için bir yöntem geliştirilmiştir. İlk önce kitâbenin kenarları pervazlanır, aralarına da cetvel (satır çizgisi) çekilir.⁵⁵

Ele aldığımız örneklerin daha iyi anlaşılabilmesi, taşların sahip olduğu özellikler, malzeme, teknik, yazı, kompozisyon ve süsleme özellikleri bakımından değerlendirmeleri yapılmıştır.

⁵³ Ali YARDIM, 'Alanya Kitâbeleri', İstanbul, 2002, s.50

⁵⁴ A.g.e. s.70

⁵⁵ A.g.e. s.68

5.1. Tipoloji

5.1.1. Mezar Tipolojisi

Türkiye genelindeki örneklerin tamamı bilinmeden kesin bir tipoloji yapmak olanaksızdır. Ancak yayınlanan tüm örnekleri yorumlamak da büyük sıkıntıya yol açmaktadır. Tipoloji tasnifleri çalışıldığı hazirelerdeki örneklerle göre düşünülmüş ve bu yüzden bütüne uygulanmasında elbetteki zorluklar yaşanmaktadır. Buna bağlı olarak farklı tiplerle karşılaşıldığında hali hazırda bulunan yeni tipler eklemek veya yeni bir öneride bulunmak gerekebilmektedir.⁵⁶

Hasankeyf merkezde bulunan Türk-İslâm Dönemi mezar taşlarını konu alan bu çalışmamızda incelemeye tabi tuttuğumuz doksan sekiz mezar taşının yapısını şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Pehleli Mezarlar
- 2- Sandukalı Mezarlar
- 3- Şahideli Mezarlar

İmam Abdullah zaviyesinde bulunan bir mezar, şahideli kaideli mezar yapısıdır. Salihkiye Anonim Zaviyede 1, Eyyubi Kızlar Cami Arkası Anonim Zaviyede 2, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 1, İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı 1, İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığı 1, Salihkiye Tekke Yapısında 3, Eski mezarlıkta 3, Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami 1 olmak üzere toplam 13 şahideli, pehleli ara şahideli mezar yapısı vardır. Haydar Baba Zaviyesi'nde 4, Salihkiye Anonim Zaviyede 2, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 3, İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığı 3, İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığı 8, Salihkiye Tekke Yapısında 1, Eski mezarlıkta 1, Eyyubi Kızlar Cami'nde 2 olmak üzere toplam 24 adet baş ve ayak şahideli pehleli mezar yapısı vardır. Eyyubi Kızlar Cami'nde 1 adet baş şahideli pehleli mezar yapısı vardır. Eski mezarlıkta 1 adet baş şahideli, pehleli ara şahideli mezar yapısı ile 2 adet yalnızca pehleli mezar yapısı mevcuttur. Eyyubi Kızlar Cami Anonim Zaviyede 3 adet, İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığında 2 adet, Kaymakamlık Arkasındaki Eski Mezarlıkta 1 olmak üzere toplam 6 adet baş ve ayak

⁵⁶ Halit ÇAL, 'Boyabat Mezar Taşları', Ankara, 2015, s.121.

şahideli mezar yapısı mevcuttur. Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami'de 1 adet, Kasr Rabiye yolu üzerindeki mezarlıkta 2 adet, İç Kale Aşağı Mahalle mezarlığında 2 adet, Mardinike Külliyesi'nde 1 adet, Kazı Evi Deposunda 16 adet olmak üzere toplam 22 adet şahide bulunur. Kasr Rabiye yolu üzerindeki mezarlıkta 1 adet, Kaymakamlık arkasındaki Eski Mezarlıkta 1 adet, İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığında 2, Salihkiye Tekke Yapısında 2 adet, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 1 adet olmak üzere toplam 7 adet mezar yapısı mevcuttur. Eski mezarlıkta 7 adet, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 5, Salihkiye Tekke Yapısında 4 adet, Kazı Evi Deposunda 4 adet, Hasankeyf Belediye Bahçesinde 1 adet olmak üzere toplam 21 adet sandukalı mezar yapısı mevcuttur.

5.1.1.1.Pehleli Mezarlar: Pehle, mezarların baş ve ayak şahideleri arasında bulunan zeminden biraz yükseltilmiş, mezarın sınırlarını belirleyen dikdörtgen bölümdür.⁵⁷ İki dikdörtgen blok taşın baş ve ayak şahideleri arasına yatay bir şekilde yerleştirilmesi sonucu meydana gelen mezar yapısı, üzeri bazen bir sanduka ile kapatılmadığı bazen de boşluk kalan orta kısım toprakla doldurulduğu için böyle tanımlanmıştır. Bu tür mezarlar durağan olarak oldukça kolay yıpranabilen mezarlardır. Bu tür mezarların daha yüksek tutulmuş formlarına İstanbul Eyüp Sultan, Karacaahmet, Göynük, Balıkesir gibi Batı Anadolu'da Osmanlı dönemi mezarlarında rastlanmaktadır. Bu örneklerin pehleleri yüksek tutulmuş ve yoğun süslemeye sahiptir. Pehle taşlı mezarlar yaygın olarak Siirt ve çevresinde, Âhlat, Baykan ve Cizre'de görülmektedir.⁵⁸ Hasankeyf'te 41 tanesinde karşılaştığımız bu örnekler de kendi içerisinde üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar Şahideli pehleli mezarlar, şahideli pehleli ara şahideli mezarlardır.

Şahideli pehleli mezarlar: Baş ve ayak şahideli, yan taşlardan oluşan mezar yapılarıdır. Bu örnekler Eski mezarlıkta, Eyyubi kızlar Camii'de, Haydar Baba Zaviye'de, İç Kale Aşağı Mahalle mezarlığı, İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığı, İmam Abdullah Zaviye'de, Salihkiye Anonim Zaviye'de ve Salihkiye Tekke Yapısında görülmektedir. Toplam 24 adette rastladığımız bu mezarların benzer örnekleri Baykan-Adakale Şahkulu Bey Kızı Gevher Sultan Mezar yapısında, Siirt Merkez Şeyh Musa Mezarlığında

⁵⁷ Metin SÖZEN-Uğur TANYELİ, 'Sanat Kavramı ve Terimleri Sözlüğü', İstanbul, 1992, s.188.

⁵⁸M. Cabir ALPER, 'Aydınlar (Tillo) Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 2012, s.217-218, d.n.8

görülmektedir. Bu mezar yapıların baş ve ayak şahideleri genellikle benzer form özellikleri gösterir. Eski mezarlıkta 65 nolu örnekte mezar yapısının baş ve ayak şahidesi günümüzde mevcut değildir. Eyyubi Kızlar Cami 198 nolu örnekte mezar yapısının baş, ayak şahideleri ve pehle taşlarının farklı mezar yapılarından alınıp bir araya getirilip bu mezar yapısının etrafı belirlenmiştir. Yine Haydar Baba Zaviyesi'nde 147 nolu örnekte mezar yapısının baş ve ayak şahideleri olmayıp başka mezar yapılarından alınan yan şahidelerle baş ve ayak kısımlarını belirlemek için kullanılmıştır. Yapılan incelemelerde bu vb. birçok örnekle karşılaşılmaktadır.

Şahideli Pehleli Yan Şahideli Mezarlar: Baş, ayak, yan şahideler ve pehle denilen yan taşlardan oluşan mezar yapılarıdır. Yan şahidelerinin olması hasebiyle Hasankeyf'e özgü bir form olabileceği düşünülmektedir. Yakın illerde yaptığımız kaynak taramalarında yan şahide form örneğine rastlanılmadı ancak bu form sadece Hasankeyf'e özgüdür demek büyük bir iddia olur. Genel olarak baş ve ayak şahide formları benzer özelliklerdedir. Yan şahideler ise 3,4,6,8 dilimli tepelikler şeklinde olup aynı süsleme özellikleri göstermektedir. Ancak Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Camii'de yer alan 210 nolu örnekte mezar yapısının yan şahideleri 3 dilimli formda olup ekseni sade bırakılmıştır. Yine İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığında 55 nolu örnekte mezarın yan şahideleri ve İmam Abdullah Zaviyesi'nde 105 nolu örnekte mezar yapısının yan şahidelerin ekseni sade bırakılmıştır. İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığında yer alan 16 nolu örnekte mezarın yan şahidelerinin ekseni 6 dilimli bir form oluşturmaktadır. Eski mezarlıktaki 66,78,80 nolu örneklerde yan şahideler üçgen gibi aşağı daralan form dışında kare formunda bir özellik göstermektedir. Yoğun olarak Eski mezarlıkta, Eyyubi kızlar Cami Arkasındaki Anonim Zaviye, İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığında, İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığında, İmam Abdullah Zaviye'de, Salihyye Anonim Zaviye'de, Salihyye Tekke Yapısı ve Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Camii'de görülmektedir. Kızlar Camii Arkasındaki Anonim Zaviye'deki 192 nolu örnekte mezar yapısının baş ve ayak şahideleri günümüzde mevcut değildir. Salihyye Tekke Yapısındaki 165 nolu örnekte mezarın yan şahidelerinden biri, yine aynı mezar alanından 179 nolu örnekte mezar yapısının ayak ve yan şahidelerinin olduğu ancak günümüzde mevcut olmadığı görülmektedir. Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki ve Eski mezarlıktaki 66,78,80 nolu örneklerde mezar yapılarının baş ve ayak şahideleri yine

eski mezarlıktaki 71 nolu örnekte mezarın baş, ayak ve yan şahidesi günümüzde mevcut değildir.

5.1.1.2. Sandukalı Mezarlar: Arapça bir kelime olan sanduka kelimesi tabutla aynı anlamı ifade etmektedir. İslâm tarihinde sanduka geleneğinin ilk olarak Irak bölgesinde başladığı düşünülmektedir. Selçuklu kültürüyle yaygın hale gelen sanduka geleneğine ait en eski örnekler Van'ın Erciş ilçesindeki eski Erciş-Çelebibağ'daki (Foto 267⁵⁹) Selçuk dönemi sandukalı mezarlardır.⁶⁰ Sandukalar iki bölüm halinde düzenlenir. Alt bölüm ölünün yerleştirildiği çukur, bu çukurun üzeri sal taşları ile kapatılıp sanduka için zemin hazırlanır. Sandukalar kendi içinde çeşitlilik gösterir. Bazende sal taşları ile sanduka arası belirli yükseklikte tutulup sandukanın kaide kısmı oluşturulur.⁶¹ Sandukalı mezarlar Selçuklulardan beri silindirik, dikdörtgen ya da prizmatik sandukalar formundaki örneklerdir. Bunlara daha çok Âhlat, Gevaş, Erciş-Çelebibağı, Bitlis ve Siirt gibi merkezlerdeki mezarlık alanlarında rastlanır.⁶² Siirt ilinde tespit edilen örnekler arasında 4 ve 5 yüzeyle olan sandukalı mezarlara Baykan, Eruh ve Tillo ilçelerinde rastlanılmıştır.⁶³ Hasankeyf ilçesinde tespit ettiğimiz 28 adet sanduka örnekleri form olarak benzer özellikler göstermektedir. Eski mezarlık, İmam Abdullah Zaviyesi, Salihyye Tekke Yapısı, Hasankeyf Kazı Evi Deposu ve Hasankeyf Belediye Bahçesi'nde olmak üzere 21 adet sanduka örneği ele alınmıştır. Baykan-Adakale Mezarlık Alanındaki sanduka örnekleri Hasankeyf sanduka örnekleri ile benzer özellikler göstermektedir. Eski mezarlıkta ele aldığımız iki örnek 2 bölümden oluşmaktadır. Bunlar alt pehle dediğimiz kısım ve üst kapak taşı. Yine eski mezarlıkta 75 nolu örnekte sandukanın ve Hasankeyf Kazı Evi Deposunda 257 nolu örnekte sandukanın düz sonlanan üst kenarı dikdörtgen şeklinde dışa çıkıntı yaparak ortadan bölünmüştür. Salihyye Tekke Yapısında 169 nolu örnekte sanduka dikdörtgen bir formda olup üstü toprakla doldurulmuştur. Sandukalar da kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır.

⁵⁹ Abdüsselam ULUÇAM, 'Ortaçağ ve Sonrasında Van Gölü Çevresi ve Mimarlığı I', Van, 1999, s.192. foto.183.

⁶⁰ Nebi BOZKURT, 'Sanduka', TDV İslâm Ansiklopedisi, cilt 36, İstanbul, 2009, s.102,103.

⁶¹ Abdüsselam ULUÇAM, 'Eski-Erciş-Çelebibağı'ndaki Mezar Çeşitleri', Van Gölü Çevresi Kültür Varlıkları Sempozyumu Bildirileri, Van, 1996, s.87.

⁶² Ahmet BODAKÇI, 'Mardin Merkezde Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2016, s.186.

⁶³ Mehmet MUTLU, 'Siirt Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006, s.121.

Şahideli Sandukalı Mezarlar: Sandukanın baş ve ayakucuna şahideler yerleştirilmiştir. Bu platformdaki örnekler Kasır Rabiye Yolu üzerindeki mezarlıkta, Kaymakamlık arkası eski mezarlıkta, İç Kale Eski Aşağı mahalle mezarlığında, Salihyye Tekke yapısında ve İmam Abdullah Zaviyesi'nde görülmektedir. Ancak İmam Abdullah Zaviyesi'ndeki 100 nolu örnekteki sanduka ve Salihyye Tekke yapısındaki 171 nolu örnekteki sandukanın ayak şahidesi günümüzde kırık vaziyettedir. Kaymakamlık arkası eski mezarlıktaki 99 nolu örnek ve Salihyye Tekke yapısındaki 152 nolu örnekteki sandukalar benzer formda yapılmıştır.

5.1.1.3. Şahideli Mezarlar: İslâmi dönemde ölen Müslümanın mezarına taş dikme âdeti yoktur. Ölümünden sonra öleni hatırlatan somut taş ve benzeri simgeler ile benzer yapılar oluşturma düşüncesi sonradan oluşmuştur. Türk mezar kültürüne yerleşen '*şahide taşı*' anlayışı, İslâmiyet öncesi Ata Kültünden ve özellikle Şamanizm'den geldiği yönündedir.⁶⁴ Hasankeyf'teki şahidelerin tamamı dikdörtgen formda olup cetvellerle ayrılmış baş ve ayak şahidelerine yazı metinleri hakkedilmiştir. Genellikle alınlık kısmı ve yan yüzleri bitkisel süslemelerle doldurulmuş olup bazı şahidelerin alınlık kısımlarına yazı metni de hakkedilmiştir. Baş ve ayak şahidesi bulunanlar; Kızlar Camii arkasındaki anonim zaviyede, İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığında ve Kaymakamlık arkası eski mezarlıkta görülmektedir. Baş ya da ayak şahide olduğu tespit edilemeyen tek şahideden ibaret olanlar; Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Camii'de, Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlıkta, İç Kale Eski Mahalle mezarlığında, Mardinike Külliyesi'nde ve Hasankeyf Kazı Evi Deposunda görülmektedir. Hasankeyf Kazı Evi Deposundaki 236 nolu örnekte şahide Siirt İsmail Fakîrullah Türbesi'ndeki Şeyh Nasır'a ait şahide ile benzer form özelliği göstermektedir.⁶⁵ İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığındaki 6 nolu örnekte şahidenin yukarı doğru üç kademeli bir profillenme yaparak üstten kemerli formunda sonlanan tipolojisiyle Cizre mezar taşlarıyla benzer özellik göstermektedir.

5.1.2. Mezar Taşı Tipoloji: Hasankeyf'te bulunan mezar taşların tamamı dikdörtgen formda duran farklı boyut ve başlıktaki mezar taşlarıdır. Şahideler, baş şahide, ayak şahide

⁶⁴ Özcan, *a.g.e.* s.27.

⁶⁵ Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU, '*Siirt Mezar Taşlarında İmzası Bulunan Sanatkârlar*', **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** cilt 6, sayı 25, foto.10, s.562.

ve yan şahideler olarak alt gruplara ayrılmaktadır. Tepelik kısmının almış olduğu forma göre; sivri kemer tepelikli olanlar, yuvarlak kemer tepelikli olanlar ve dilimli tepelikli olanlar şeklinde alt gruplara ayrılmaktadır.

5.1.2.1.Şahide: Şahide, mezarın baş ve ayakucuna dikilen taşlara denir. Baş şahide (baş taşı) ve ayak şahide (ayak taşı) olarak mezarın yönü belirlenmiştir. Şahideler genellikle dikdörtgen ve bazende silindirik formda karşımıza çıkmaktadır. Hasankeyf'teki şahidelerin tamamı dikdörtgen formda olup baş ve ayak şahide kitâbelerine yazı metinleri hakkedilmiştir.

Baş Şahide: Mezar taşı tipolojilerinde baş taşları başlıklı ve başlıksız olmak üzere iki şekilde değerlendirilir. Başlıklı şahideler; baş taşının üzerine sarık, kavuk fes ya da hotoz şeklinde bir başlık yerleştirilir. Başlıksız şahideler; genel itibariyle sivri kemerle, yuvarlak kemerle, dilimli tepelikle, kaş kemerle ya da kademeli bir biçimde sonlanmaktadır. Çalışma konumuz olan Hasankeyf'te incelediğimiz 98 mezar taşının 68'i şahideli olup dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Genellikle dilimli tepelikle son bulmuştur ve tepelik kısmının bazıları süslemelerle doldurulmuş bazılarında da yazı metni hakkedilmiştir. Yan yüzlerine ve arka yüzlerine kimi zaman süsleme kimi zaman yazı metni hakkedilmiştir. Yan yüzüne genellikle Besmele-i Şerif lafzı yazılmıştır. İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığında 38 nolu örnekte baş şahidenin arka yüzüne bıçak ve tabanca, 60 nolu örnekte baş şahidenin arka yüzüne 2 kılıç 1 kama motifi işlenmiştir.

Ayak Şahide: Hasankeyf'teki ayak şahide formu baş şahide formundan değişik bir formda değildir. İncelenen ayak şahidelerin çoğunluğuna tarih işlenmiştir. Dikdörtgen bir form gösterip ya dilimli kemer ya da sivri kemer tepelikle sonlanmıştır. Haydar Baba Zaviyesi'ndeki 146 nolu örnekte şahide ve İmam Abdullah Zaviyesi'ndeki 126 nolu örnekte şahidenin alınlık kısmında istiridye motifi görülmektedir. Yine İmam Abdullah Zaviyesi'ndeki 125 nolu örnekte şahidenin gövdesinin tamamını kaplayan servi ağacı motifi tek örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığında 51 nolu örnekte şahidenin diğer şahidelerden farklı olarak gövde kısmı kademelendirilip kitâbesi dışa doğru çıkıntı yapmış ve kitâbenin etrafı zikzaklarla hareketlendirilmiştir. Yine aynı alanda 40 nolu örnekte şahidenin gövdesini kılıç motifi, 62 nolu örnekte şahidenin gövdesini tüfek ve barutluk motifi doldurmuştur.

Yan Şahide: Yan Şahideler ilk defa Hasankeyf bölgesinde dikkati çekmiştir. Yapılan araştırmalarda yan şahideli mezarların soylulara ait olduğu rivayet edilir. Hasankeyf'in mezar taşlarını belirleyici kılan bu süsleme ögesi genellikle Tepelik kısmı 3,4,6,8 dilimli silmelerle hareketlendirilip üçgen gibi aşağı doğru daralan bir düzene sahiptir. Tepelik kısmı tamamen bitkisel süslemelerle doldurulmuştur. Bu süslemeler, tepeliğin ekseninde bir palmet motifi yer almakta, palmetin etrafını palmet sapından çıkarak yanlardan üste doğru dolanan ve birer lale motifi ile sonlanan rumi formlu kıvrık dallar oluşturmaktadır. Ancak Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Camii'de yer alan 212 nolu örnekte yan şahide diğerlerinden farklı olarak üç dilimli formda olup, ekseninde herhangi bir süsleme ögesine yer verilmemiştir ve tamamen sade bırakılmıştır. İç Kale Eski Yukarı Mahalle mezarlığındaki 56 nolu örnekte ve İmam Abdullah Zaviyesi'nde 105 nolu örnekte mezar yapısındaki yan şahideler de sade bırakılmıştır. İç Kale Eski Aşağı Mahalle mezarlığındaki 16 nolu örnekte mezar yapısındaki yan şahideler 6 dilimli bölmelerle diğer şahidelerden farklı form oluşturmuştur. Eski Mezarlıktaki 66,78,80 nolu örneklerde mezarların yan şahideleri üçgen formun aksine daha çok kare bir form özelliği göstermektedir.

5.1.2.2. Tepelikler: Tepelik, bir yapının ya da süslemeli bir yüzeyin en üst kısmında yer alan ve özel bir formda şekillendirilmiş kısma verilen isimdir.⁶⁶ Hasankeyf mezar taşlarında görülen tepelikler; sivri kemer tepelik ve dilimli tepelik şeklinde alt gruplara ayrılmaktadır.

Sivri Kemer Tepelik: Hem baş hem de ayak şahideleri ile birlikte görülen bu tür şahideler toplam 28 adettir.

Dilimli Kemer Tepelik: Hem baş hem de ayak şahideleri ile birlikte bu tür toplam 52 adettir. 11 adet şahidenin tepelik kısmı kırık durumda olduğundan tepelik formu saptanamamıştır.

5.2.Süsleme Konuları: İncelenen mezar taşları ister şahide olsun, ister sanduka tipolojik özellikleri kadar süslemeleri de dikkat çekici özellik gösterir. Hasankeyf'te incelemek üzere kataloğa dâhil ettiğimiz mezar taşlarında gözlenen süsleme öğeleri ağırlıklı

⁶⁶ Sözen-Tanyeli, a.g.e. s.234.

olarak bitkisel süslemeler olmak üzere geometrik, nesnel ve yazılı süslemeler olarak sıralayabiliriz.

5.2.1.Bitkisel Süslemeler: Bitkisel süslemeleri natüralist ve stilize diye 2'ye ayırmak mümkündür. Natüralist bitkisel bezemelerin kaynağı dış etkilerdir. Stilize motifler ise somuttan kaçarak soyuta doğru yönelme çabasıdır.⁶⁷ Birbirine paralel, dikey ve kıvrılarak giden yollar ile bunların sağından, solundan çıkıp yüzeyi dolduran natüralist çiçekler, başı ve sonu belirsiz olan bordürler, hep aynı birimin tekrarı vb. sonsuzluk esasına dayanan kompozisyonlardır.⁶⁸ Hasankeyf Tarihi Mezarlığında yer alan mezar taşlarındaki bitkisel motiflerde rumi, palmet, lotus, lale, gülbezek, kıvrık dallar, servi ağacı, yaprak ve serbest çiçek motifleri kullanılmıştır. Bu motifler mezar taşı tepeliklerinde, alınlıklarda, bordür kuşaklarında, yan yüzlerinde ve ayak taşlarında yer almaktadır.

Mezar taşlarında süsleme unsuru olarak kullanılan motiflerin her birinin farklı anlam taşıdığı söylenmektedir. Örnek olarak; Allah'ın birliğini lale motifi, Hz. Muhammed'i gül, hüznü karanfil, yalınlığı ve alçakgönüllülüğü menekşe temsil etmektedir.⁶⁹ Servi, sabırlı ve ağır başlı olmayı, ucunun eğri olması tevazuyu sembolize etmektedir.⁷⁰

Palmet: Anadolu mimari süslemesinde 13. yy ortalarında görülmeye başlayan palmet, Sasani döneminde stilize edilmiş ve Anadolu Selçukluları döneminde klasik biçimine ulaşmıştır. Bunun dışında Sümer, Hitit, Mısır, Roma ve Bizans sanatlarında da görülmektedir.⁷¹ Bu motif, uzunca simetrik bir yaprağın stilize edilmiş bir biçimidir. Palmet motifinin ana vatanı Mısır olarak kabul edilmektedir.⁷² Palmetler süslemede rûmi dalları arasında kalan boşlukları dolduran hareketsiz dolgu motifleridir.⁷³ Hasankeyf mezar taşlarının neredeyse tamamının tepelik kısmında ve birçoğunun arka yüzünde Palmet;

⁶⁷ Yılmaz CAN-Recep GÜN, '*Ana Hatlarıyla Türk İslâm Sanatları ve Estetiği*', İstanbul, 2006, s.261,262.

⁶⁸ Mehmet ÖZEL, '*Geleneksel Türk Sanatları*', Ankara, 1995, s.158.

⁶⁹ Burhan OĞUZ, '*Mezar Taşlarında Simgeleşen İnançlar*', İstanbul, 1983, s.151.

⁷⁰ Mihrican KAYALI, '*Mezar Taşları Bibliyografyası*', (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 2009, s.43.

⁷¹ Hamza GÜNDOĞDU, '*İkonografik Açından Türk Sanatı Rumi ve Palmetler*', **Sanat Tarihinde İkonografik Açıklamalar, G.İnal'a Armağan**, Erzurum, 1994. 234.

⁷² Gülsün EBİRİ, '*Tire Merkezdeki Osmanlı Devri Mezar Taşları*' (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 2016, S.216, d.n. 104.

⁷³ Çiğdem ÇELİK, '*Bitlis Güroymak'taki Tarihi Mezar Taşları*', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 1998, s.93.

yaprak, rumi, lale ve kıvrık dal motifleri ile birlikte kullanılırken; sandukaların alt bordüründe kimi zaman lotus dizileri ile kimi zaman rumi ile kimi zaman da tek başına kullanılmıştır.

Rûmi: Soyut süslemenin bir başka versiyonu olan rûmiler;⁷⁴ yüzeyde hareketi sağlayan kıvrık çizgiler ile süsleme sanatında önemli bir yere sahiptir. Anadolu’da ilk olarak 12. yy ahşap eserlerde görülen rûmi Konya mezar taşlarında Selçuklu döneminden beri en sık kullanılan süsleme unsurlarıdır. Rûmi motifi beylikler dönemiyle Osmanlı sanatına geçmiştir.⁷⁵ Hasankeyf mezar taşlarının neredeyse tamamında tepelik kısmında, arka yüzünde ya da sanduka bordüründe görülen bu süsleme palmet ya da kıvrık dallarla yoğun şekilde kullanılmıştır.

Lale: İran mitolojisinde bir yaprağın üzerinde bulunan çiy tanesine yıldırım düşmesiyle alev alan yaprak o haliyle donup bir laleye dönüşmüştür. Lalenin göbeğinde bulunan siyahlık ise yıldırımdan arda kalan yanık izleridir. O günden sonra lale rengi ve şekli itibariyle şairlerin ilgisini çekip sevgilinin yanağına, şarap dolu kadehe, muma, yaraya benzetilmiştir. Doğu şiirinin en eski unsurlarından olan lale Anadolu’ya 13. yy’da Mevla’nın şiirleriyle gelmiştir.⁷⁶ “*Ey Gönül! Cânına üflenen nefhayla yan da kavrul! Amma lâle gibi ol ki, hâlinden sadece “yar” haberdâr olsun.*” Mevlana. Lale bir soğandan tek bir çiçek ile vahdet-i vücud simgesi sayılmıştır.⁷⁷ Lalenin eski Türk harfleriyle ‘Allah’ ismine benzemesi ile oluşması, Türk mistik kültür ve folklorunda örnek Şeyhler de dâhil bu çiçeğin sevilmesine öncü olmuşlardır. Lale 17. yy da en büyük zirvesine çıkmıştır.⁷⁸ Hasankeyf’te lale, palmet ve rumi kadar yoğun kullanılan bir süslemedir. 16. yy’da yuvarlağa yakın form gösteren lale, 18. yy’da oldukça uzun kadehli olarak çizilmeye başlanmıştır.⁷⁹ İmam Abdullah Zaviyesi’ndeki 127 nolu örnekte şahidenin iki yanında lale motifi uzun kadehli bir formda kullanılmıştır. Yine Eyyübi Kızlar Camii’de 202 ve 204 nolu örneklerinde mezarın pehle taşında uzun saplı bir lale ve bu saptan dışa kıvrılan laleler görülmektedir.

⁷⁴ Can-Gün, a.g.e. s.263.

⁷⁵ Burcu DOĞAN, ‘*Edirne Gazi Mihal Camisi Hazîresi’ndeki Mezar Taşları*’, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009, s.843.

⁷⁶ Beşir AYVAZOĞLU, ‘*Güller Kitabı*’ 9. Basım, İstanbul, 2007, s.121.

⁷⁷ Ayla ERSOY, ‘*Eyüp’teki Mezar Taşlarında Servi Kültü’ Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla V. Eyüp Sultan Sempozyumu, Tebliğler 11-13 Mayıs, Eyüp Belediyesi*, İstanbul, 2001, s.95.

⁷⁸ A. Süheyl ÜNVER, ‘*Türkiye’de Lale Tarihi*’, *Vakıflar Dergisi*, s.9 Ankara, 2006, S.268.

⁷⁹ Doğan, a.g.t. s.842, d.t.222

Kıvrık Dal, Yaprak ve Çiçek Motifleri:

Bitkisel süslemeyi oluşturan kıvrık dal, yaprak çiçekler bir bütün oluşturmaktadır. Yapraklar genellikle stilize rûmilerden daha natüralist olmaları hasebiyle ayırt edilmekte olup çoğunlukla kıvrık dal ve çiçeklere tamamlayıcı bir motif olması ve bazen de yaprakların kendisi kompozisyonu oluşturabilmesi⁸⁰ açısından önemli bir süsleme unsurunu oluşturmaktadır.

Yüzeye dengeli dağılımı ve bordürde devamlılığı sağlayan kıvrık dal; serbest ve ya helezonik tarzda olup uçlarında ve aralarına çiçekler dizilmektedir. Yoğun olarak ayak şahidenin arka yüzünü boydan boya sarmakta olan kıvrık dalların çoğu zaman aralarında palmet, rûmi, lotus, lale motifleri görülür. Hasankeyf Kazı Evi Deposundaki 225, 251, 254 nolu örneklerde ve Salihyye Tekke Yapısında 168 nolu örnekte şahidenin arka yüzünde bu süsleme öğeleri görülmektedir.

Servi: Mezar taşlarında yer alan servi ağacı ömrü simgeler. Servi hem ölümün hem de birliğin sembolü olması ayrıca ölümsüzlüğü temsil eden ağaçların farklı kültürlerde farklı anlamlar kazanmasıyla da önemli bir süsleme elemanıdır. Bunların en yaygın türü servi ağacıdır.⁸¹ Servi havayı temizleyen güzel kokusundan dolayı mezarlık ağacı olarak kullanılıp sürekli yeşil kalması özelliğinden ve uzun boyuyla ebedi olanı simgelemektedir. Bu motifi kullanma geleneği Bizanslılardan Osmanlılara geçmiştir. Servi ağacı kimi zaman yalnız kullanılmış kimi zaman asma dalı ve üzüm salkımları ile kullanılmıştır. Servinin düzgün ve uzun oluşu Kur'an'daki Arapça Allah yazılışının ilk harfi olan Elif'e benzetilmekte ve Vahdet-i Vücut'un işareti olarak kabul edilmektedir.⁸² Bu motifin görüldüğü tek örnek İmam Abdullah Zaviyesi'nde yer alan 125 nolu mezar yapısındaki şahidedir.

5.2.2.Geometrik Süslemeler:

Hititlerden beri kullanılan geometrik süsleme mezar taşlarına da yansımıştır. Mezar taşlarındaki süsleme kısmının önemli bir bölümünü oluşturur.⁸³ Geometrik süslemeler düz,

⁸⁰ M. Ayaz BAŞAK, 'Gevaş Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi), Van, 2008, s.102.

⁸¹ OĞUZ, a.g.e. s.24.

⁸² Ersoy, a.g.m. s.94.

⁸³ Semra ÖGEL, 'Anadolu Selçukluların Taş Tezyinatı', Ankara, 1987, s.83.

eğri veya kırık çizgilerle, belirli bir denge, uyum oluşturacak şekilde, sonsuzluğu simgeleyen, üçgen, beşgen, sekizgen gibi kapalı şekillerin birleşmesi sonucu oluşmuştur.⁸⁴ Anadolu-İslâm mimarisindeki geometrik süslemelerin Buhara, Özkent, Semerkant yapılarından Karahanlılar ile İran'a, oradan da Anadolu'ya geçtiği tahmin edilmektedir. Taş, geometrik şekiller açısından oldukça geniş tasarım imkânı sunduğundan motif alanında Anadolu öncesine göre çeşitlilikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu oluşumda Anadolu'nun mahalli kültürleri ile çevresel birikimlerinin de etkisi söz konusudur. Şerit sistemleri ve yivler malzemenin, daha grift kompozisyonlar oluşturma noktasına kadar neredeyse tüm imkânların zorlandığını göstermektedir. Gazneli, Karahanlı ve Büyük Selçuklu eserlerinde belli bir oluşum süreci geçiren geometrik süslemeler Anadolu'da gelişmiş kompozisyonlar halinde oluşmaktadır. 13.yüzyılın ortalarına kadar süslemelerde ağırlıklı olarak yer alan geometrik kompozisyonlar sonraki dönemlerde bitkisel süslemelerle birlikte kullanılmaya başlamıştır.⁸⁵ Geometrik kompozisyonlar analitik yapıları nedeniyle biçimsel özelliklerine göre, sonsuz karakterli alan dolguları, bordür düzenlemeleri ve merkezi kompozisyonlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Sonsuz karakterli düzenlemelerde, bir çerçeve içine sığdırılan kompozisyon iki ya da dört kenardan sonsuz genişletilebilme imkânına sahiptir. Bu nedenle örnekler sınırsız bir alanı kaplayan kompozisyonlardan alınmış kesitler niteliğindedir. Kompozisyonların sonsuz olarak tanımlanması için kullanılan düzenlemenin aynı düzlem üzerinde ve aynı koşullarda kalite değiştirmeden, dizemli olarak tekrar edilmesi gerekmektedir.⁸⁶ Geometrik düzenlemelerde dörtgen, altıgen, kare sekizgen, onikigen gibi kapalı formların birbirine geçmesi sonucu oluşan düzenlemeler için 'geçme' ifadesi kullanılmaktadır.⁸⁷

Hasankeyf mezar taşlarında rastlanılan geometrik süslemeler sekiz kollu yıldız, sekiz köşeli yıldız, zencerek geçme, zikzak şeritlerle oluşturulan kompozisyon, geometrik geçmeli düzenlemeler görülmektedir. Eyyübi Kızlar Camii 199 nolu örnekte mezar yapısının pehle denilen yan blok taşlarında 6 köşeli yıldız, yıldızların her bir kolunun ortası bombeli, uçları sivriltilmiştir. Yine 201 nolu örnekte sekiz kollu yıldız ile yıldız kollarının sap oluşturduğu

⁸⁴ Ayla ÖDEKAN, 'Bezeme', **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, cilt I, İstanbul, 1997, 236-237.

⁸⁵ Gülsen BAŞ, 'Diyarbakır'daki İslâm Dönemi Mimarisinde Süsleme', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi) Van, 2006, s.289, d.n.576.

⁸⁶ A.g.t. s.290, d.n.578.

⁸⁷ A.g.t. s. 299, d.n.603

zencerek geçme motifleri görülmektedir. İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığında 51 nolu örnekte mezarın ayak şahide kitâbesi zikzak şeritlerle çevrelenmiştir. Hasankeyf Kazı Evi Deposundaki 240 nolu örnekte şahidenin iki yan yüzünde geometrik geçmeler görülmektedir.

5.2.3. İstiridyeye Motifi:

İstiridyeye kabuğunun kökeni konusunda farklı görüşler bulunsa da genel olarak doğurganlığı, dişliliği ve yeniden doğuşu simgelemektedir. Bazı araştırmacılar tarafından Mezopotamya kökenli olduğu belirtilse de İran Selçuklu mimarisindeki dilimli kemerli nişlerden geliştiği ifade edilmektedir. Ayrıca bu motifin Antik etkili bir kullanım olduğu da ileri sürülmektedir. Bizans sanatında istiridyeye kabuğu formunda son bulan nişler aziz ve kutsal kişilerin arkasında bulunan kuvvet ve kudreti sembolize etmektedir. İslâm sanatında Emevi mimarisiyle beraber görülmeye başlayan bu düzenleme Suriye Hristiyan mimarisinden alınarak İslâm sanatında da kullanılmaya başlanmıştır. Abbasi ve Tolunoğlu mimarisi etkileri ile Fatımi sanatında ağırlıklı olarak kullanılan istiridyeye kabuğu Fatımi sanatının karakteristik bir özelliği konumuna gelmiştir.⁸⁸

İstiridyeye kabuğu motifi İmam Abdullah Zaviyesi'nde 126 nolu örnekte mezar yapısındaki şahidede ve Haydar Baba Zaviyesi'nde 146 nolu örnekte mezar yapısındaki ayak şahidenin alınlık kısmında yer almaktadır.

5.2.4. Yapısal Öğeler:

Mukarnas, kabara ve silme gibi bazı elemanlara yapısal işlevlerinin yanında kimi zaman süsleme niteliği de kazandırılmıştır. Bazı örneklerde bu elemanların süsleme işlevinin yapısal işlevinden önde geldiği görülmektedir.

Mukarnas:

İslam mimarisine özgü düzenlemelerden biri olan prizmatik öğelerin yan yana ve üst üste taşını yapılarak birleşmesi ile oluşan bir uygulamadır. Kökeninde bezeme niteliği

⁸⁸ A.g.t. s.363, d.n.853.

taşımasına rağmen, mimaride doğrultusu değişen yüzeyler arasında geçiş sağlayan yapısal değerlendirmelerdir. Bu uygulama plan olarak tasarlanan geometrik şekillerin üç boyutlu duruma getirilmesiyle oluşturulmuş geometrik süslemelerin bir kolu olarak da ayrıca değerlendirilebilir. Bazen küçük bir bezeme frizi olarak, bazen de büyük mekân ögesi olarak kullanılabilen mukarnas, taç kapı, mihrap, kubbe vb. birçok bölümde çeşitli malzemeler üzerine uygulanmıştır.⁸⁹

Genellikle büyük mekân ögesi olarak kullanılan mukarnaslar Hasankeyf'te mezar yapılarının baş ve ayak şahide uçlarında görülmektedir. Salihyye Tekke Yapısında 162, 163 ve 179, 182 nolu örneklerde mezar yapılarının baş ve ayak uçlarına yerleştirilerek farklı bir form oluşturulmuştur. Yine aynı alanda 176 nolu örnekte sandukanın etrafını L şeklinde iki sıra mukarnas dizileri sarmıştır.

Silme:

Yüzeyden çıkıntı yaparak şerit biçiminde devam eden mimari bezeme unsuru silmeler, yatay ve ya dikey yüzeylerde tek ya da gruplar halinde düzenlenip yapı cephelerinde ışık-gölge etkileri oluşturarak hareketlilik sağlamaktadır. Mimari estetiğe olan katkısının yanında farklı yüzeyler arasında geçiş sağlaması yönüyle yapısal bir işleve de sahiptir. Bu uygulamalar formlarına göre düz, kaval, oluk yarım yıldız gibi isimler almaktadır.⁹⁰ Hasankeyf mezarlarında karşımıza çıkan bu form İmam Abdullah Zaviyesi'nde 110, 115 nolu ve Salihyye Tekke Yapısında 153,176 nolu sandukalarda görülmektedir.

Kabara:

Mimari bezeme de kabara olarak adlandırılan süslemeler bir koni ya da kürenin dışbükey görünümlü kesitleridir.

Mimari süslemede düzlemlerle kesilen parçasının dışa taşkın ya da kabarık kısmı kullanıldığından bu mimari bezemeye küre kabara, dik düzlemlerle kesilen pozitif kesiti (Üçgen biçimli) koni kabara olarak adlandırılmıştır.⁹¹ Hasankeyf mezarlarında karşımıza

⁸⁹ A.g.t. s.352, d.n.817.

⁹⁰ A.g.t. s.358, d.n.838.

⁹¹ Nermin ŞAMAN DOĞAN-Turgay YAZAR, 'Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimari Süslemesinde Küre, Küre ve Koni Kesiti/Kabara, Rozet', **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi** 19, Ankara, 2013, s.226,229.

çıkan bu form İmam Abdullah Zaviyesi'nde 109 nolu ve 116 nolu örnekte, Hasankeyf Kazı Evi Deposunda 246 nolu örnekte ve Hasankeyf Belediye Bahçesinde 262 nolu örnekte sandukaların düz sonlana üst kesiminde bulunmaktadır.

5.2.5. Nesnel Süslemeler:

Katalogda incelediğimiz mezar taşlarında bitkisel ve geometrik süslemelerin yanında; kılıç, balta, hançer, kama, silah, tüfek, barutluk ve şamdan motifleri de kullanılmıştır.

Hançer, Kılıç ve ya bıçak insanlık tarihi boyunca çeşitli topluluklarca kutsal sayılmış, hatta büyü gücü atfedilmiş, çoğu kere çeşitli ilahlara, hükümdarlara ve kahramanlara özgü silahlar olarak kabul edilmiştir.

Hançer: Yakın dövüşte kullanılan hançerin kesici gövdesi bazen tek ama genellikle çift ağızlı olan, düz ya da kavisli bir şekilde sonuçlanan sivri uçlu bir silahtır. Kesici gövdesi düz olanlar *kama* olarak adlandırılır. Türkler arasında oldukça yaygın kullanılan bir silahtır. Hançer, erken dönemlerden itibaren Türkler arasında hediye olarak sunulan silahlar arasında önemli bir yere sahiptir.⁹² Çeşitli ilahların amblemi olan hançerin kını dişiliğinin ve kendisi de erkekliğin simgesi sayılmıştır. İlahların yenilmez gücünü ifade eden hançer, Asurlularda erken dönemde Türklerde kan kardeşliği töreninde kullanılması, ayrıca onun korkunç yönlü tanrıçaların (örneğin Hindu/Budist tanrısı Kali'nin) simgesi olması ile de dikkat çekicidir.⁹³ Hasankeyf'te Eyyubi Kızlar Camii'de 199 nolu örnekte mezar yapısının pehle denilen yan blok taşında görülmektedir.

Kılıç-Kama: Gücün, hâkimiyetin, adaletin, cesaretin ve yiğitliğin, ihtiyat ve yok etmenin sembolüdür. Herhangi bir şeyi bölmede, ayırmada (beden ve ruhun, cennet ve yerin vs.) kullanılır ve ayrıca kazanmayı ifade eder.⁹⁴ Kılıç ve kama motifleri Orta Asya ve

⁹² Tülin ÇORUHLU, 'Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar', **Eyüp Sultan Sempozyumu I**, İstanbul, 1997, s.44.

⁹³ Yaşar ÇORUHLU, 'Orta Asya'dan Anadolu'ya Lahit veya Sandukalarda Görülen Hançer, Bıçak Tasvirlerinin Sembolizmi' **Eyüp Sultan Sempozyumu I**, İstanbul, 1997, s.64.

⁹⁴ Hatice BAŞAK, 'Diyarbakır'da Osmanlı Dönemi Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2010, s.134, d.n.158.

Moğolistan'daki taşlar üzerinden de görülür.⁹⁵ Hasankeyf'te Eyyubi Kızlar Camii'de 205 nolu örnekte kılıç, İmam Abdullah Zaviyesi'nde 128 nolu örnekte mezar yapısının kaidesinde kama, İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığında 38 ve 40 nolu örnekte mezar yapısının baş ve ayak şahidelerinin arka yüzünde kılıç, aynı alanda 60 nolu örnekte mezar yapısının baş şahide arka yüzünde 2 kılıç 1 kama görülmektedir. Adıyaman'ın Besni ilçesindeki mezar taşlarında bulunan kama motifleri ile benzer özellikler gösterir.⁹⁶ (Foto. 263-264-265)

Tüfek-Barutluk: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığında 62 nolu örnekte mezar yapısının ayak şahidesinde tüfek ve barutluk, Kaymakamlık arkası eski mezarlıktaki 97 nolu örnekte mezar yapısının arka şahidesinde tüfek motifi görülmektedir.

Balta: Eyyubi Kızlar Camii'de 199 nolu örnekte mezar yapısının pehle denilen yan blok taşında görülmektedir. Benzer örnek Besni mezar taşında da görülmektedir.⁹⁷ (Foto. 266)

Şamdan: Ebediyete yolculuğun başlangıcı sayılan ve karanlık mezarları aydınlatan ışık kaynağının bir simgesi durumundadır. Allah'ın nurunu simgeleyen mistik anlamlar da yüklenmiştir. Bu motifle verilmek istenen mesaj, ölen kişinin ruhunun Allah'ın nuruna kavuşması ve sürekli aydınlık içinde kalmasıdır.⁹⁸ Şamdanın Kur'an ve Hz. Muhammet'i temsil ettiği söylenmektedir.⁹⁹

Hasankeyf'te Eyyübi Kızlar Camii'de 201 nolu örnekte mezar yapısının pehle denilen blok taşında ve İmam Abdullah Zaviyesi'nde 128 nolu örnekte mezar yapısının kaidesinde görülmektedir.

⁹⁵ Y.Çoruhlu, a.g.e. s.64.

⁹⁶ Feray DEMİREL, 'Besni Mezar Taşları' (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2008, s.104-105, resim 3,4,5.

⁹⁷ A.g.t. s.105, resim 6.

⁹⁸ A. Başak, a.g.t. s.106, d.n.79,80.

⁹⁹ H. Kamil BİÇİCİ, 'Manisa Gördes'te Bulunan Osmanlı Dönemi Süslemeli Mezar Taşları', (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2004, s.791.

5.3. Malzeme ve Teknik:

Mağaraları ile dikkat çeken Hasankeyf'in mezar taşlarının kayadan koparılan parçalarla yapıldığı söylenmektedir. Hasankeyf mezar taşları malzeme bakımından kalker taşı ile mermer malzemededen yapılmıştır. Kalker taşı kalsiyum karbonat tuzundan oluşan tortul bir kayadır. Mezar Taşları; hava şartlarından, yağmur, güneş gibi doğasal faktörlerden etkilenmesi hasebiyle mezar taşlarının çoğunda bozulmalar meydana gelmiştir.

Siirt mezar taşlarında, Van, Gevaş mezar taşlarında ve Mardin mezar taşlarında da yoğun olarak kalker taşı kullanılmıştır.

Süslemeler de ve kitâbelerde karşımıza çıkan teknik oyma görünümlü kabartma tekniğidir. Bu teknikte taşın yüzeyinin bazı kesimleri oyma bazı kesimleri kabartma olarak yapılmaktadır.

5.4. Kitâbelerde Yazı, Dil ve İçerik:

Sanat tarihinde yazı, belge ve üslup değerine sahip bir kaynak alanı olarak görülür. Türk sanatı tarihi içinde yazının değişimi, kültürel değişimin dönüm noktalarına işaret eder. Oldukça eskilere dayanan Türkçe metinler, 'runik' yazı adı verilen bir yöntemle karşımıza çıkar: sekizinci yüzyıldan kalma Göktürk kitâbelerinde bu yöntem yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Daha çok ahşap ve taş üzerine yazılan, köşeli ve birbirine bitişmemiş, çizikleme yöntemine dayanan bu yazım tarzı, İslâmiyetle birlikte yerini Arap alfabesine bırakmıştır. Artık Farsça ve Osmanlıca dilleri Arap alfabesiyle yazılabiliştir.¹⁰⁰

Kitâbe, Arapça '*k.t.b.*' kökünden türetilmiş bir kelimedir. Özel bir anlam kazanan bu terim mimaride sıklıkla kullanılmıştır. Sanat tarihçilerinin kitâbe kavramına yükledikleri anlam, daha çok 'yapım kitâbesini' kapsamaktadır.¹⁰¹ Kitâbelerin tümü; bir târih, kültür ve sanat değerine sahiptir. Osmanlı dönemi kitâbelerinde sülüs hâki yazı olarak görülmektedir.¹⁰²

Arap yazısı İslâm kültür ve medeniyetinin ortak yazısı olarak yıllarca kullanılmıştır. Daha önce 'Uygur yazısı'nı kullanan Türkler 1958 den sonra 'Lâtin alfabesine' geçmiştir.

¹⁰⁰ Selçuk MÜLAYİM, '*Sanat Tarihi Metodu*', İstanbul, 1994, s.213,215.

¹⁰¹ Yardım, a.g.e. s.9,10.

¹⁰² A.g.e. s.70.

Arap yazısı sadece insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araç olarak kalmamış aynı zamanda, ‘hüsn-i hat’ gibi zengin bir sanat dalının vücûd bulmasına da sebep olmuştur. Türk-İslâm epigrafisinde yazı türleri kûfi, ma’kûlî, sülûs, celî ta’lîk, rikâ vb. yazı çeşitleridir. En çok kullanılan yazı türleri ise celî sülûs ve celî ta’lîk yazı çeşitleridir.¹⁰³

Yazı Türk-İslâm sanatında mezar taşlarında oldukça yoğun bir şekilde görülür. Hasankeyf mezar şahidelerinde ve sandukalar üzerinde görülen yazı dili genellikle Arapça ve Osmanlı Türkçesi ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Mezar kitâbelerinde genel olarak; dua, kimlik, tarih şeklinde gruplandırılmaktadır. İncelediğimiz mezar taşlarında ruhuna Fatiha istenmektedir. Tarih genellikle ayak şahideye bazen rakamla bazen yazıyla işlenmiştir. Bu döneme ait Hasankeyf kitabelerinin hemen hepsinin yazı türü olarak istisnâsız ‘sülûs’le yazıldığı görülmektedir. İçerik olarak Hâzâ’l-kabru, (هذا قبر), el-merhûm (المرحوم), mağfur (مغفور), el-Hac (حج) dikkat çekicidir.

¹⁰³ Kemal ÖZKURT-Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU, ‘Türk-İslâm Sanatında Kitâbeler,’ **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, VII, sayı 14, 2009, s.277.

6.SONUÇ

Üç büyük medeniyete (İran-Yunan-Roma) başkentlik yapmış olan Hasankeyf önemli bir yerleşim yeri olup ayrıca İpek yolunun geçtiği önemli bir ticaret merkeziydi.

640 yılında II. Halife Hz. Ömer Döneminde fethedilmiş ve böylece İslâmî dönem başlamıştır. Bunlar; Emeviler, Abbasiler ve Hamdaniler Dönemi olarak bilinmektedir. Artuklular bölgeye gelerek 130 yıllık başkent, 7 yıllık hükümdarlık yapmışlardır. Daha sonra Hasankeyf Eyyubilerin eline geçmiş ancak Moğolların şehri istilası ve yakıp yıkmasıyla bölgede tam bir hâkimiyet kurulamamıştır. Bu hâkimiyet Sultan Süleyman dönemi ile sağlanmıştır. Son olarak bölgeye yerleşen medeniyetler Akkoyunlu ve Osmanlı'dır. Ancak Hasankeyf'te görülen eserlerin çoğu Artuklu ve Eyyubi dönemi eserleridir.

Hasankeyf, dini ve sosyal yapıları ile adeta bir müze şehri durumundadır. Ancak mimaride kullanılan malzemenin kalitesiz oluşu yapıların günümüze sağlam bir şekilde gelişini engellemiştir.

Hasankeyf'te şuana kadar yapılan kazı ve tespit çalışmalarında 12 yerde tarihi mezarlık ve mezar taşları tespit edilmiş olup ayrıca Hasankeyf kazı evi deposu ve Belediye Bahçesinde de tespiti yapılan taşlar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Ancak günümüzde Hasankeyf mezar taşları ile ilgili sınırlı çalışma bulunduğundan dönemleri hakkında kesin bilgilere mezar taşları üzerindeki tarihlerden ulaşmaktayız. Bu tarihler genellikle 16.-20. yy arası tarihlerdir.

Çoğunluğunun yarıya kadar toprak altında olması ve çalılarla kaplı olması tasnifi güçleştirmektedir. Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM tarafından yürütülen kazı çalışmaları doğrultusunda ve Eyyubi-Osmanlı dönemi mimarisinde görülen süsleme özelliklerinin mezar taşlarında da aynen uygulanması az çok dönem değerlendirilmesi yapabilmemizi sağlamaktadır.

Hasankeyf'te yer alan mezar taşlarının tamamı hazırlamış olduğumuz çalışma kapsamında; malzeme, form, mezar ve mezar taşı tipolojisi, başlıklar, süsleme, kitâbeler, işleniş teknikleri gibi konular bakımından değerlendirilmiştir.

Jeolojik yapısı itibariyle kalker grubu kayalardan oluşan Hasankeyf mezar taşlarında kalker taşı ve mermer malzeme kullanılmıştır. Genellikle şahideli, sandukalı, kapaklı sandukalı, doğrudan toprağa gömülü bir tipoloji uygulanmıştır. Bitkisel süslemeler, stilize mukarnas dizileri, sülüs yazı metinleri, dilimli tepelikler, düz kesilmiş üçgen görümlü tepelikler, oyma tekniğinde yapılmış kabartma görümlü süslemeler ve yan şahideler yoğun bir şekilde mezar yapılarında görülmektedir. Mezar taşlarında herhangi bir ustaya ve ya hattata ait bilgiye rastlanmamıştır.

Mezar taşlarının bazıları hasar görmüştür. Arazilerin yapısı, taşların birbiri ardına dikilmesi, bazılarının duvar dibine yakın dikilmesi, bazılarının ağaç dalları ile kaplanmış olması ve mezarlığın geniş bir alana yayılması nedeniyle bazı mezar taşlarının fotoğraf çekimi için uygun açılar elde edilmemesinden kaynaklanan bir takım sorunlara rağmen gerek biçim gerekse süsleme konularında en doğru anlatımlar sağlanmış, en doğru tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

İslâm inancına göre insan, 'Sultan Süleyman kadar taht, Karun kadar servet sâhibi de olsa' ölümden kaçamayacaktır. İnsan, eksik ve fanidir. Ölüm insanları karamsarlığa sevkeden 'korkunç bir olay' olmayıp aksine insanı, İmam-ı Rabbanî'nin deyişiyle '*Yaratan'ına kavuşturan köprü*', Mevlana'nın ifadesiyle '*kulun sevgilisine kavuştuğu gerdek gecesi'dir.*' Onun içindir ki İslâm türbeleri, mezarlıkları ve mezar taşları, âdeta Allah'ın Cemâl sıfatının tezâhür ettiği '*asûde bir bahar ülkesi*'dir. Eğer İslâm dini ölüme böyle bir nazarla bakmış olmasaydı İslâm sanatı bu denli huzur verici, mistik ve dinlendirici bir karakter kazanamazdı.¹⁰⁴

Son olarak mezar taşları sanatsal açıdan zenginlik, çeşitlilik ve bir arada bulunmaları bakımından ve günümüze kadar gelebilen önemli bir mirastır. Bâkî kalacak düzenlemelerle gelecek kuşaklara aktarılması umulmakta ve arzulanmaktadır.

¹⁰⁴ Nusret ÇAM, '*İslâmda Sanat Sanatta İslâm*', Ankara, 1999, s.75,76.

7.ÖZET

Tarihin her döneminde önemini koruyan Hasankeyf, Dicle nehri üzerine kurulan ve önemli ticaret güzergâhı üzerinde bulunması sebebiyle birçok medeniyete ev sahipliği yaparak zengin bir tarihi mirasa sahiptir. Bu bölgede varlık gösteren uygarlıklardan birçok eser günümüze ulaşmıştır. Binlerce mağara yerleşkesi ve Bizans döneminden kalan kalesi ile dikkatleri üzerinde toplayan Hasankeyf ne yazıkki ILISU Baraj projesiyle köklü bir geçmişimizi sulara hapsedecek olması oldukça üzücü.

Hasankeyf mezar taşları da Türk kültürünün farklı zamanlarda sahip oldukları mezar geleneklerinden ipuçlarını sunan önemli kültür malzemelerindedir. Malzemenin dayanıksızlığı nedeniyle günümüzde bu taşların çoğu tahrip olmuştur.

Hasankeyf'te yapılan tespit çalışmalarında 12 yerde tarihi mezarlık ve mezar taşları tespit edilmiştir. Ayrıca Hasankeyf Kazı Evi Deposunda mezar taşları ile Hasankeyf Belediye bahçesindeki mezar taşı da ele alınmıştır.

Mezar taşlarının bulunduğu yerler beş ana başlık altında gruplandırılarak verilmeye çalışılmıştır. Bunlar; Tarihi mezarlık alanları, yapıların hazirelerinde yer alan mezar taşları, yapı içerisinde yer alan mezar taşları, Hasankeyf kazı evi deposunda yer alan mezar taşları ve Hasankeyf belediye bahçesinde yer alan mezar taşları.

Bu çalışmaya konu olan mezar taşlarının fotoğrafları çekilmiş, ölçüleri alınmış, özellik arz edenlerin çizimleri yapılmış, metinleri çözülmüş, süsleme özellikleri incelenerek bu önemli kültür varlıklarının sanat tarihi içindeki önemleri saptanmış ve bu eserlerin Türk Sanatındaki yeri vurgulanmaya çalışılmıştır.

8.ABSTRACT

Keeping its importance through the history, Hasankeyf, founded on Dicle River, has a rich historical heritage by hosting many civilizations because of being on important trade routes. Many historical artifact belonging to civilizations which lived in this region survived. Drawing attention with thousands of cave settlements and the castle dating to Byzantine period, Hasankeyf unfortunately will confine its deep history to the water of ILISU Dam, and it is afflictive.

Hasankeyf tombstones are also cultural materials which present traces of grave traditions belonging to Turkish culture in various times. Many of these tombstones have been destroyed because of the materials' weakness.

Through fixing practices, historical graveyard and tombstones have been detected in twelve places. Also, tombstones in Hasankeyf Excavation House and Hasankeyf municipality garden have been dealt.

We have tired to group the places in five titles. These are tombstones in graveyards buildings, in Hasankeyf Excavation House, garden of the Hasankeyf Municipality and those situated in buildings' treasure house.

We have taken photos of these tombstones, measured the dimensions, drew some of them, analyzed the text and examined the decoration specialties and so we have determined the importance of these cultural assets and tried to emphasized the place of these artifacts in Turkish Art.

9. KAYNAKLAR

ALPER, M. Cabir, 'Aydınlık (Tillo) Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 2012

ARIK, M. Oluş-AHUNBAY Metin, '1990 Yılı Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları' **13. Kazı Sonuçları Toplantısı**, II, 27-31 Mayıs, Çanakkale, 1991, s.403-407-412.

ARIK, M. Oluş, 'Hasankeyf Kazı, Araştırma ve Onarım Çalışmaları 1991' **14. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt II, 25-29 Mayıs, Ankara, 1992, s.447-450-456.

....., 'Hasankeyf 2000 Yılı Çalışmaları' **23. Kazı Çalışmaları Toplantısı**, 23 Mayıs- 1 Haziran, Ankara 2001, s.215-217-222.

....., 'Hasankeyf 2001 Yılı Kazı ve Araştırma Çalışmaları' **24. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt I, 27-31 Mayıs, Ankara, 2002, s.269-275-282.

....., 'Hasankeyf 2002 Yılı Çalışmaları' **25. Kazı Çalışmaları Toplantısı**, 26-31 Mayıs, Ankara 2003, s.127-132-138.

AYANOĞLU, Fazıl İsmail, "Vakıflar İdaresince Tanzim Ettirilen Tarihi Makbereler", **Vakıflar Dergisi 2**, Ankara, 1972, s.339-403.

AYVAZOĞLU, Beşir, *Güller Kitabı*' 9. Basım, İstanbul, 2007

BAŞ, Gülsen, 'Diyarbakır'daki İslâm Dönemi Mimarisinde Süsleme', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi) Van, 2006

BAŞAK, Hatice, 'Diyarbakır'da Osmanlı Dönemi Mezar Taşları', (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2010

BAŞAK, M. Ayaz, ‘Gevaş Mezar Taşları’, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi), Van, 2008

BERK, Süleyman, ‘Zamanı Aşan Taşlar’, **Zeytinburnu’nun Tarihi Mezar Taşları**, İstanbul, 2006

BİÇİCİ, H. Kamil, ‘Manisa Gördes’te Bulunan Osmanlı Dönemi Süslemeli Mezar Taşları’,(Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2004

BODAKÇI, Ahmet, ‘Mardin Merkezde Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları’, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2016

BOZKURT, Nebi, ‘Mezarlık’, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt, 29, Ankara, 2004, s.519-522.

....., ‘Sanduka’, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt 36, İstanbul, 2009, s.102-104.

CAN, Yılmaz-GÜN, Recep, ‘Ana Hatlarıyla Türk İslâm Sanatları ve Estetiği’, İstanbul, 2011.

ÇAL, Halit, ‘Boyabat Mezar Taşları’, Ankara, 2015

ÇAM, Nusret, ‘İslâmda Sanat Sanatta İslâm’, Ankara, 1999

ÇELİK, Çiğdem, ‘Bitlis Güroymak’taki Tarihi Mezar Taşları’, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 1998

ÇETİN, Altan, ‘Hısna Keyfa Eyyubi Meliklerinin Memluklerle İlişkilerine Dair Bazı Notlar’, **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.363-372.

ÇORUHLU, Tülin, 'Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar', **Eyüp Sultan Sempozyumu I**, İstanbul, 1997, s.43-59.

ÇORUHLU, Yaşar, 'Orta Asya'dan Anadolu'ya Lahit veya Sandukalarda Görülen Hançer, Bıçak Tasvirlerinin Sembolizmi' **Eyüp Sultan Sempozyumu I**, İstanbul, 1997, s.60-70.

DEMİR, Ahmet, 'Eyyubiler Döneminde Hasankeyf ve Çevresi', **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.393-416.

DEMİRCİ, Kürşat, 'Kâbir', **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt, 24, İstanbul, 2001, s.33-35.

DEMİREL, Feray, 'Besni Mezar Taşları' (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2008

DOĞAN, Burcu, 'Edirne Gazi Mihal Camisi Hazîresi'ndeki Mezar Taşları', (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2009

ŞAMAN DOĞAN, Nermin - YAZAR, Turgay, 'Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimari Süslemesinde Küre, Küre ve Koni Kesiti/Kabara, Rozet', **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi 19**, Ankara, 2013, s.221,244.

EBİRİ, Gülsün, 'Tire Merkezdeki Osmanlı Devri Mezar Taşları' (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Van, 2016

ERSOY, Ayla, , 'Eyüp'teki Mezar Taşlarında Servi Kültü' **Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla V. Eyüp Sultan Sempozyumu**, Tebliğler 11-13 Mayıs, Eyüp Belediyesi, İstanbul, 2001, s.90-95.

ELİTEZ, N. Gülgün, 'Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri', (Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul, 1996.

EKİNCİ, Nihat, 'Petrolün Kenti Batman' İstanbul, 2011

ERKEK, M. Salih, 'Tahrir Defterlerine Göre XVI. yüzyılda Hasankeyf'in İdari Yapısı' **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II**, İstanbul, 2009, s.75-86.

ERPOLAT, M. Salih, 'Tahrir Defterlerindeki Kayıtlarına Göre Hasankeyf' Sancağında İskân ve Nüfus' **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II**, İstanbul, 2009, s.55-73.

GÜNDOĞDU, Hamza, 'İkonografik Açıdan Türk Sanatı Rumi ve Palmetler', **Sanat Tarihinde İkonografik Açıklamalar, G.İnal'a Armağan**, Erzurum, 1994

Hasankeyf, **AnaBritannica**, Cilt, 15, İstanbul, 1994, s.31-32.

İNCİ, Veysi, 'Cizre Mezar Taşları (18. 19.yy)',(Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2008

İSEN, Zeynep, 'Hasankeyf'in Şehircilik Tarihi', (Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Batman, 2014

KARAMAĞARALI, Beyhan, 'Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi' **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu, Mezarlıklar Vakfı Yayını**, İstanbul, 1998.

KAYALI, Mıhrıcan, 'Mezar Taşları Bibliyografyası', (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 2009

KELEŞ, Bahattin, 'Hısn-ı Keyfa Artuklularının Selçuklular ve Eyyubilerle Münasebetleri' **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.373-379.

MIYNAT, Ali, 'Batılı Seyyahların Gözüyle Hasankeyf', **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler II**, İstanbul, 2009, s.181-198.

.....,'Bir Ortaçağ Kenti: Hasankeyf' (Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Muğla, 2008

MUTLU, Mehmet, 'Siirt Mezar Taşları', ((Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006.

MÜLAYİM, Selçuk, 'Sanat Tarihi Metodu', İstanbul, 1994.

OĞUZ, Burhan, 'Mezar Taşlarında Simgeleşen İnançlar', İstanbul, 1983

OĞUZOĞLU, Yusuf, 'Hasankeyf' **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt 16, İstanbul, 1997, s.364-368.

ÖGEL, Semra, 'Anadolu Selçukluların Taş Tezyinatı', Ankara, 1987

ÖDEKAN, Ayla, 'Bezeme', **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, cilt I, İstanbul, 1997, s.236-237.

ÖZCAN, Ali Rıza, 'Mezar Taşları Üzerindeki Sembolik İfadeler', **Kaybolan Medeniyetimiz, Hekimoğlu Ali Paşa Camii Hazîresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları**, İstanbul, 2000

ÖZEL, Mehmet, 'Geleneksel Türk Sanatları', Ankara, 1995.

ÖZKURT, Kemal-TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit, '*Türk-İslâm Sanatında Kitâbeler*,' **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, VII, Sayı 14, 2009, s.275-295.

SAMİ, Şemsettin, 'Kamus-i Türki', İstanbul, 1899, s.480.

SÖZEN, Metin-TANYELİ Uğur, 'Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü' İstanbul, 1992

TEZCAN, Mehmet, 'VII. Yüzyıl Başında Sasani-Bizans Savaşları ve Hısn-ı Keyfa'nın Sasanilerce Zaptı 606', **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.229-239.

TOP, Mehmet, 'Hakkârî'deki Osmanlı Devri Mezar Taşları', **XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler**, Ankara, 1999.

....., 'Diyarbakır'da Osmanlı Dönemine Ait Mezar taşlarından Örnekler', **VIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu**, Sakarya, 26-28 Nisan, 2004

TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit, 'Osmanlı Mimarîsinde Yazı', Ankara, 2001

....., 'Siirt Mezar Taşlarında İmzası Bulunan Sanatkârlar', **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** Cilt 6, sayı 25, s.550-556-564.

ULUÇAM, Abdüsselam, 'Hasankeyf Kazısı 2004', **27. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt II. 30 Mayıs-3 Haziran, Antalya, 2005, s.147-153-160.

....., 'Hasankeyf'in Mimarlık Tarihi' **I. Uluslararası Batman ve Çevresi Tarihi ve Sempozyumu Bildiriler I**, İstanbul, 2009, s.423-455.

....., 'Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi 2010-2012 Çalışmaları' Ankara, 2013.

..... 'Eski-Erciş-Çelebibağı'ndaki Mezar Çeşitleri', **Van Gölü Çevresi Kültür Varlıkları Sempozyumu Bildirileri**, 22-25 Mayıs 1995, Van, 1996, s.85-100.

..... ‘Ortaçağ ve Sonrasında Van Gölü Çevresi ve Mimarlığı I’,
Van, 1999.

ÜNVER, A. Süheyl, ‘Türkiye’de Lale Tarihi’, **Vakıflar Dergisi 9**, Ankara, 2006, s.265-270.

YARDIM, Ali, ‘Alanya Kitâbeleri’, İstanbul, 2002

YURTTAŞ, Hüseyin, ‘Hasankeyf Yapılarının Sanat Tarihimizdeki Yeri’, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 1991

ZENGİN, Burhan, ‘Hasankeyf Tarihi ve Tarihi Eserleri’ İstanbul, 2001

Hasankeyf Kazı Evi Sonuç Raporu 2014.

Erişim: [www.e-sehir.com > Türkiye Haritası > Batman], Erişim Tarihi: 02 Şubat 2015.

Erişim: [www.hasankeyfkazıları.org.tr], Erişim Tarihi: 02 Şubat 2015.

Erişim: [www.hasankeyf.gov.tr.] Erişim Tarihi: 13.10.2016.

10.LEVHA

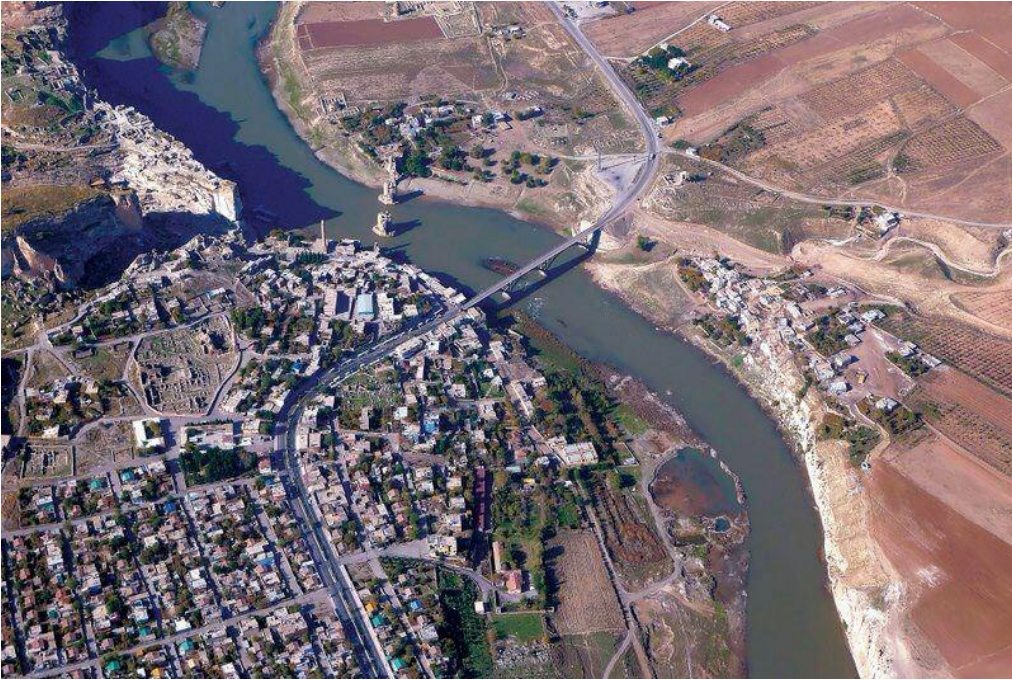
www.e-sehir.com › Türkiye Haritası › Batman

(A. Mıynat'dan)

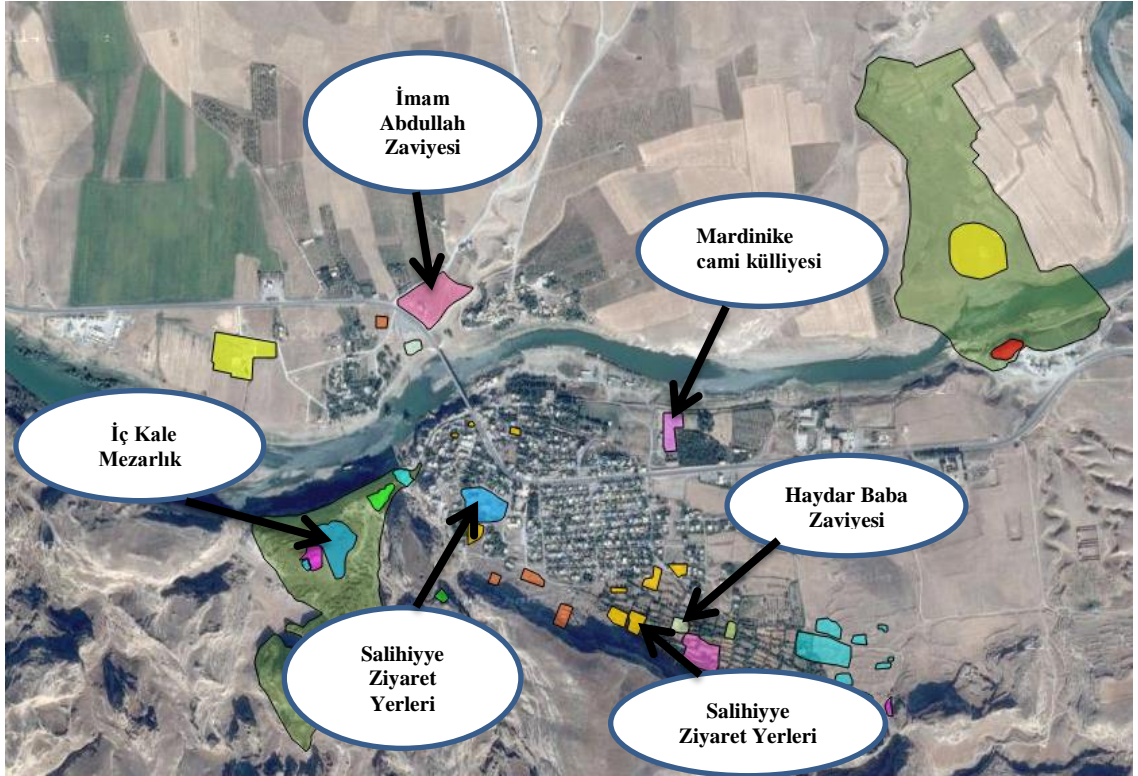
Hasankeyf Genel Görüntü

Hasankeyf Genel Görüntü

İç Kale'den Hasankeyf'e Bakış

www.hasankeyfkazıları.org.tr

İmam Abdullah Zaviyesi'nden Hasankeyf'e Bakış

Hasankeyf Genel Görüntü

Hasanköy Genel Görüntü

11.ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 1: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 2: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1260/1844 Tarihli Mezarın Şahidesi

Çizim 3: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hasan Oğlu Süleyman'na ait Mezarın Şahidesi

Çizim 4: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İbrahim'e ait Mezarın Şahidesi

Çizim 5: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Şahidesi

Çizim 6: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Çizim 7: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 8: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16? Tarihli Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 9/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 10/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 11: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

Çizim 12: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 13: : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş Şahide Yan Yüzü

Çizim 14: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Baş Şahide Dış ve Yan Yüzü

Çizim 15: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Baş Şahide Yan Yüzü

Çizim 16: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 17: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 18: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş Şahide Ayakucunda Yer Alan Süsleme Ögesi

Çizim 19: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

Çizim 20: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 21: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Çizim 22: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

Çizim 23: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş şahide Dış Yüzü

Çizim 24: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Ayak Şahide İç Yüzü

Çizim 25: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Genel Görünümü

Çizim 26: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Diğer Yüzü

Çizim 27: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar'a ait Mezarın Genel Görünümü

Çizim 28: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Genel Görünümü

Çizim 29: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Ara Şahidesi

Çizim 30: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 31: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 32: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üstten Detay

- Çizim 33:** Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm
- Çizim 34:** Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
- Çizim 35/A:** Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
- Çizim 36/B:** Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ara Şahide Detayı
- Çizim 37/C:** Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Diğer Yüzü
- Çizim 38:** Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü
- Çizim 39:** Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü
- Çizim 40:** İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Yandan Genel Görünümü
- Çizim 41:** İmam Abdullah Zaviyesi İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
- Çizim 42:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ara şahide Detayı
- Çizim 43:** İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Süsleme Detayı
- Çizim 44:** İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Genel Görünümü ve süsleme detayı
- Çizim 45:** İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü
- Çizim 46:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
- Çizim 47:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
- Çizim 48:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Görünümü
- Çizim 49:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Taşındaki Palmet Süsleme Detayı
- Çizim 50/A:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Dış Yüz Servis Motifi
- Çizim 51/B:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Yan ve Kaide Yan Süsleme Detayı
- Çizim 52/C:** İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Kaide Süsleme Detayı
- Çizim 53:** Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Çizim 54: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Ara Şahide Süsleme Detayı

Çizim 55: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüz Görünümü

Çizim 56: Haydar Baba Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahide Genel Görünümü

Çizim 57: Haydar Baba Zaviyesi, Abdül'alîm Muhammed'e ait Mezarın Ayak Şahide Detayı

Çizim 58: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 59: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 60-61: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 62: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 63: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 64: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 65: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 66: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 67: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 68: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Çizim 69: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 70/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 71/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 72/C-73/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 74: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 75: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sandukası (S.BİÇER'den)

Çizim 76: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 77: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 78/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 79/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 80/C-81/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak kısmı (S.BİÇER'den)

Çizim 82/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 83/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 84/C: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Ayak Kısmı (S.BİÇER'den)

Çizim 85/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 86/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

Çizim 87/C-88/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 89: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntümü (S.BİÇER'den)

Çizim 90: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntümü (S.BİÇER'den)

Çizim 91-92: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

Çizim 93: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Ahmet'in annesi Amine'ye ait Mezarın Baş Şahide Görünümü

Çizim 94: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Şemsettin Oğlu Eyüp'e ait Baş Şahide Genel Görünümü

Çizim 95: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Emrullah Ali Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Görünümü

Çizim 96: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Muhammet Emir Oğlu Emin Hüsamettin'e ait Mezarın Baş Şahide Genel Görünümü

Çizim 97: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 98: Mardinike Külliyesi, Halid Şükri'ye ait Mezar Şahidesi

Çizim 99: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Sağında Yer Alan İkinci Blok Taşından Süslemeler

Çizim 100: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Sağında Yer Alan İlk Blok Taşından Süslemeler

Çizim 101: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Solunda Yer Alan İkinci Blok Taşın Yan Süsleme Detayı

Çizim 102: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

Çizim 103/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Çizim 104/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Görünümü

Çizim 105-106-107: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin İç, Dış ve Yan Yüzü

Çizim 108: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emine'ye ait Mezar Şahidenin Yan Yüzü

Çizim 109-110: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 779/1378 Tarihli Mezar Şahidesi ve Yan Yüzü

Çizim 111: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 850/1447 Tarihli Şahide

Çizim 112: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 607/1211 Tarihli Şahide

Çizim 113: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 703/1304 Tarihli

Çizim 114: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/ 1563 Tarihli Şahide

Çizim 115: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/1563 Tarihli Şahide

Çizim 116: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emir Halil Bey'in Şahidesi

Çizim 117-118: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hâcı Muhammet'in Şahide Yüzleri

Çizim 119: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hasan Emir Ahmed'in Mezar Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 120: : Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Muhammet Şadi Kızı Nefise'ye ait Şahide

Çizim 121: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde Yer Alan Süsleme Arasına İşlenen Yazı Detayı

Çizim 122: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmet Tahsin'e ait Mezar Sandukası

Çizim 123-124: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Abdülkadir el-Cezeri Muhammed'e ait Mezar Şahide ve Yan Yüzü

Çizim 125-126: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahide İç, Dış Yüzü

Çizim 127/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Çizim 128/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Çizim 129/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahidesi

Çizim 130: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Çizim 131-132: Mardin Merkezde bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları Şeyhmus'un ayak şahide, kılıç motifi- baş şahide yan yüz, hançer motifi (A.Bodakçi'den)

12.FOTOĞRAF LİSTESİ

Foto. 1: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 2: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 3: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 4-5: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1250/1834 Tarihli Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 6: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1260/1844 Tarihli Mezarın Şahide Görünümü

Foto. 7: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hasan Oğlu Süleyman'a ait Mezarın Şahide Görünümü

Foto. 8: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hasan Oğlu Süleyman'a ait Mezarın Şahide Yan Yüzü

Foto. 9: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İbrahim'e ait Mezarın Şahide Görünümü

Foto. 10: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İbrahim'e Halit'e ait Mezarın Şahide Yan Yüzü

Foto. 11: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 12: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 13: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Baş, Şahide Görünümü

Foto. 14: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın, Ayak Şahide Görünümü

Foto. 15: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Şahide Yan Yüz Görünümü

Foto. 16: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Foto. 17: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 18: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Baş Şahide Görünümü

Foto. 19: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın, Ayak Şahide Görünümü

Foto. 20: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı Hüseyin Oğlu ? Mezarın Ara Şahide Görünümü

Foto. 21: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16?Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 22: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16? Tarihli Mezarın Baş şahide Görünümü

Foto. 23: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ayak şahide Görünümü

Foto. 24/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 25/B: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 26/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 27/B: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 28: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 29: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 30: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 31: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın (Batıdan) Genel Görünümü

Foto. 32: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın (Doğudan) Genel Görünümü

Foto. 33: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 34: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 35: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş, Yan Yüzü

Foto. 36: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 37: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 38: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 39: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Yan Yüzü

Foto. 40: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 41: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 42: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 43: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Ayak Şahide Görünümü

Foto. 44: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 45: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Baş Şahide Görünümü

Foto. 46: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Ayak Şahide Görünümü

Foto. 47: Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Baş Şahide Yan Yüzünde Besmele-i Şerif lafzı

Foto. 48: Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Baş Şahidenin Ayakucunda Yer Alan Süsleme Öğesi

Foto. 49: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 50-51: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 52: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarının Genel Görünümü

Foto. 53: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarından Baş Şahidesi

Foto. 54: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarından Ayak Şahidesi

Foto. 55: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'ın Mezarının Genel Görünümü

Foto. 56: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 57: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 58: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 59: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'in Mezarının Genel Görünümü

Foto. 60: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş Şahide İç Yüzü

Foto. 61: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

Foto. 62: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 63: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 64: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezar, Diğer Yüz Genel Görünümü

Foto. 65: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 66: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 67: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 68: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Ara Şahidesi

Foto. 69/A: Eski Mezarlık, Ahmet Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Foto. 70/B: Eski Mezarlık, Ahmet Oğlu ? Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 71: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 72/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 73/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Diğer Yüz Görünümü

Foto. 74: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 75/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 76/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üstten Detay

Foto. 77/C: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üst Detay

Foto. 78/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 79/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 80: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 81: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 82/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 83/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üst Süsleme Detayı

Foto. 84/C: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan Süsleme Detayı

Foto. 85: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 86/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 87/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ara Şahide Detayı

Foto. 88: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, Hâcı Muhammed Muzaffer İbrahim'e Mezarın Genel Görünümü

Foto. 89: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, Abdürrahim Kızı Fâtıma'ya ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 90/A: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 91/B: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Foto. 92/C: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide İç Yüzü

Foto. 93/D: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ayak Şahide İç Yüz

Foto. 94: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 95: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Foto. 96: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Baş Şahide Yan Yüzü Detayı

Foto. 97: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 98: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Ayak Şahide Yan Yüzü Detayı

Foto. 99: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 100: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 101: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 102: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Yandan Genel Görünümü

Foto. 103: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Şahide Yan Yüz Süsleme Detayı

Foto. 104: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Sanduka Pehlesinden Süsleme Detayı

Foto. 105: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 106: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yandan Genel Görünümü

Foto. 107: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide

Foto. 108: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ara şahide Detayı

Foto. 109: İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 110: İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 111: İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 112: İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 113: İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 114: İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 115: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 116/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 117/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 118/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 119/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 120/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 121/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Görünümü

Foto. 122/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 123/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Taşındaki Süsleme Detayı

Foto. 124/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 125/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide İç Yüzü

Foto. 126/C: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Dış Yüzü

Foto. 127/D: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Yan ve Kaide Yan Süsleme Detayı

Foto. 128/E: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Kaide Süsleme Detayı

Foto. 129: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 130: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 131: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Ara Şahide Detayı

Foto. 132: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, Alâeddin Oğlu ? ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 133: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, Alâeddin Oğlu ? ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

Foto.134: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, Alâeddin Oğlu ? ait Mezarın Baş Şahide İç Yüz Alınlık Süsleme Detayı

Foto. 135: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 136: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 137: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Baş Şahide Genel Görünümü

Foto. 138-139-140: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Ayak Şahide İç, Dış ve Yan Yüz

Foto. 141: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 142-143-144: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış, Yan ve İç Yüzü

Foto. 145-146: Haydar Baba Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahide Genel Görünümü

Foto. 147: Haydar Baba Zaviyesi, . Abdül'alîm Muhammed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 148-149: Haydar Baba Zaviyesi, Abdül'alîm Muhammed'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 150: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, 770/1369 Tarihli Mezarın Genel Görünümü(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 151: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, 770/1369 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 152: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 153: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Tarihli Mezarın Yan Pehlesinden Süsleme Detayı

Foto. 154: Salihyye Bahçeleri Tekke Zaviyesi, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 155: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 156: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 157-158: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Baş Şahidesi ve Yan Yüzü

Foto. 159-160-161: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Ayak Şahidesi, Yan Yüzü ve Alınlık Süsleme

Foto. 162: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Pehle Yüzünde

Foto. 163-164: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Pehle Yüzünde Detay

Foto. 165: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 166-167-168: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahide ve Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 169/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 170/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Sanduka Pehle Görünümü

Foto. 171: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 172: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Pehle Detayı

Foto. 173/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 174/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 175/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 176/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Yazı ve Süsleme Detayı

Foto. 177/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 178/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 179: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 180: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Ayak Şahide (Kırık) Dış yüzünden, Baş Şahide İç Yüzüne Bakış

Foto. 181-182: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmet Ömer'e ait Mezarın Süsleme Detayları

Foto. 183: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Ahmet'in annesi Amine'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 184-185: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye Ahmet'in annesi Amine'ye ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto.186-187: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Şemsettin Oğlu Eyüp'e ait Baş Ve Ayak Şahidesi

Foto. 188-189: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Emrullah Ali Ahmed'e ait Mezarın Baş Ve Ayak Şahidesi

Foto. 190-191: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Muhammet Emir Oğlu Emin Hüsametttin'e ait Mezarın Baş Ve Ayak Şahidesi

Foto. 192: : Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 193: Mardinike Külliyesi, Halid Şükri'ye ait Mezar Şahidesi

Foto. 194: Eyübi Kızlar Cami, 970/1563 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 195-196-197: Eyübi Kızlar Cami, 970/1563 Tarihli Mezarın Baş Şahide İç ve Yan Yüzü, Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 198: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 199: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait mezarın Giriş Kapısının Sağında Yer Alan İlk Blok Taşın Süslemeleri

Foto. 200: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait mezarın Giriş Kapısının Sağında Yer Alan İlk Blok Taşın Yazı Detayı

Foto. 201-202: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Giriş Kapısın Sağında Yer Alan İkinci Blok Taşın süslemeleri ve Detayı

Foto. 203-204: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Kapı Girişinin Solunda Yer Alan Birinci Blok Taşın Üst Yazı Detayı ve Yan Süsleme Detayı

Foto. 205-206: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Kapı Girişinin Solunda Yer Alan İkinci Blok Taşın Yan Süsleme Detayı ve Üst Yazı Detayı

Foto. 207: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 208: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Yandan Görünümü

Foto. 209: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Sanduka Detayı

Foto. 210/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 211/B: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 212/C: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ara Şahide Detayı

Foto. 213/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 214-215-216: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 217: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin Alınlık Süsleme Detayı

Foto. 218-219-220: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emine'ye ait Mezar Şahidesinin İki Yan Yüzü

Foto. 221-222-223: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 779/1378 Tarihli Mezar Şahidesinin İki Yan Yüzü

Foto. 224-225: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 707/1308 Tarihli Şahidenin İç ve Dış Yüzü

Foto. 226-227: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 707/1308 Tarihli Şahidenin Yan Yüzünde Süsleme Detayları

Foto. 228: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 850/1447 Tarihli Şahide

Foto. 229: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 607/1211 Tarihli Şahide

Foto. 230: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 703/1304 Tarihli Şahide

Foto. 231/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/ 1563 Tarihli Şahide

Foto. 232/B-233/C: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/ 1563 Tarihli Şahide Alınlık ve Kitâbe Satırı Altındaki Süsleme Detayı

Foto. 234/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/1563 Tarihli Şahide

Foto. 235: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emir Halil Bey'in Şahidesi

Foto. 236-237-238: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hâcı Muhammet'in Şahidesi

Foto. 239-240-241: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hasan Emir Ahmed'in Mezar Şahidesi İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 242: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Muhammet Şadi Kızı Nefise'ye ait Şahide

Foto. 243/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde

Foto. 244/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde Yer Alan Süsleme Arasına İşlenen Yazı Detayı

Foto. 245/C: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde Süsleme Detayı

Foto. 246/D: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Üst Kısımındaki Kabara Ve Süsleme Detayı

Foto. 247: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmed Tahsin'e ait Mezar Sandukasının süsleme Detayı

Foto. 248: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmed Tahsin'e ait Mezar Sandukası

Foto. 249-250-251: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Abdülkadir el-Cezeri Muhammed'e ait Mezar Şahidenin İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 252-253-254: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahide İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 255/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 256/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Diğer Yüzü

Foto. 257/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 258/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Süsleme Detayı

Foto. 259: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahidesi

Foto. 260/A: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 261/B: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Diğer Yüzü

Foto. 262/C: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Üst Kısımında Yer Alan Kabara ve Süsleme Detayı

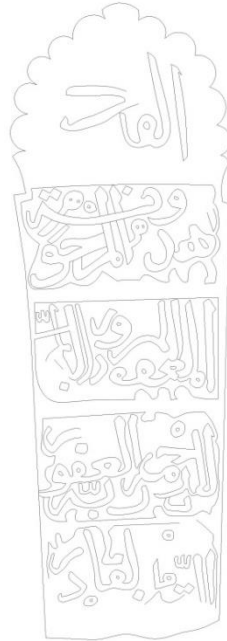
Karşılaştırma Fotoğrafları

Foto. 263-264: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

Foto. 265: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

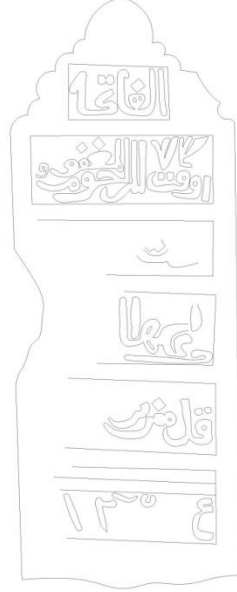
Foto. 266: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

Foto. 267: Van Erciş Çelebibağı Mezarlığı'ndaki Anıtsal Mezarlar (A. ULUÇAM'dan)

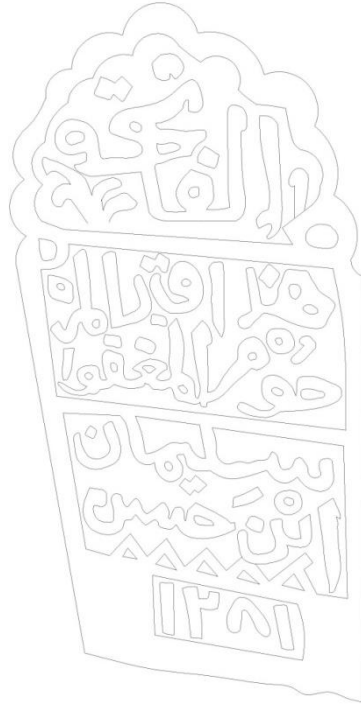
E.KARADENİZ - H.BALTA 30.12.2016

Çizim 1: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

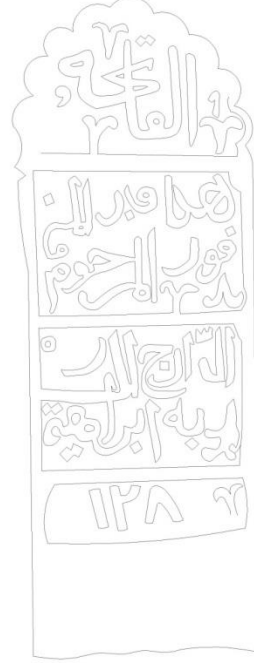
E.KARADENİZ - H.BALTA 30.12.2016

Çizim 2: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1260/1844 Tarihli Mezarın Şahidesi

E.KARADENİZ - H.BALTA 30.12.2016

Çizim 3: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hasan Oğlu Süleyman'na ait Mezarın Şahidesi

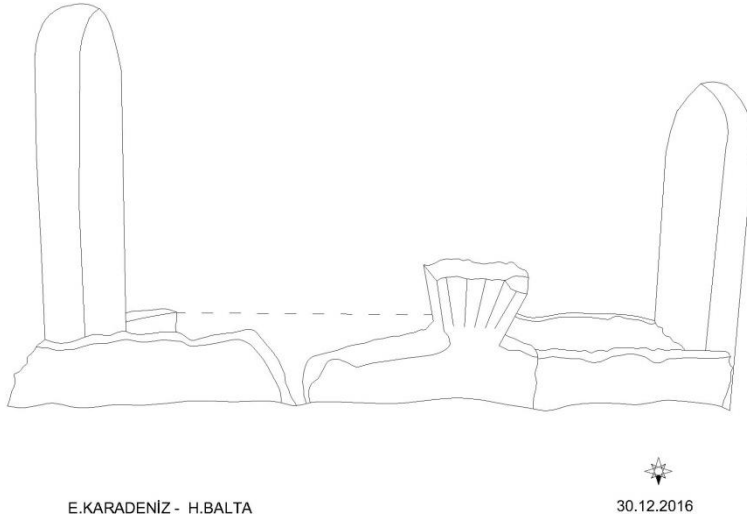

E.KARADENİZ - H.BALTA 01.01.2017

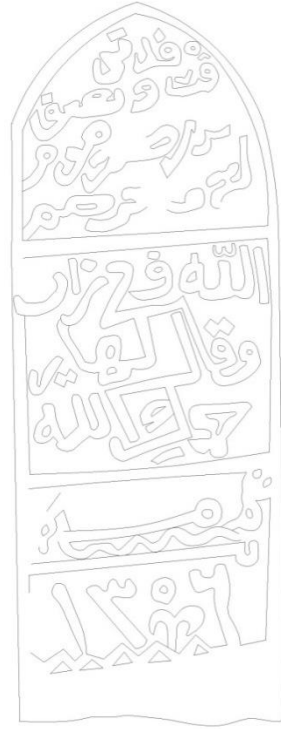
Çizim 4: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İbrahim'e ait Mezarın Şahidesi

Çizim 5: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Şahidesi

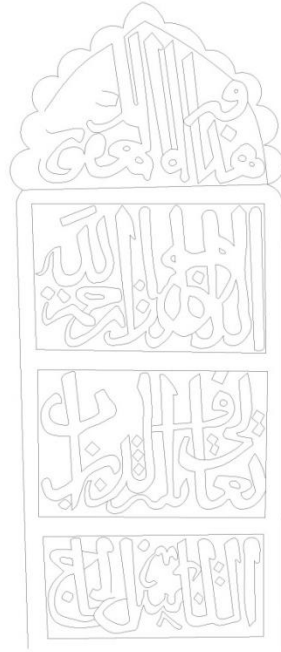

Çizim 6: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

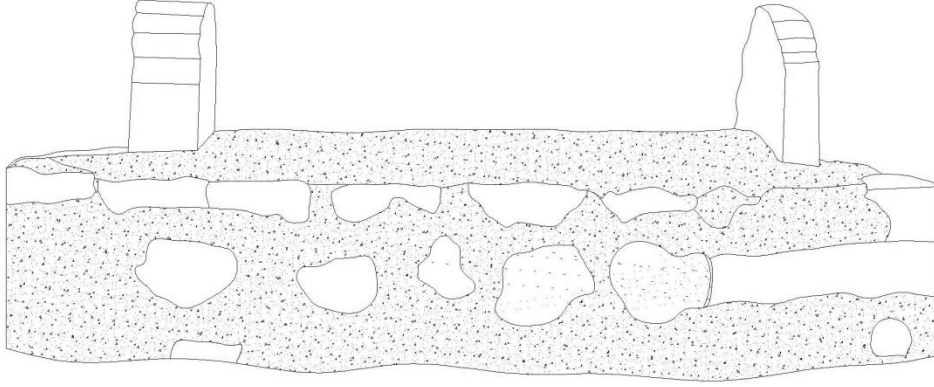
E.KARADENİZ - H.BALTA 30.12.2016

Çizim 7: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA 01.01.2017

Çizim 8: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16 ? Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

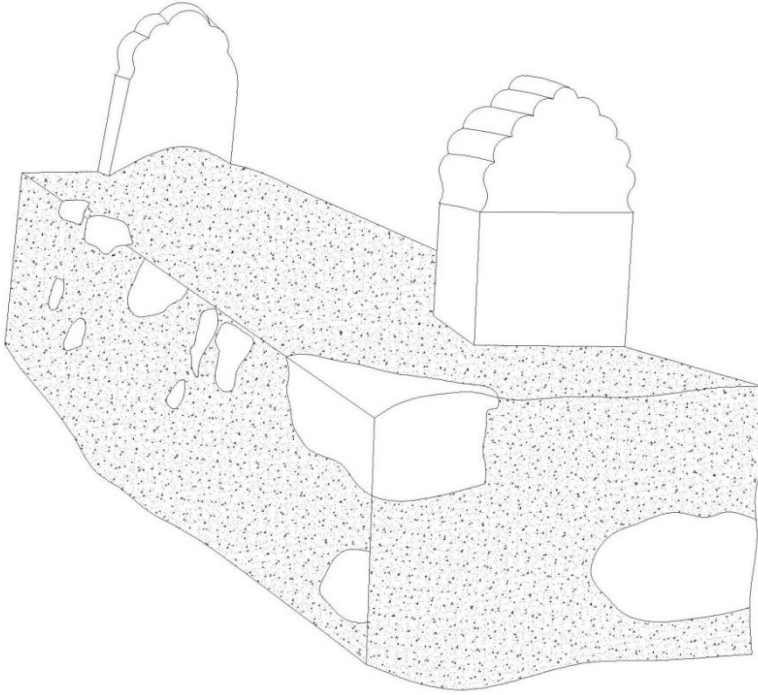

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Çizim 9/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

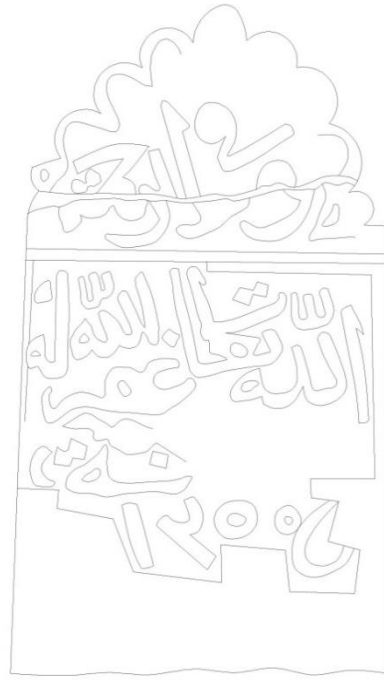

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Çizim 10/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

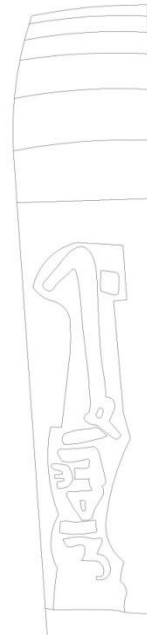
30.12.2016

Çizim 11: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

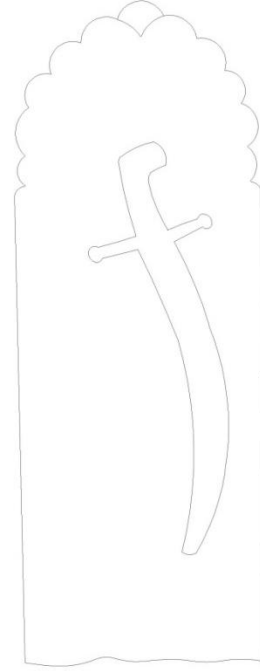
E.KARADENİZ - H.BALTA 30.12.2016

Çizim 12-13: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş Şahide Dış ve Yan Yüzü

E. KARADENİZ - H. BALTA

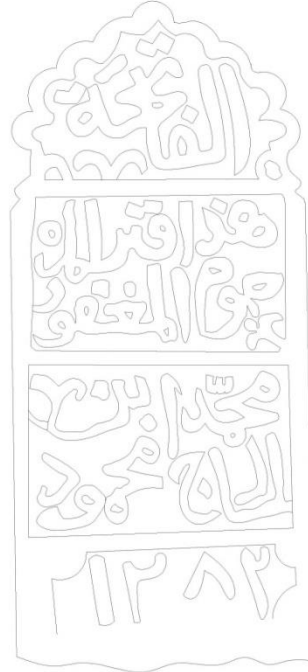
29.12.2016

E. KARADENİZ - H. BALTA

30.12.2016

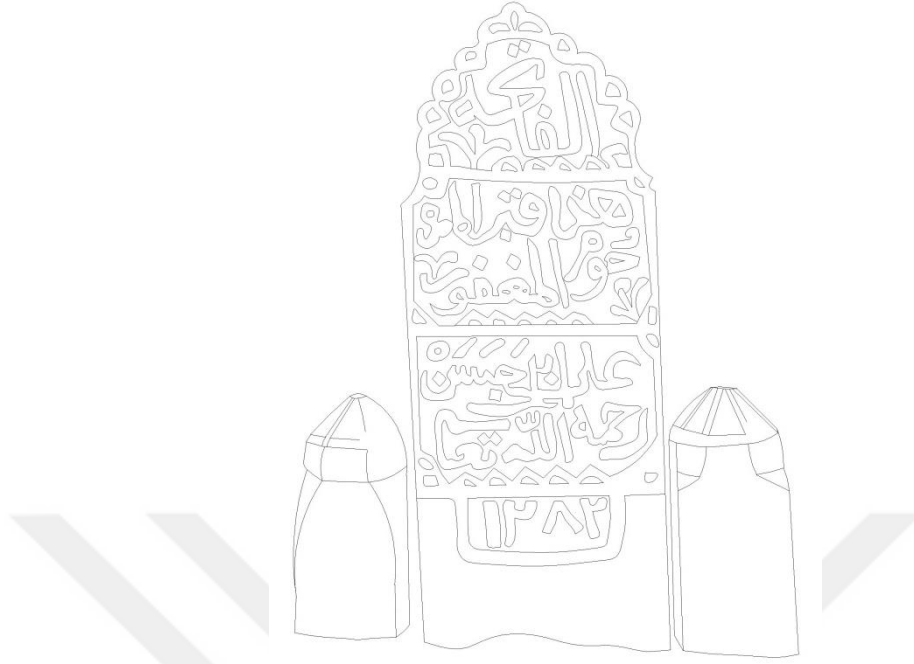
Çizim 14-15: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Hacı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Baş Şahide Dış ve Yan Yüzü

E. KARADENİZ - H. BALTA

29.12.2016

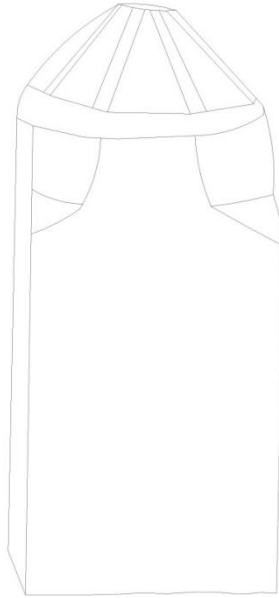
Çizim 16: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hacı Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Çizim 17: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Çizim 18: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş Şahide Ayakucunda Yer Alan Süsleme Ögesi

E.KARADENİZ - H.BALTA

28.12.2016

Çizim 19: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

E. KARADENİZ - H.BALTA

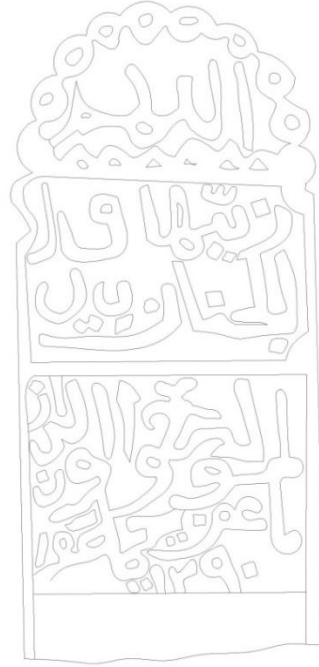
29.12.2016

Çizim 20: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

29.12.2016

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Baş Şahide

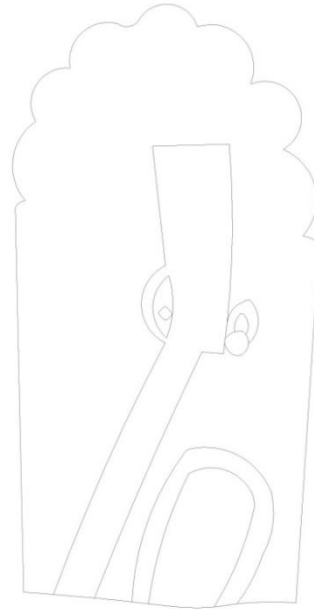
Ayak Şahide

Çizim 21-22: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hacı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Baş ve Ayak Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

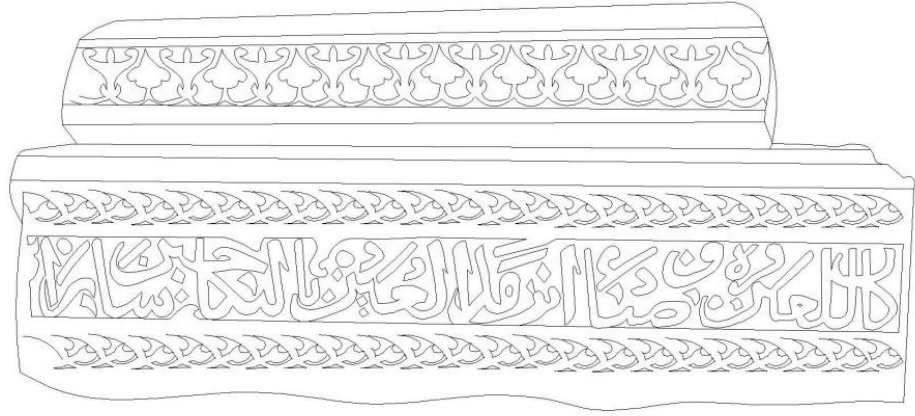
E.KARADENİZ - H.BALTA

30.12.2016

Baş Şahide

Ayak Şahide

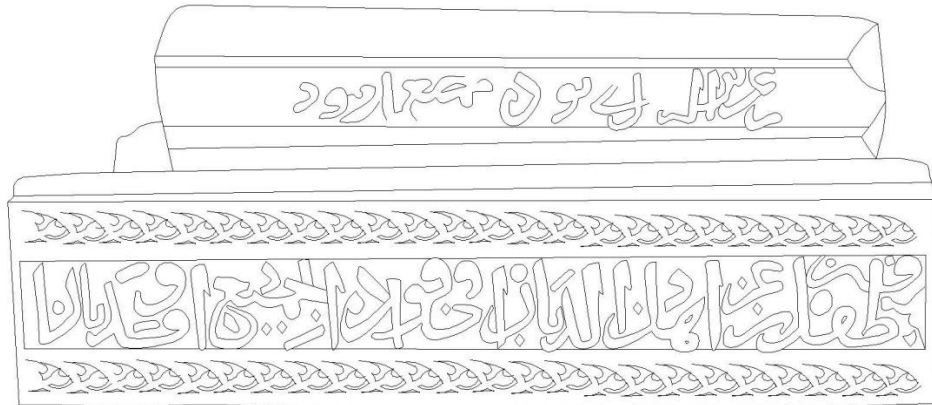
Çizim 23-24: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş şahide Dış ve Ayak Şahide İç Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

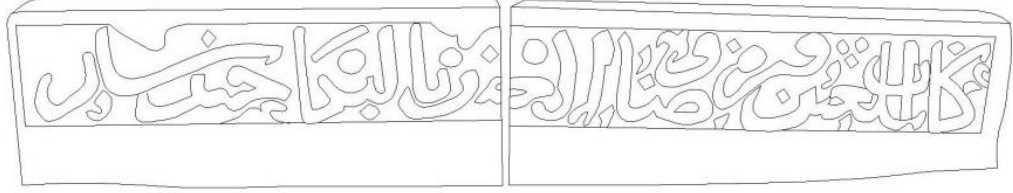
Çizim 25: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

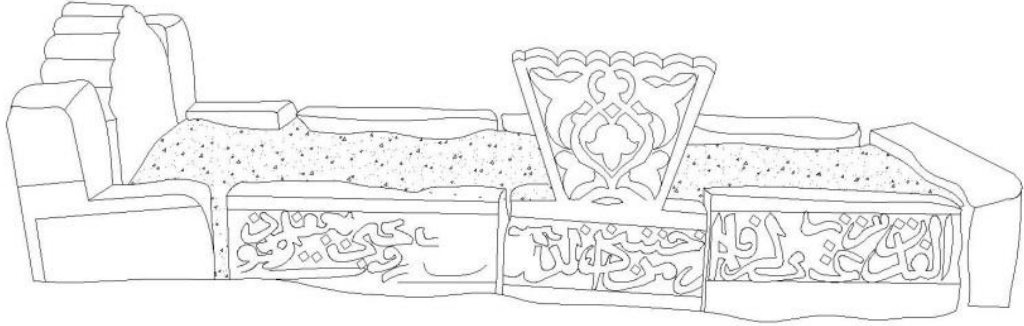
Çizim 26: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Diğer Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

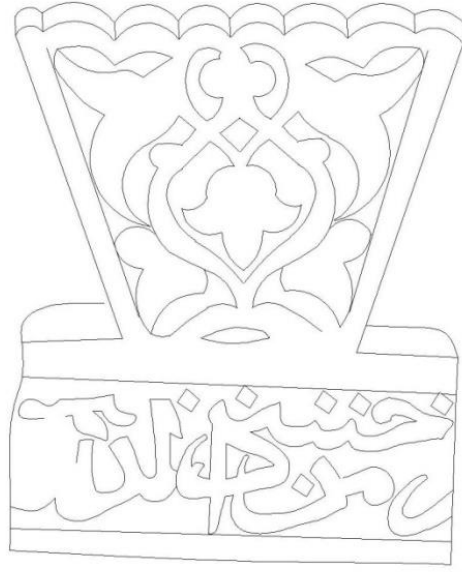
Çizim 27: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

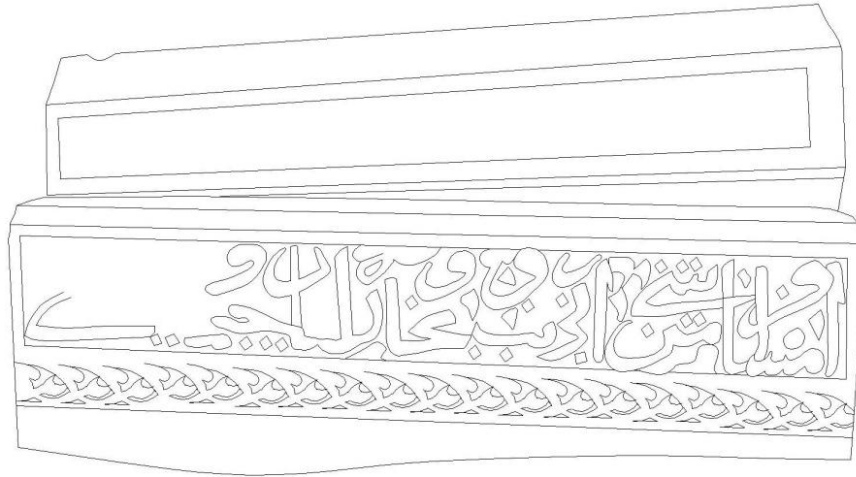
Çizim 28: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

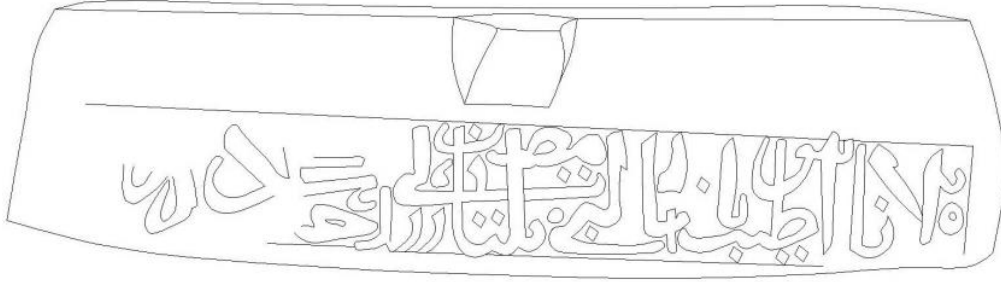
Çizim 29: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Yan Şahidesi

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

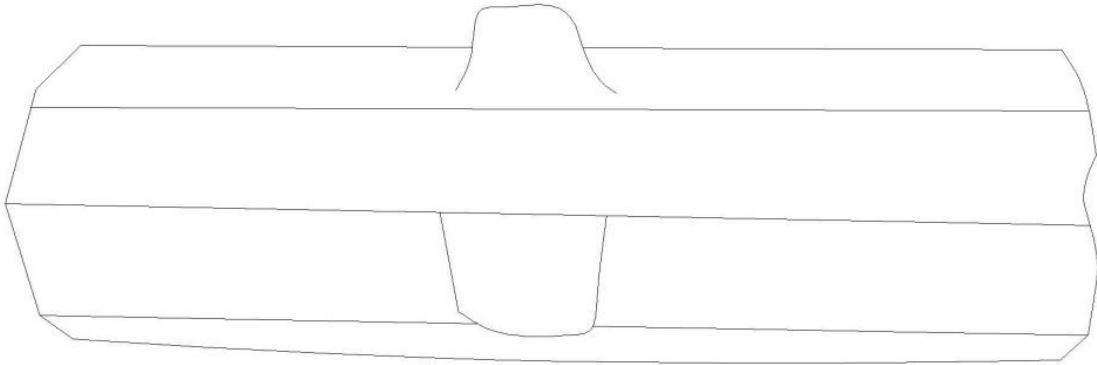
Çizim 30: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

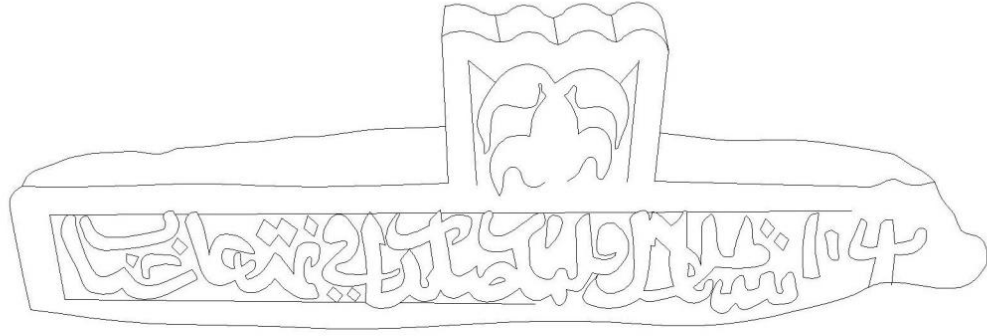
Çizim 31/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

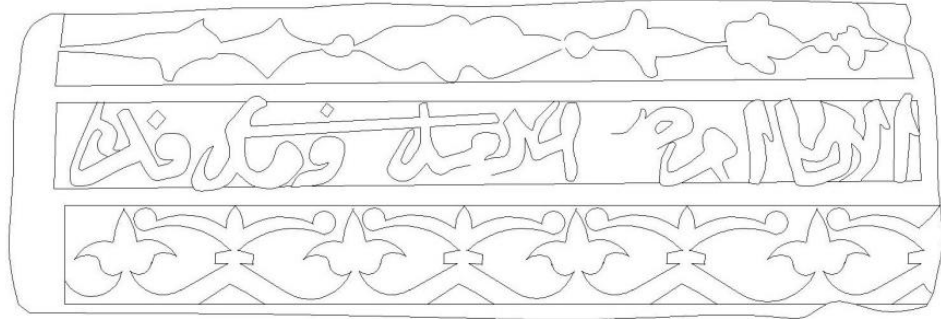
Çizim 32/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üstten Detay

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

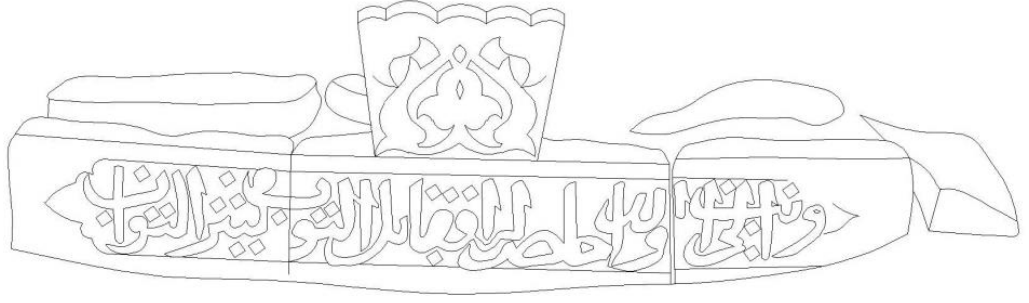
Çizim 33: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

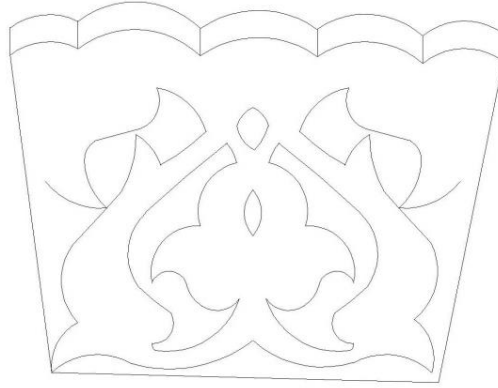
Çizim 34: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

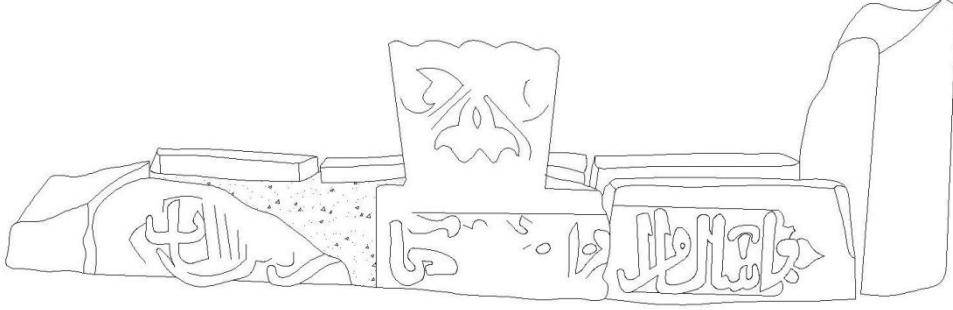
Çizim 35/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

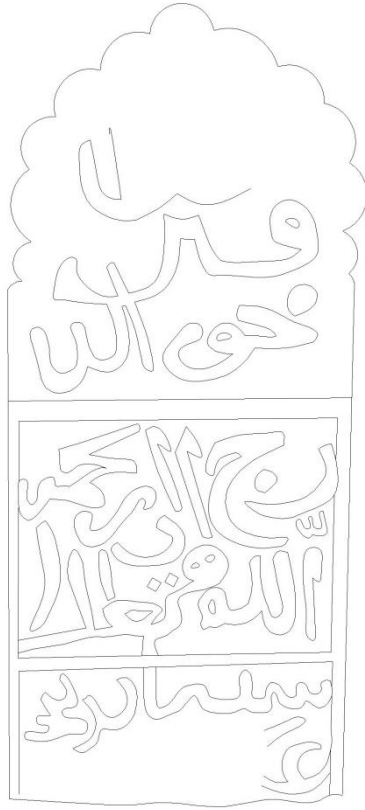
Çizim 36/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan Şahide Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

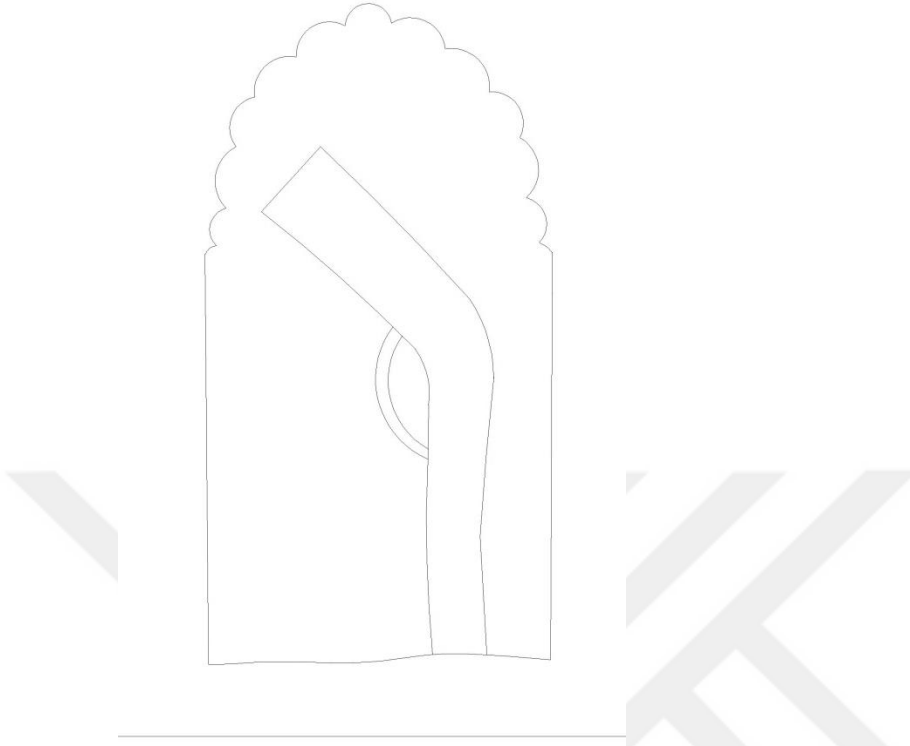
Çizim 37/C: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Diğer Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

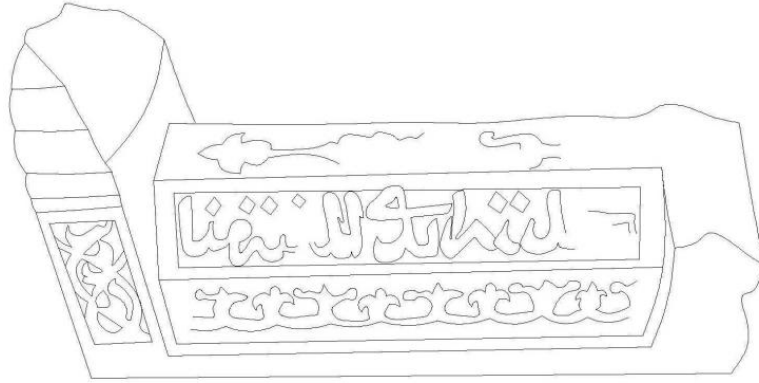
Çizim 38: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

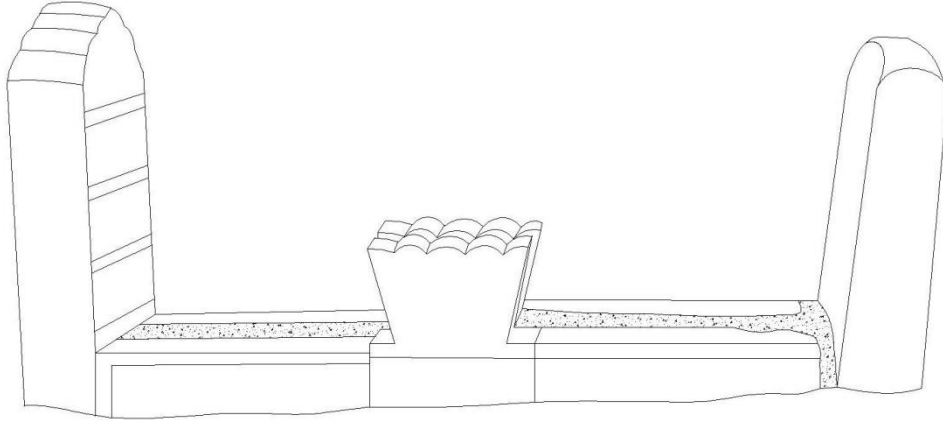
Çizim 39: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Ayak Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

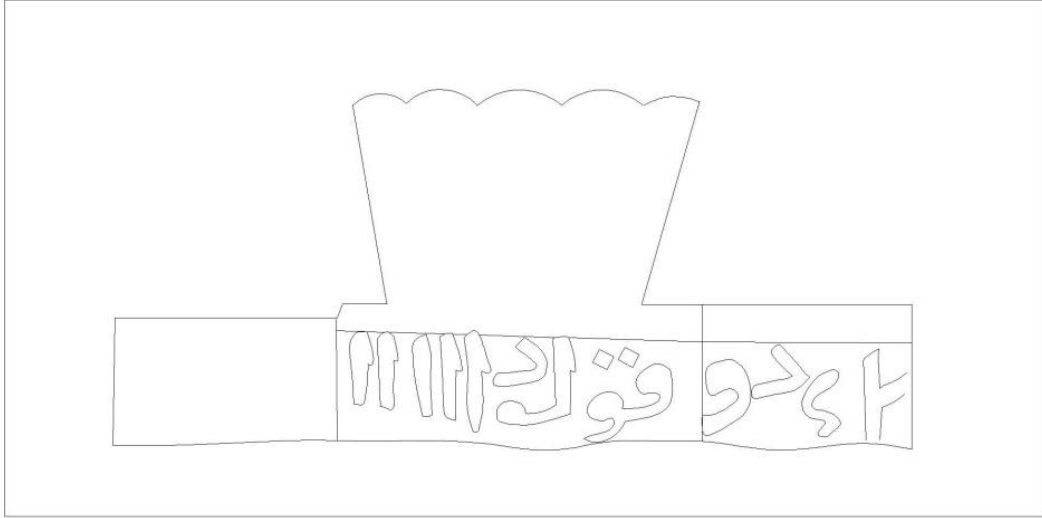
Çizim 40: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Yandan Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

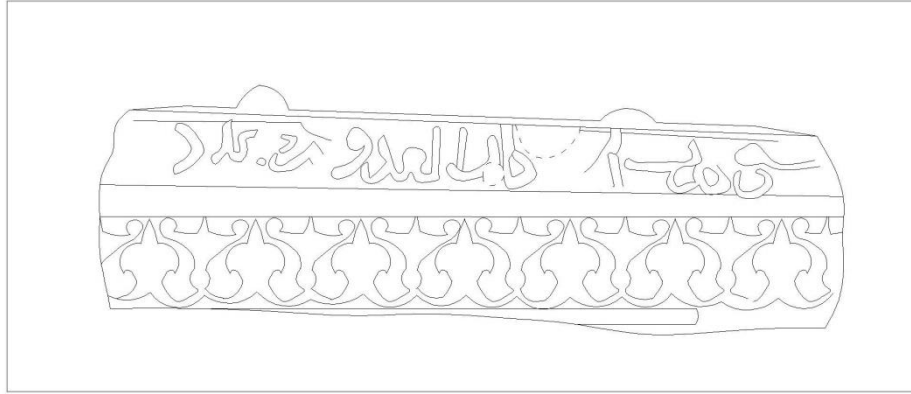
Çizim 41: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

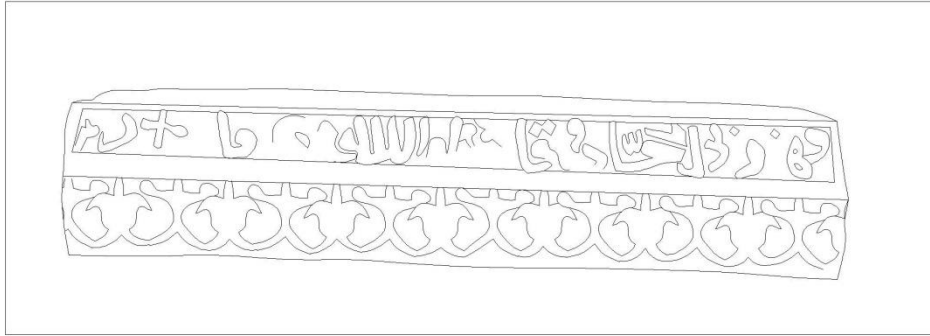
Çizim 42: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan şahide Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

Çizim 43: İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

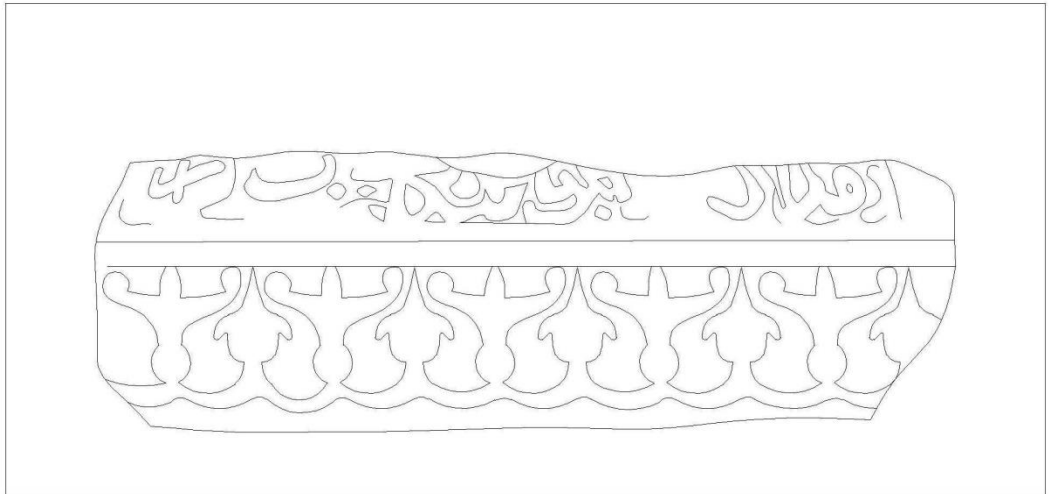
Çizim 44: İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Genel Görünümü ve süsleme detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

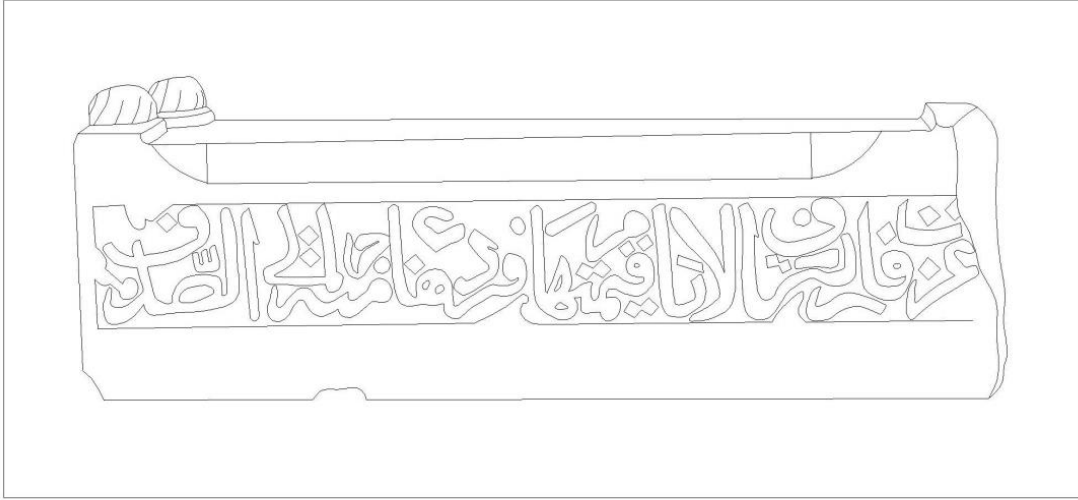
Çizim 45: İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

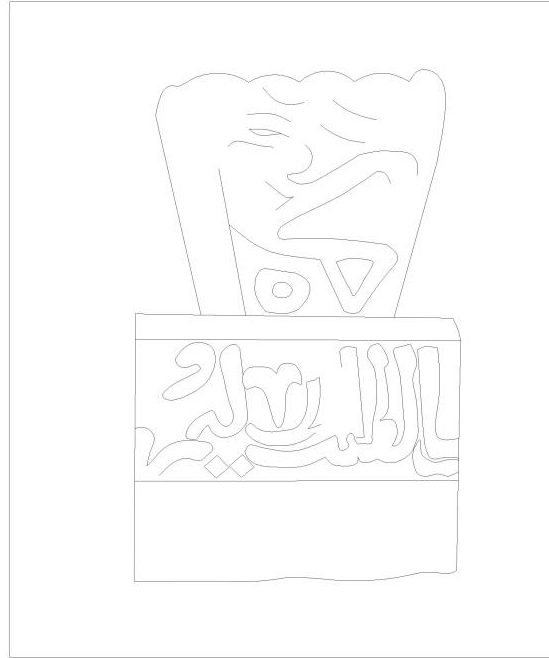
Çizim 46/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

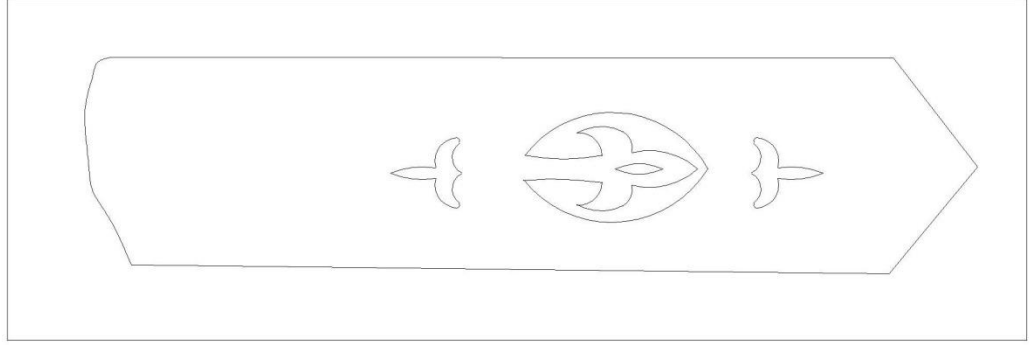
Çizim 47/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

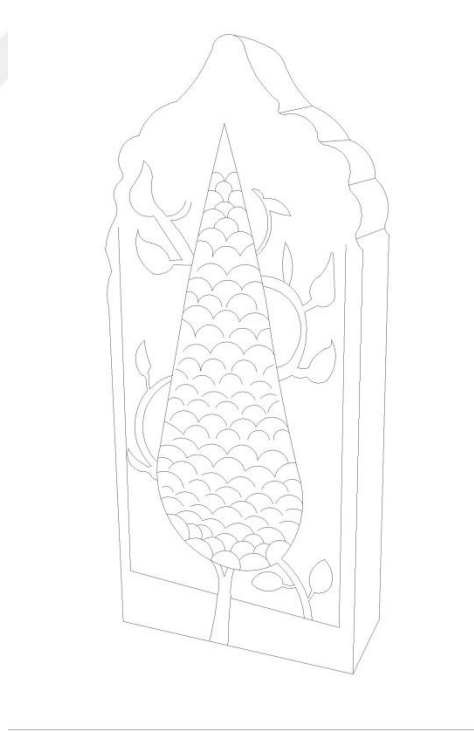
Çizim 48/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

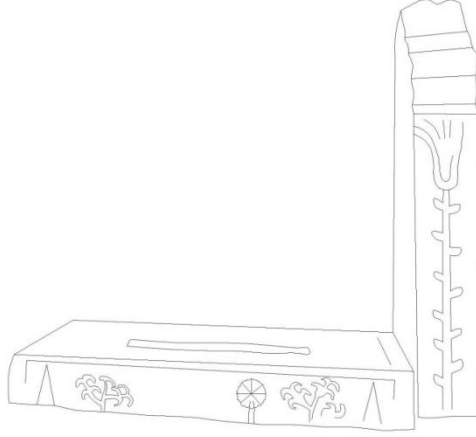
Çizim 49/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Taşındaki Palmet Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

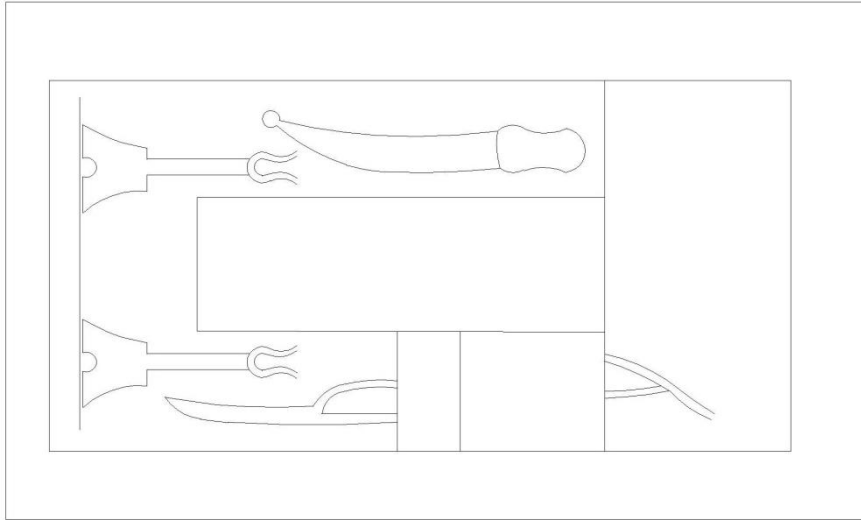
Çizim 50/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Dış Yüz Servi Motifi

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

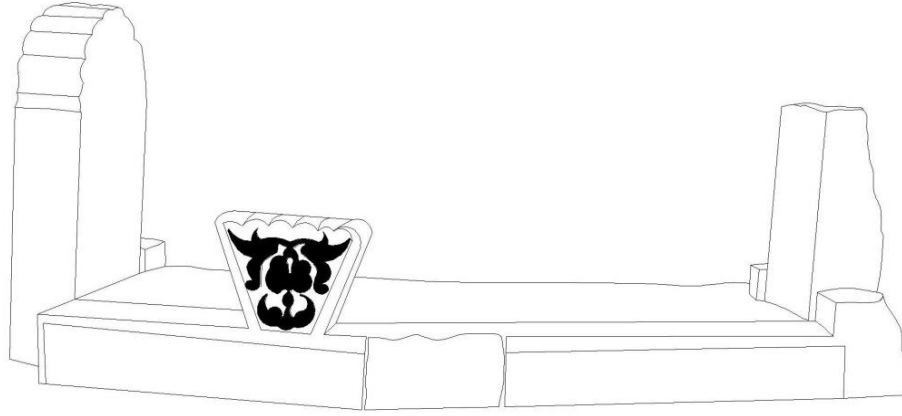
Çizim 51/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Yan ve Kaide Yan Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

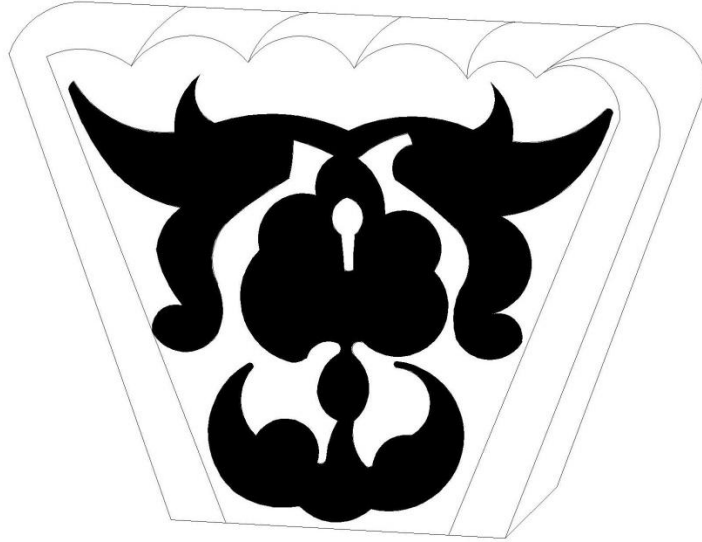
Çizim 52/C: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Kaide Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

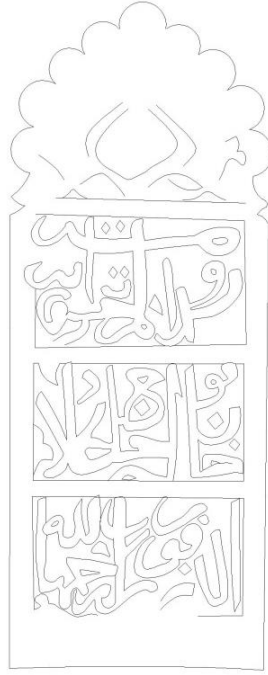
Çizim 53: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

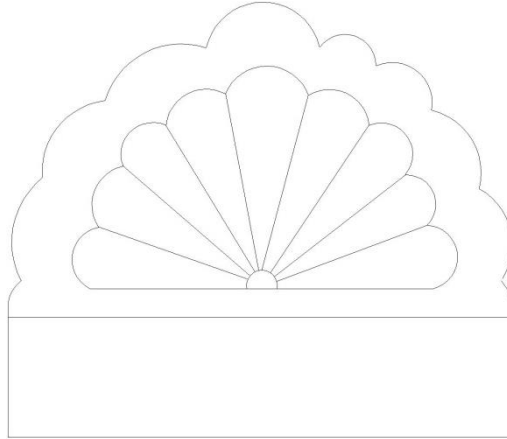
Çizim 54: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Yan Şahide Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

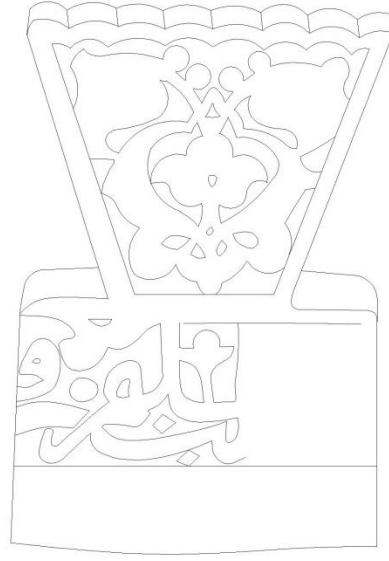
Çizim 55: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış Yüz Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

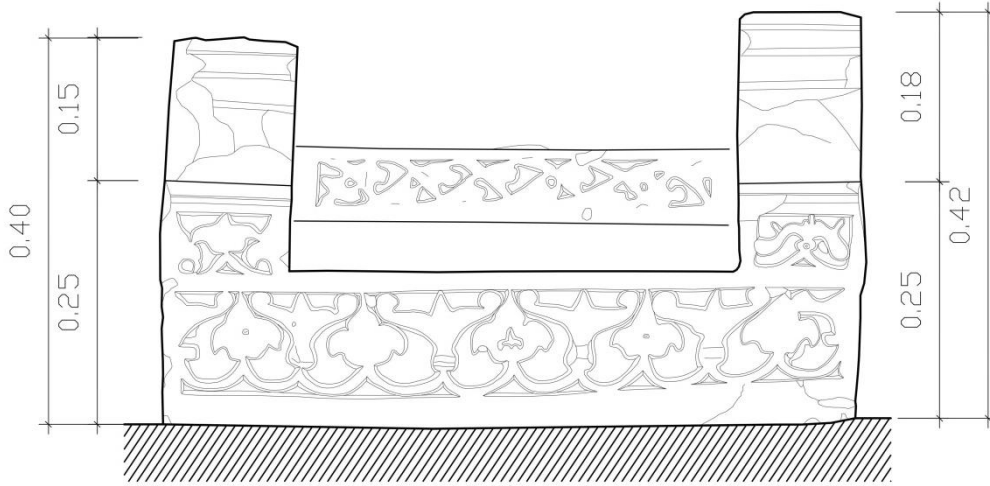
Çizim 56: Haydar Baba Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahide Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

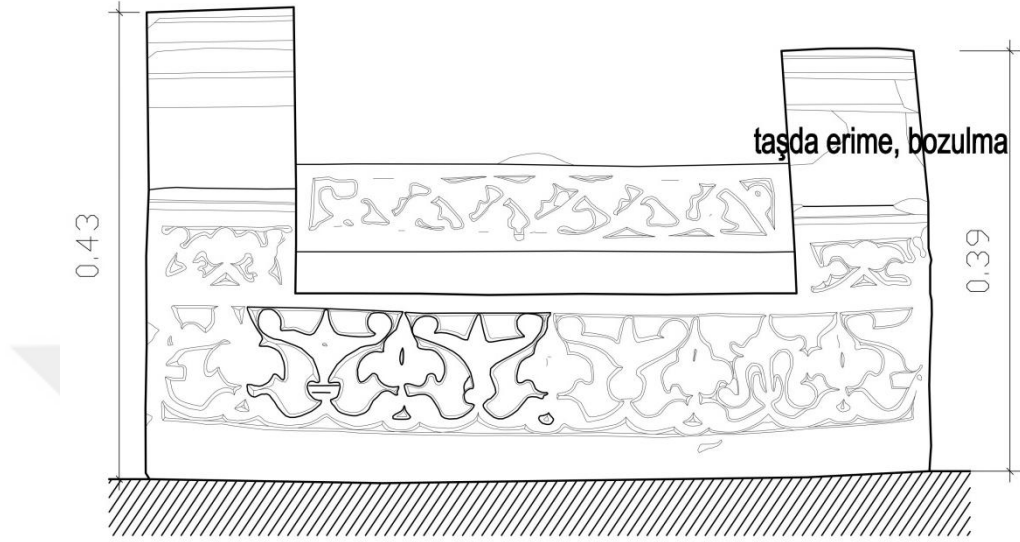
05.01.2017

Çizim 57: Haydar Baba Zaviyesi Abdül'alîm Muhammed'e ait Mezarın Ayak Şahide Detayı

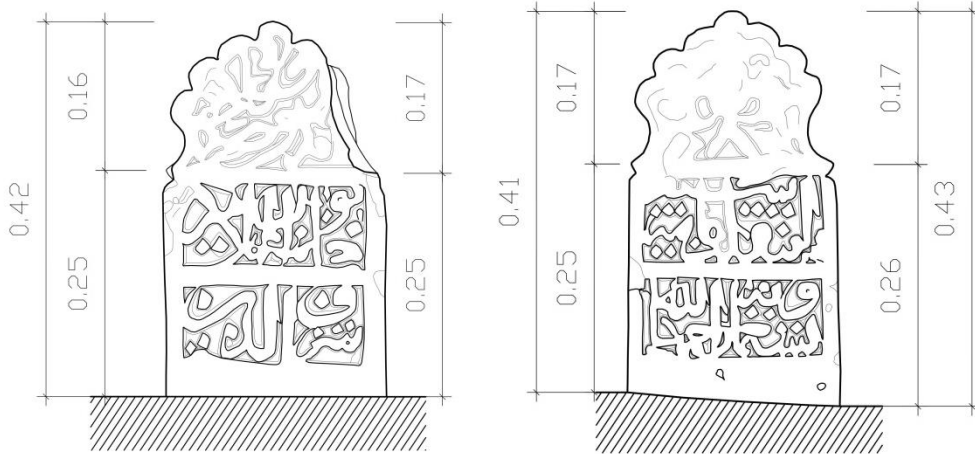
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 58: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

KUZEY CEPHESİ

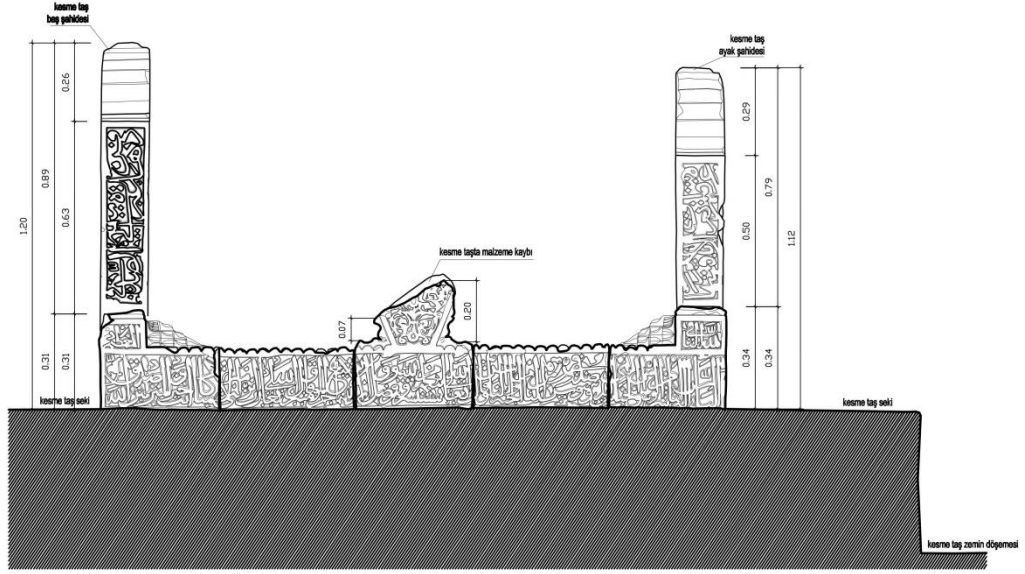
Çizim 59: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

BATI CEPHESİ

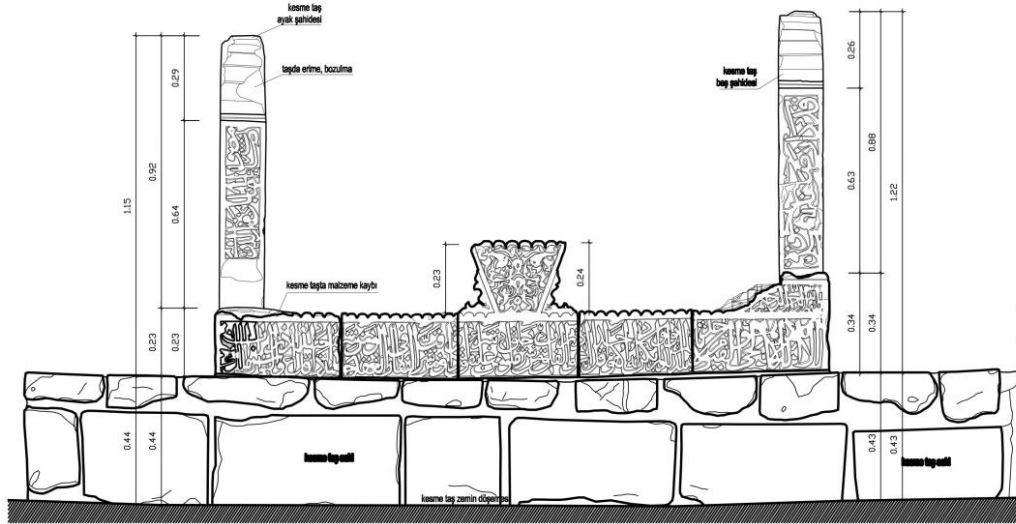
DOĞU CEPHESİ

Çizim 60-61: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

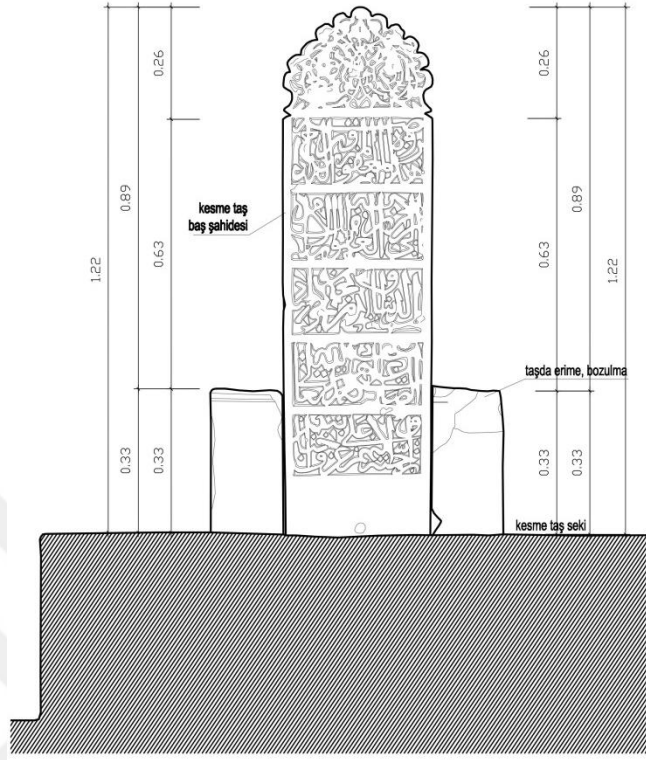
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 62: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

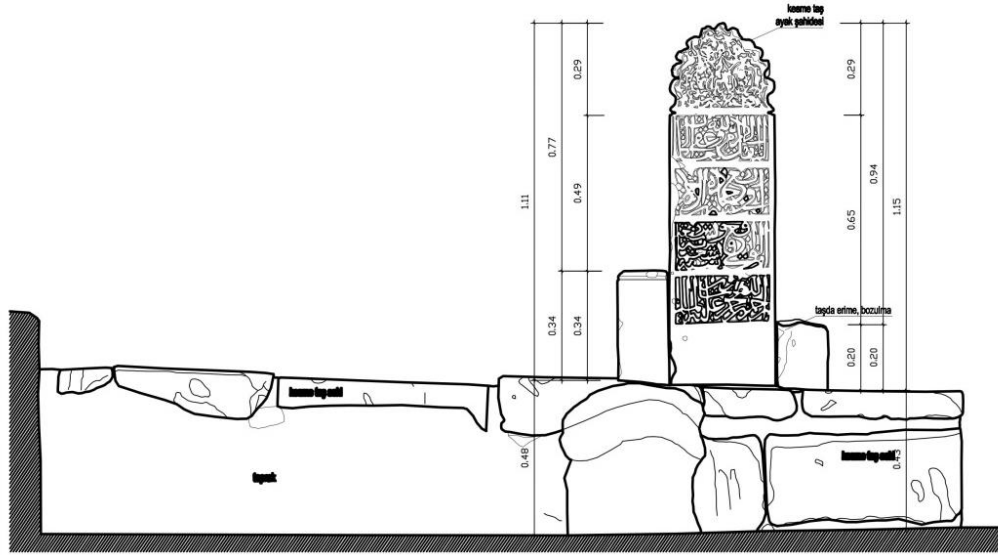
KUZEY CEPHESİ

Çizim 63: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

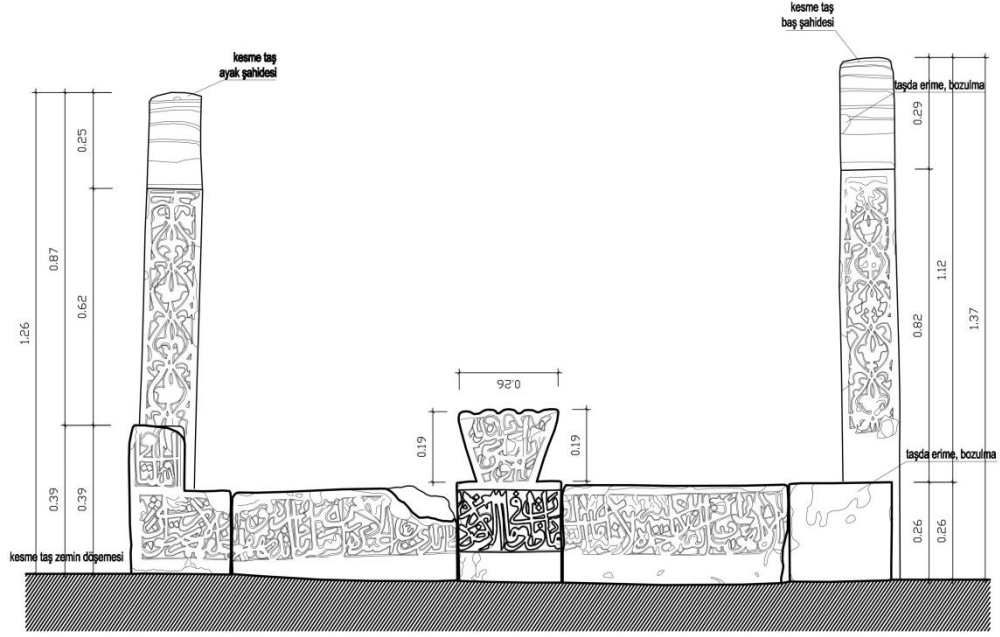
BATI CEPHESİ

Çizim 64: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

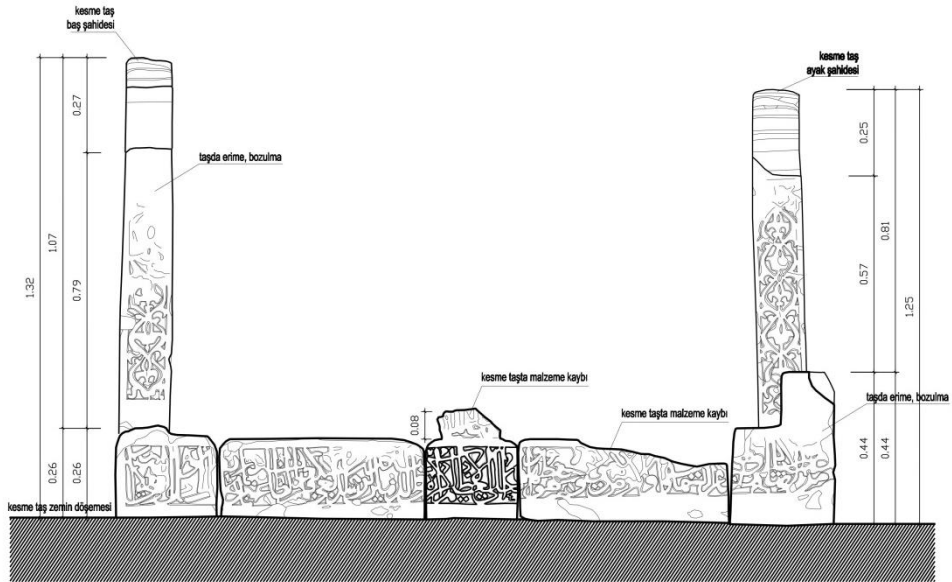
DOĞU CEPHESİ

Çizim 65: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

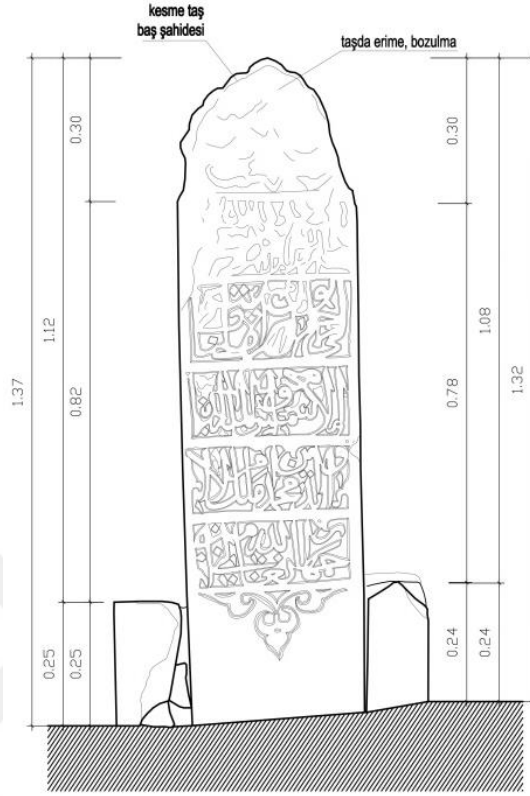
KUZEY CEPHESİ

Çizim 66: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

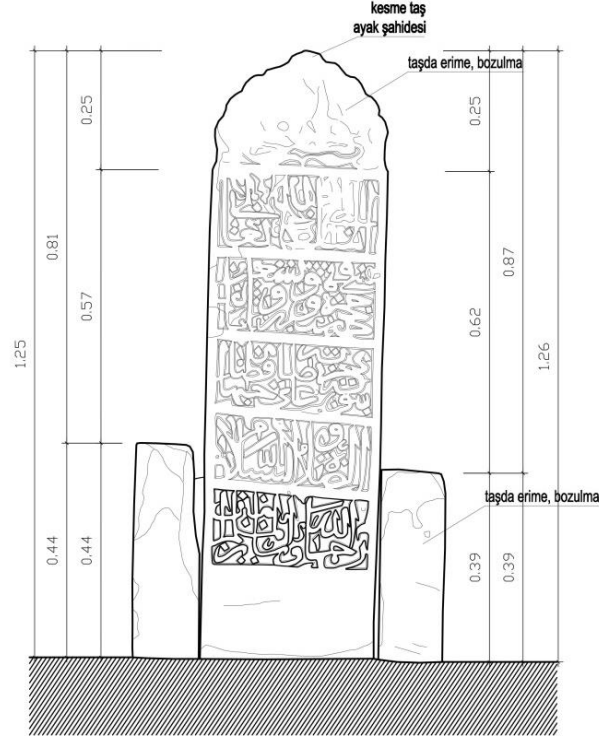
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 67: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

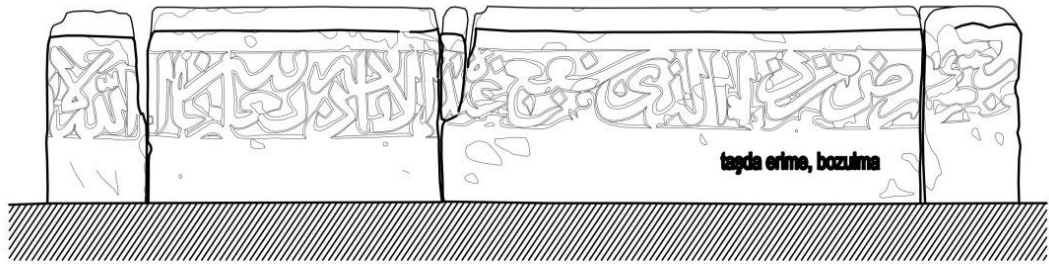
BATI CEPHESİ

Çizim 68: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahidesi

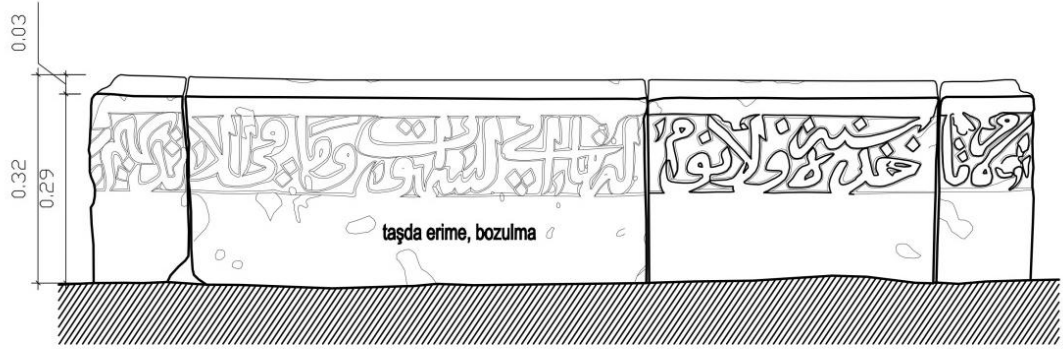
DOĞU CEPHESİ

Çizim 69: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

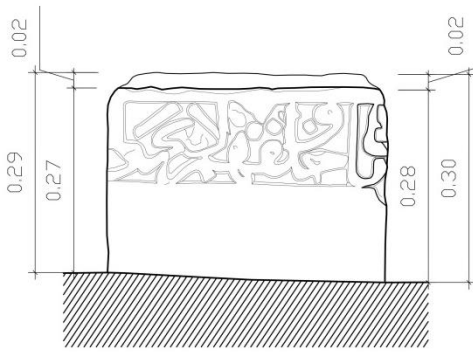
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 70/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

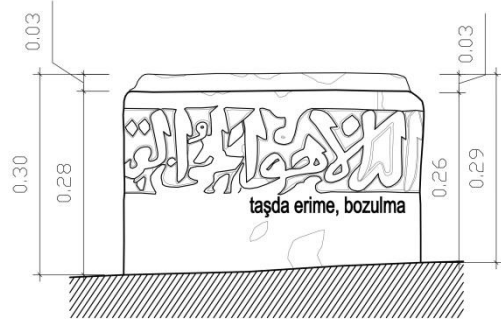

KUZEY CEPHESİ

Çizim 71/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

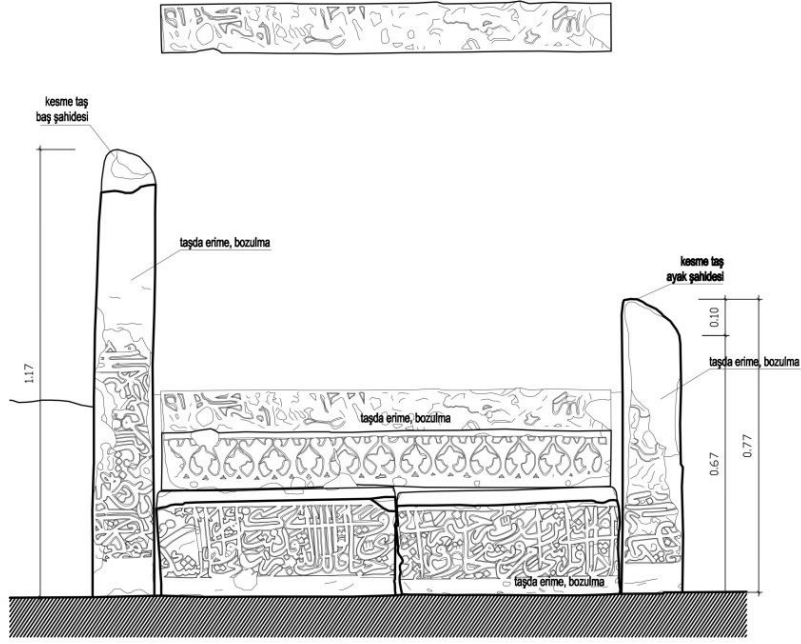

DOĞU CEPHESİ

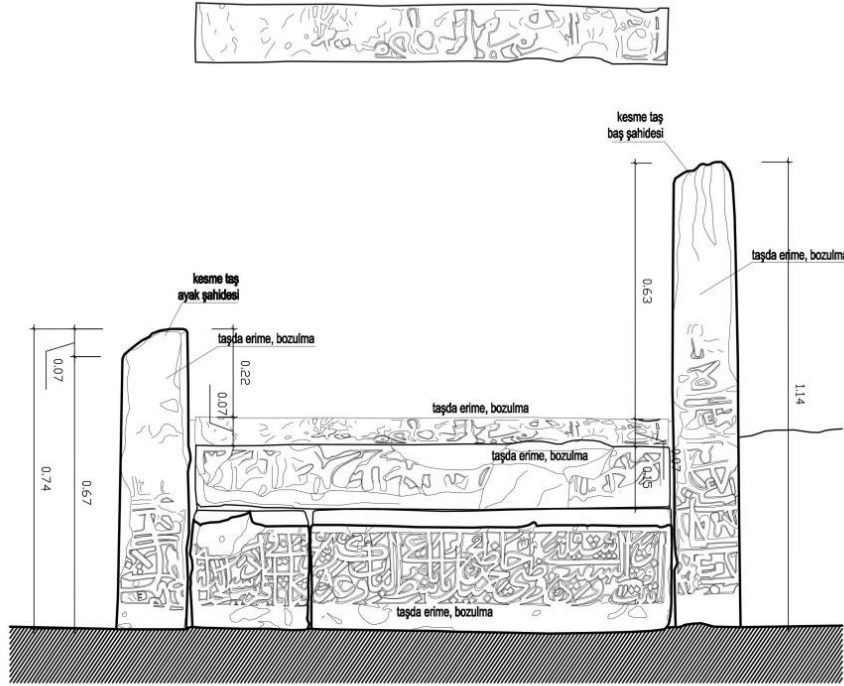
BATI CEPHESİ

Çizim 72/C-73/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

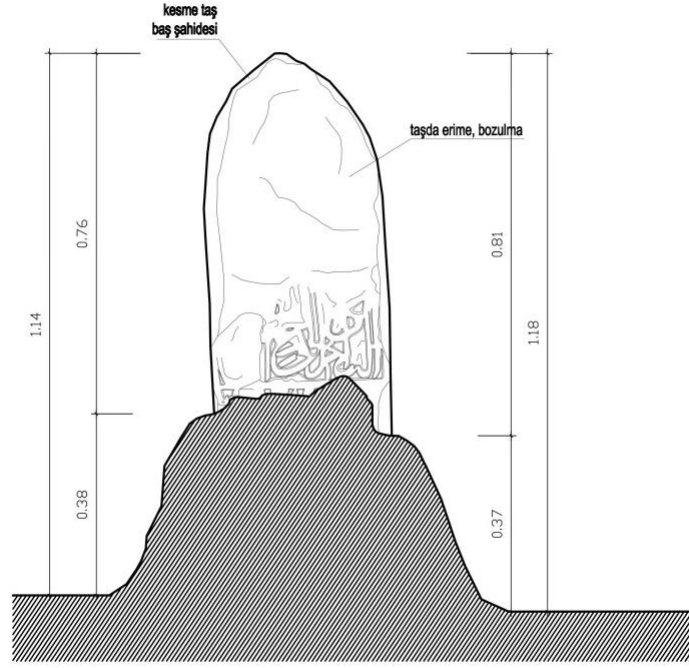
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 74: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

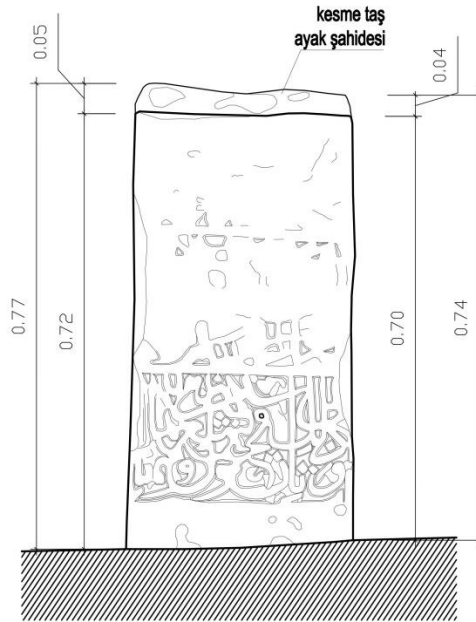
KUZEY CEPHESİ

Çizim 75: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sandukası (S.BİÇER'den)

BATI CEPHESİ

Çizim 76: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Baş Şahidesi (S.BİÇER'den)

DOĞU CEPHESİ

Çizim 77: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammet Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

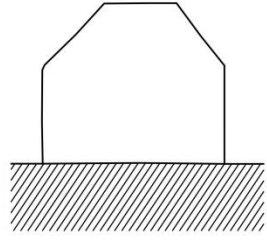
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 78/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

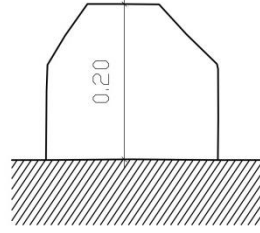

KUZUY CEPHESİ

Çizim 79/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

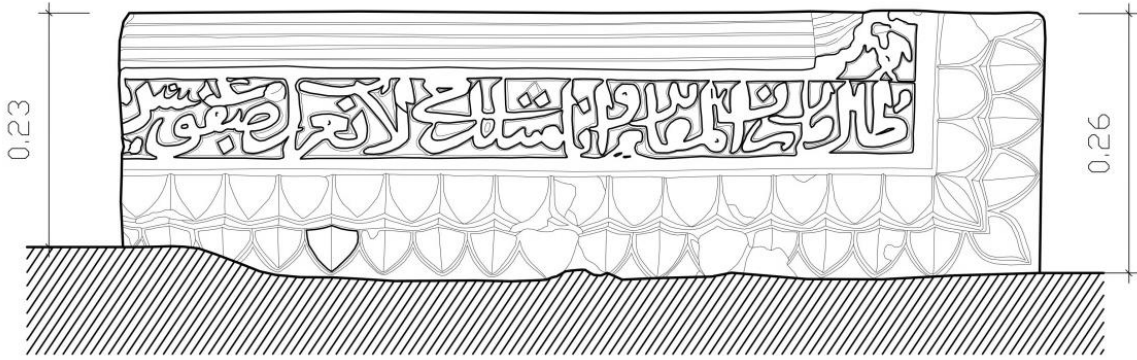

DOĞU CEPHESİ

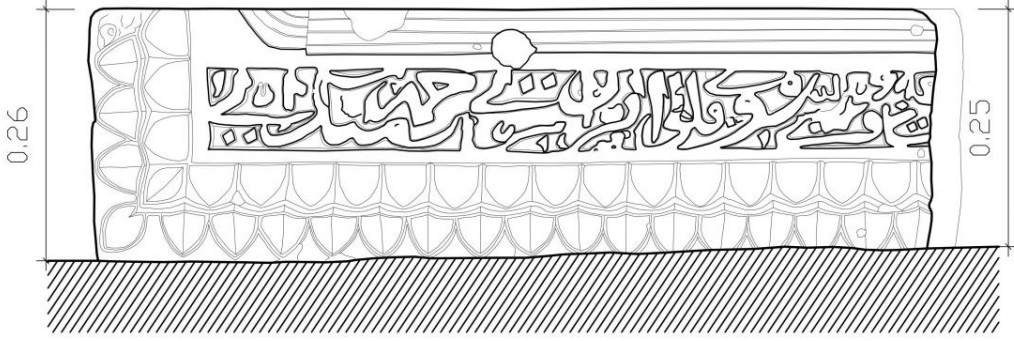
BATI CEPHESİ

Çizim 80/C-81/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak kısmı (S.BİÇER'den)

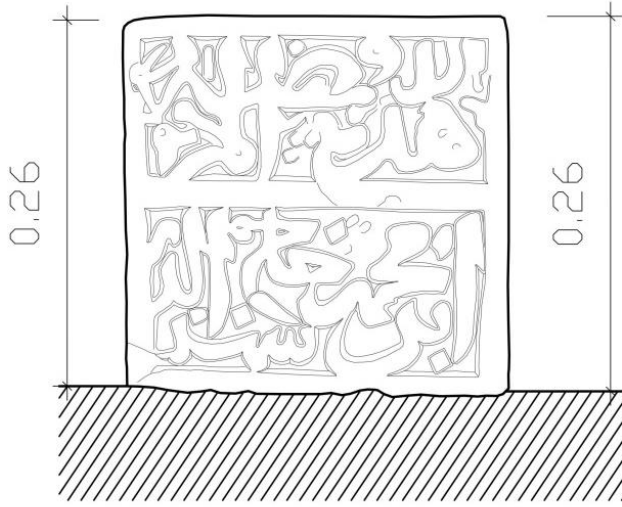
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 82/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

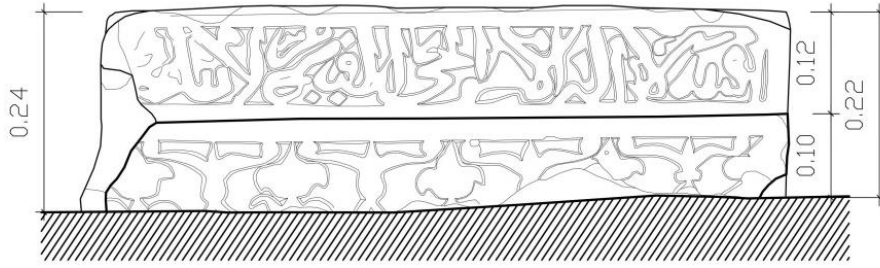
KUZEY CEPHESİ

Çizim 83/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

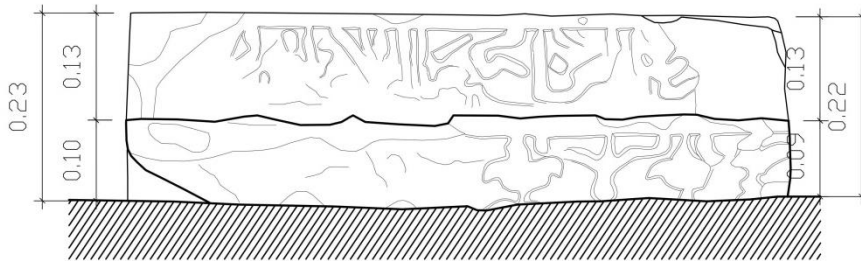
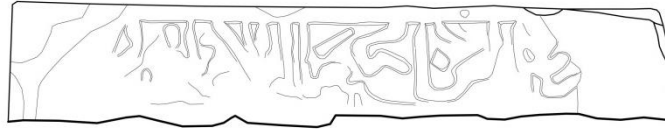
DOĞU CEPHESİ

Çizim 84/C: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Sandukalı Mezarın Ayak Kısmı (S.BİÇER'den)

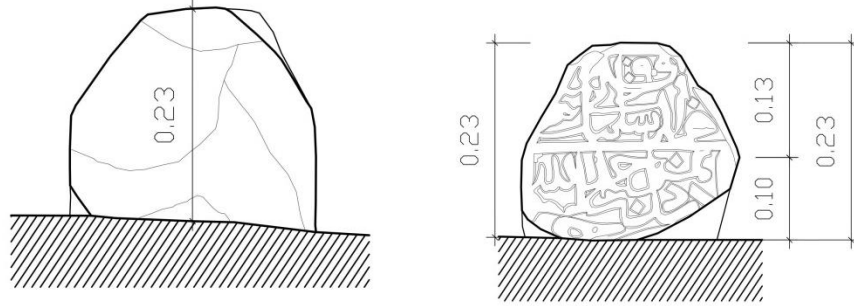
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 85/A: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

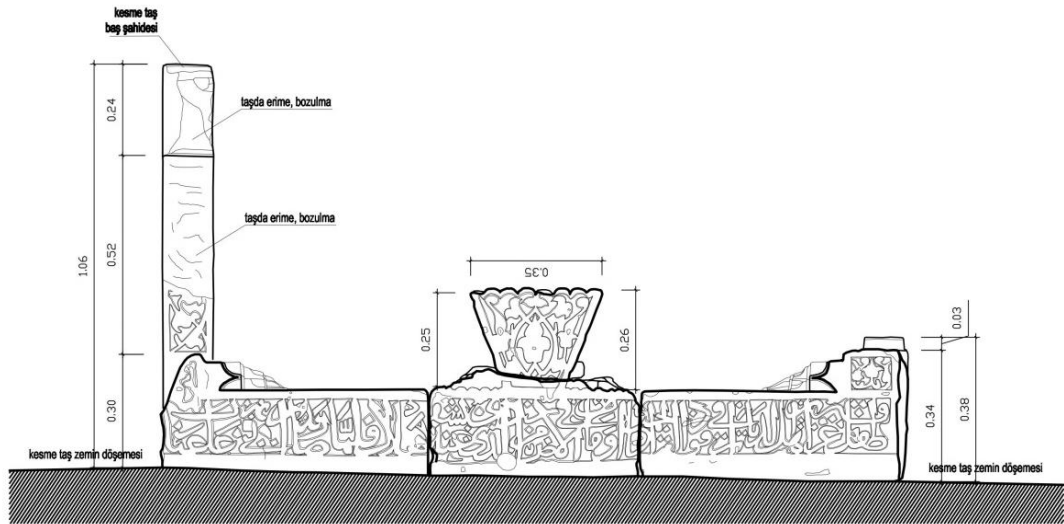
KUZEY CEPHESİ

Çizim 86/B: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (S.BİÇER'den)

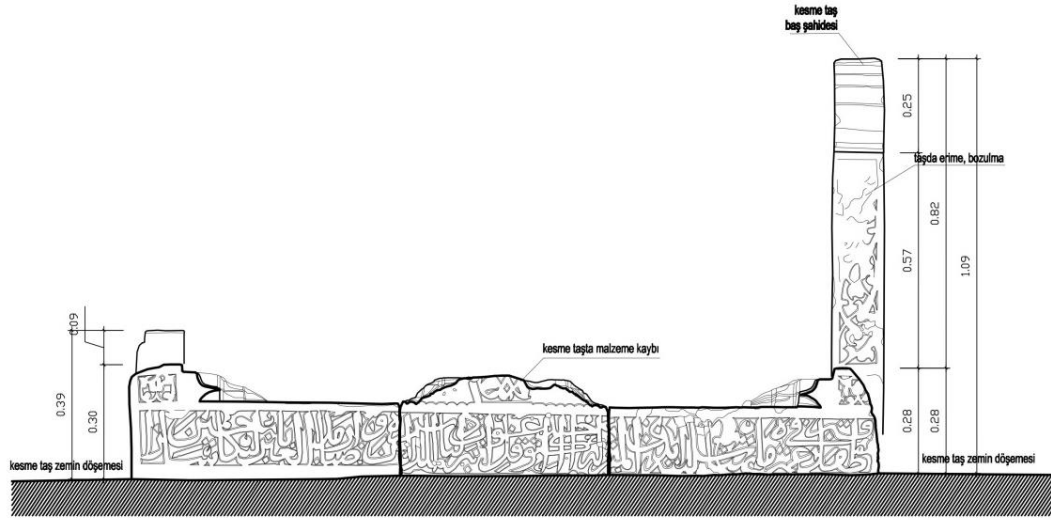
BATI CEPHESİ DOĞU CEPHESİ

Çizim 87/C-88/D: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

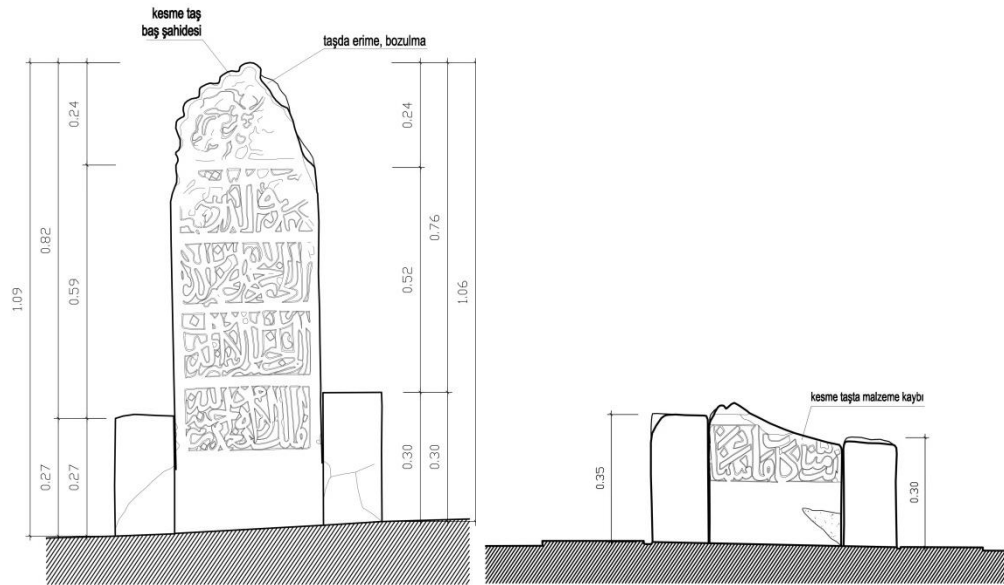
GÜNEY CEPHESİ

Çizim 89: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntümü (S.BİÇER'den)

KUZAY CEPHESİ

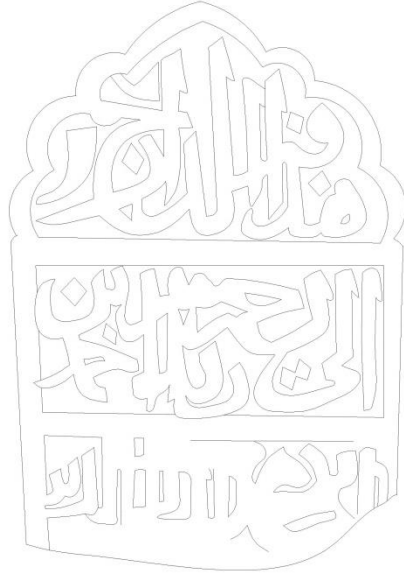
Çizim 90: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntümü (S.BİÇER'den)

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

Çizim 91-92: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi (S.BİÇER'den)

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

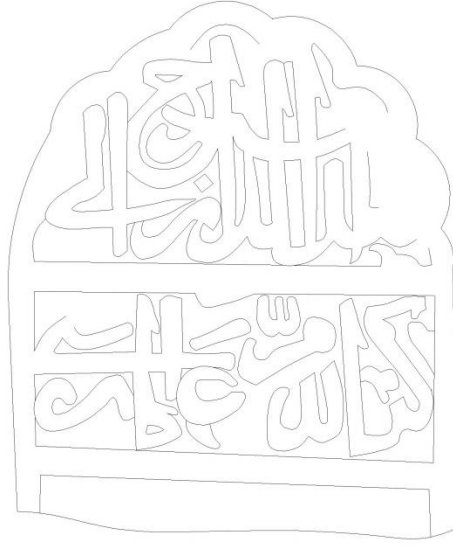
Çizim 93: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Ahmet'in annesi Amine'ye ait Mezarın Baş Şahide Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

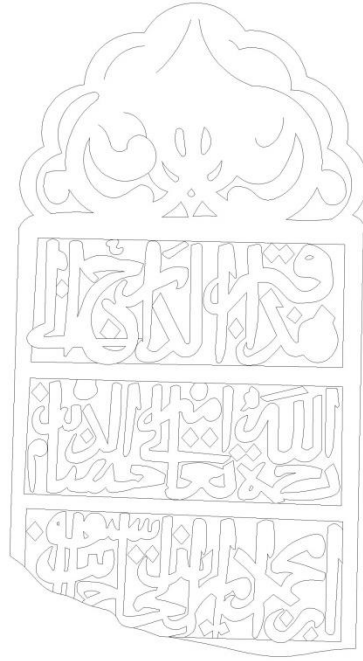
Çizim 94: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Şemsettin Oğlu Eyüp'e ait Baş Şahide Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

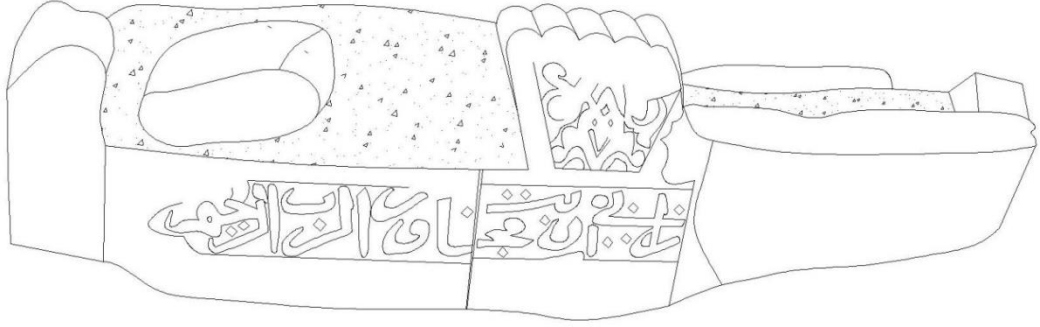
Çizim 95: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Emrullah Ali Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

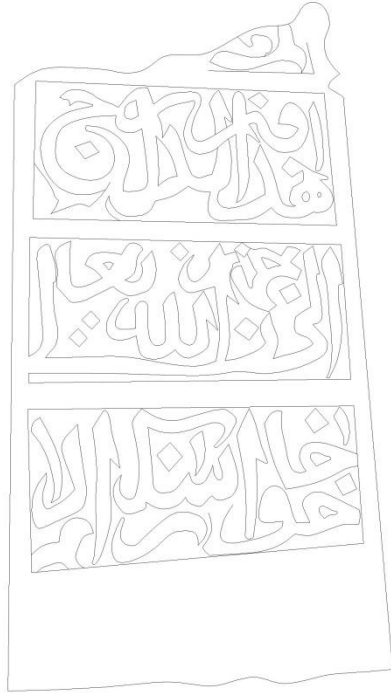
Çizim 96: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Muhammet Emir Oğlu Emin Hüsamettin Mezarın Baş Şahide Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

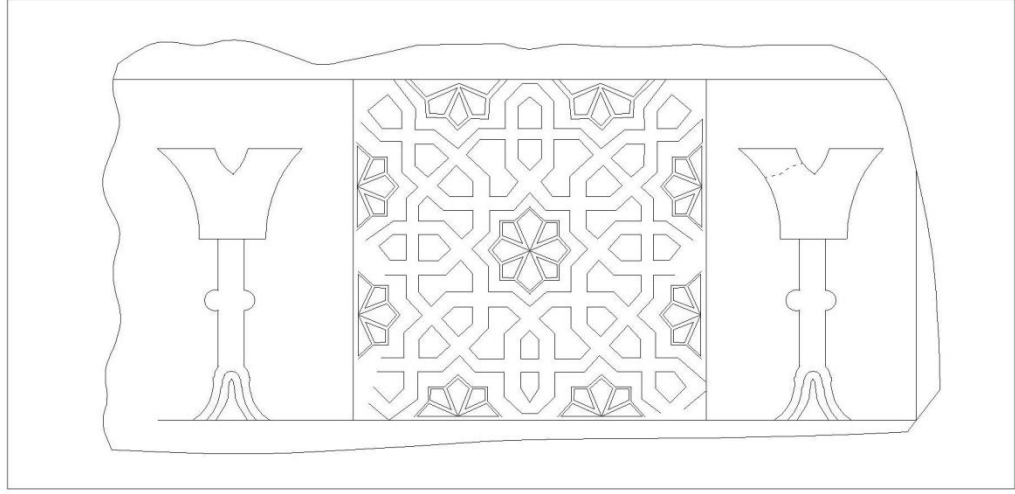
Çizim 97: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

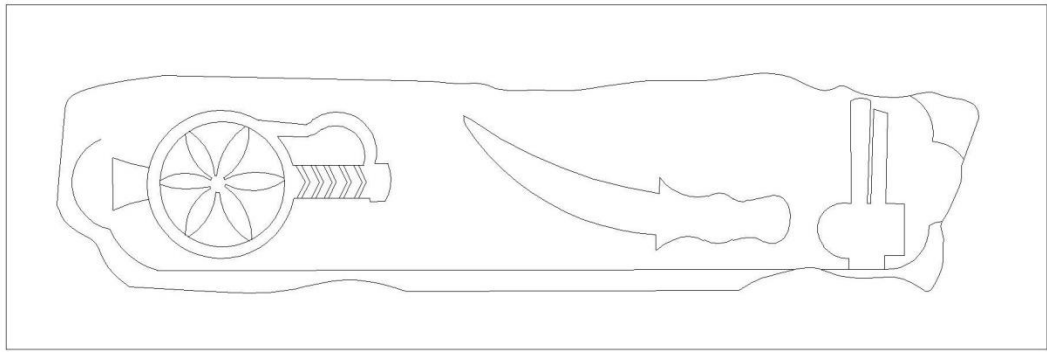
Çizim 98: Mardinike Külliyesi, Halid Şükri'ye ait Mezar Şahidesi

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

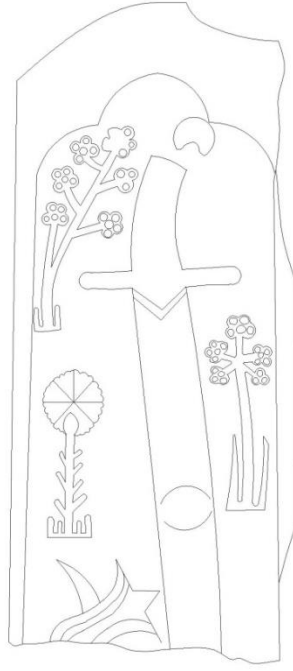
Çizim 99: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Sağında Yer Alan İkinci Blok Taşından Süslemeler

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

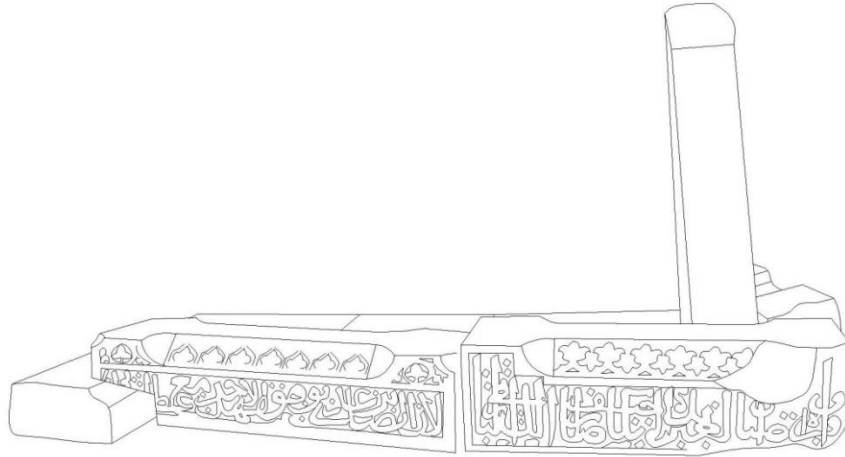
Çizim 100: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Sağında Yer Alan İlk Blok Taşından Süslemeler

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

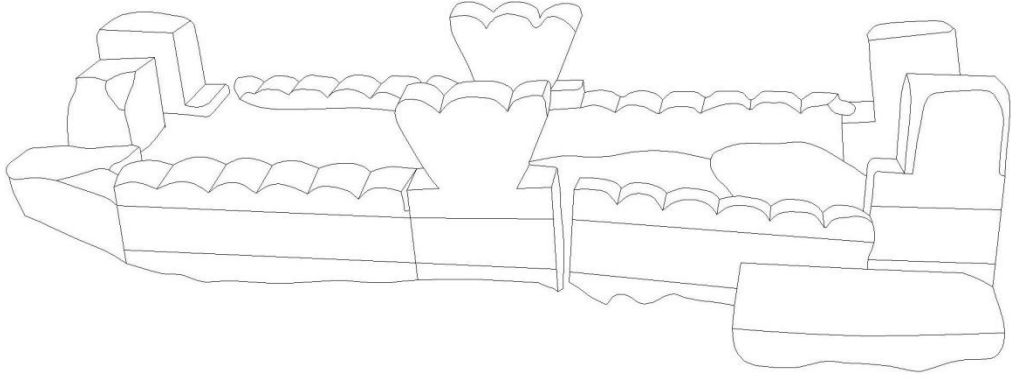
Çizim 101: Eyübi Kızlar Cami, Muhammet oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezar Kapı Girişinin Solunda Yer Alan İkinci Blok Taşın Yan Süsleme Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

Çizim 102: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

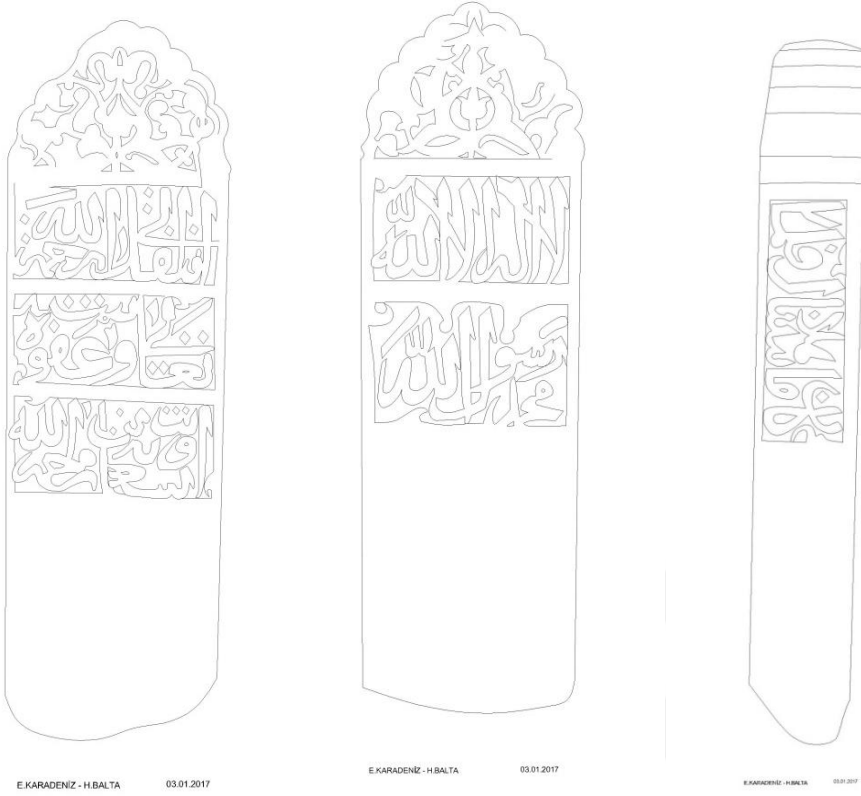
Çizim 103: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

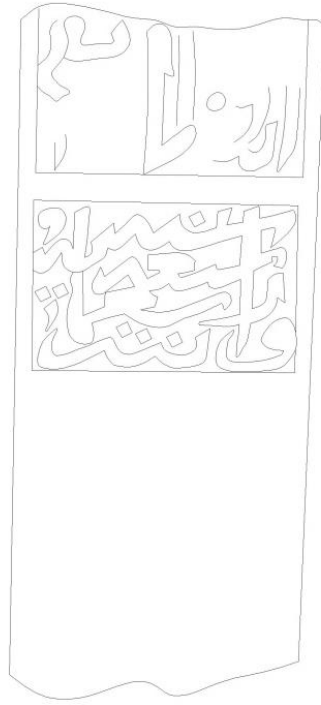
Çizim 104: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide Görünümü

Çizim 105-106-107: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin İç, Dış ve Yan Yüzü

Çizim 108: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emine'ye ait Mezar Şahidenin Yan Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

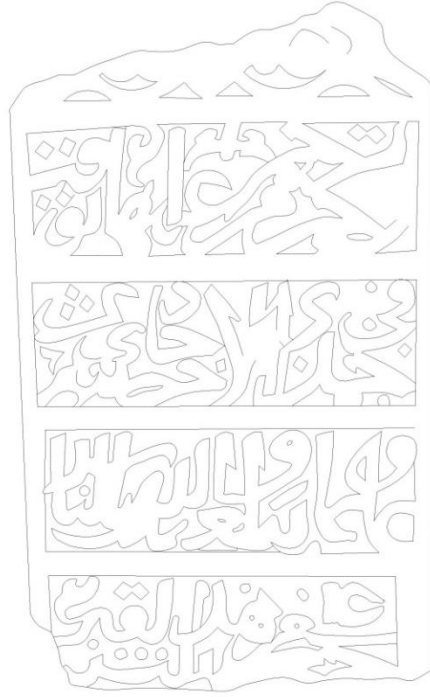
Çizim 109-110: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 779/1378 Tarihli Mezar Şahidesi ve Yan Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

02.01.2017

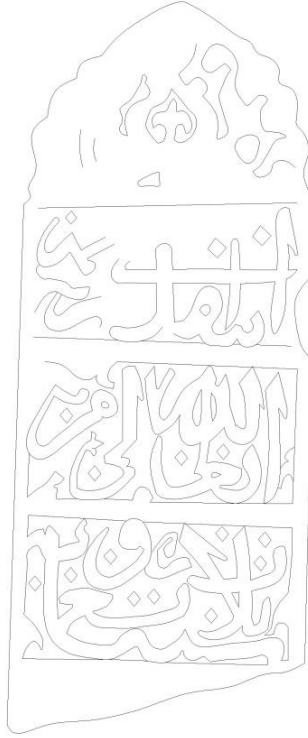
Çizim 111: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 850/1447 Tarihli Şahide

E.KARADENİZ - H.BALTA

02.01.2017

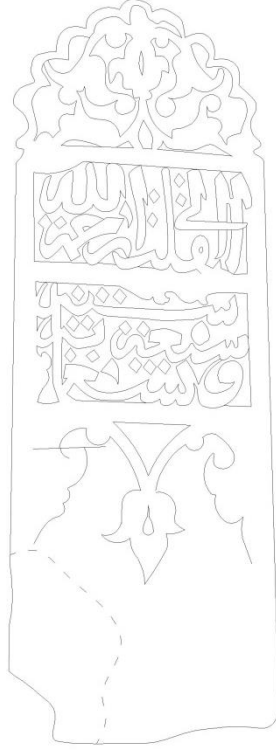
Çizim 112: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 607/1211 Tarihli Şahide

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

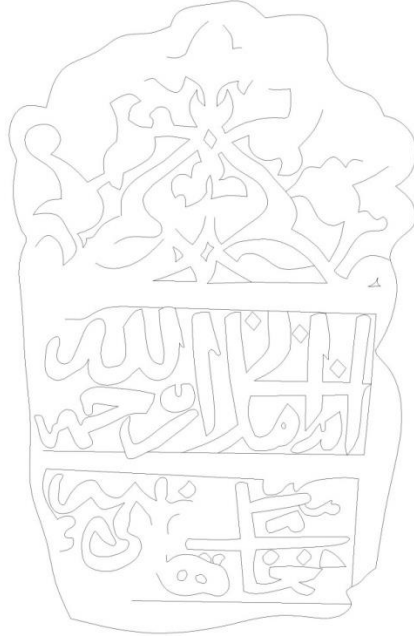
Çizim 113: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 703/1304 Tarihli

E.KARADENİZ - H.BALTA

02.01.2017

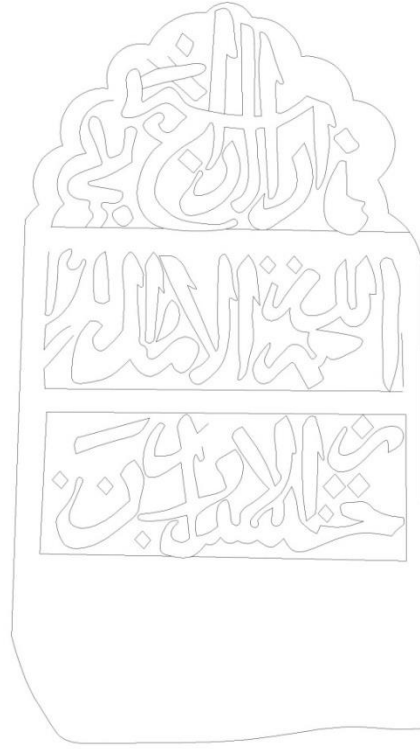
Çizim 114/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/ 1563 Tarihli Şahide

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

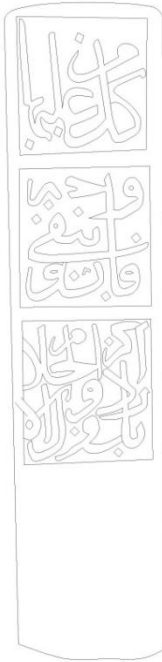
Çizim 115/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/1563 Tarihli Şahide

E.KARADENİZ - H.BALTA

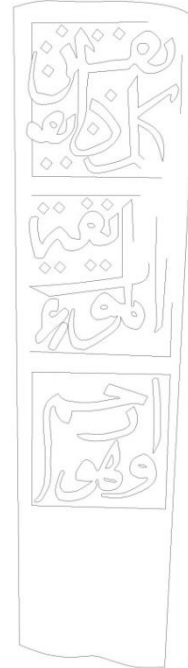
03.01.2017

Çizim 116: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emir Halil Bey'in Şahidesi

E.KARADENİZ - H.BALTA

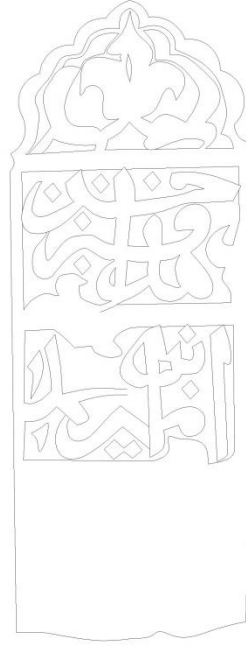
03.01.2017

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

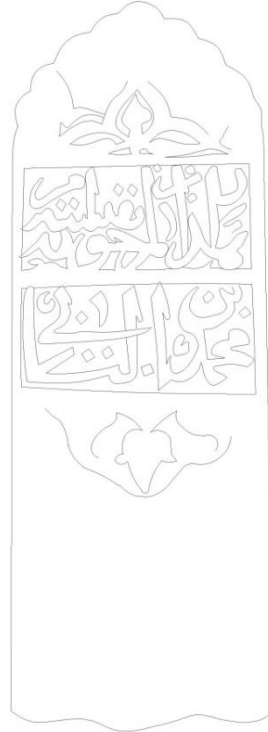
Çizim 117-118: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hacı Muhammet'in Şahide Yüzleri

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

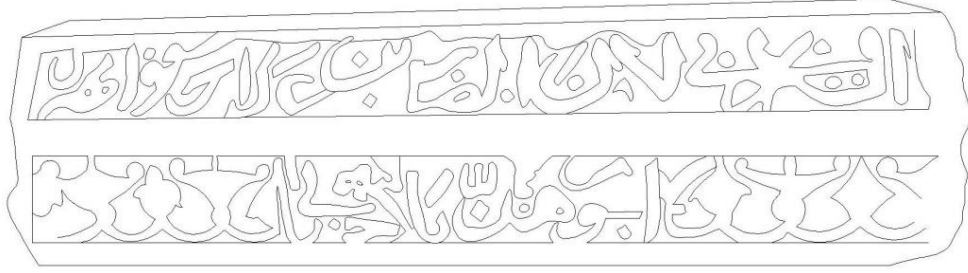
Çizim 119: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hasan Emir Ahmed'e ait Mezar Şahidesi Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

02.01.2017

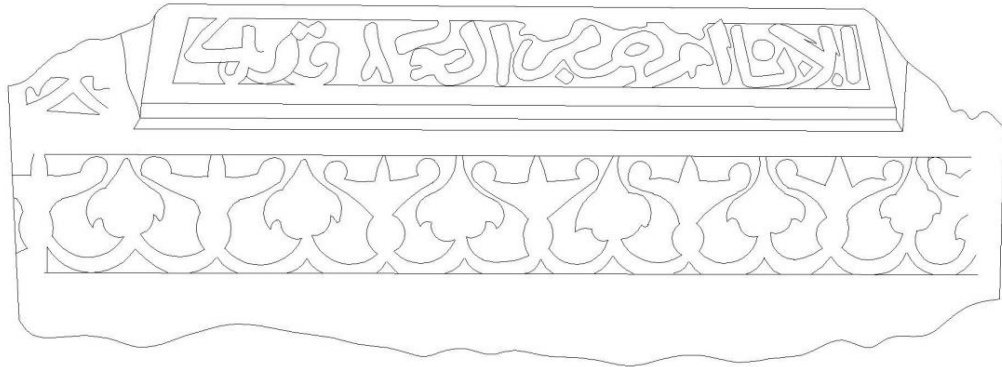
Çizim 120: : Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Muhammed Şadi Kızı Nefise'ye ait Şahide

E.KARADENİZ - H.BALTA

01.01.2017

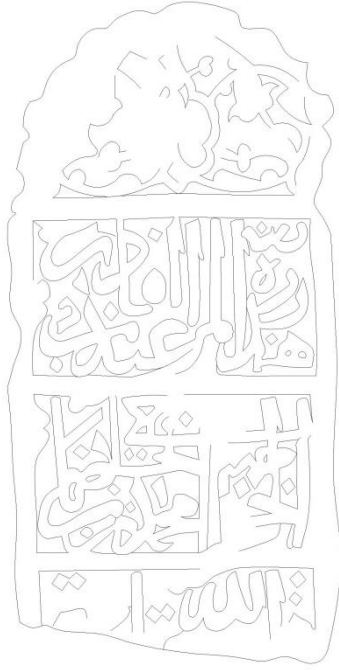
Çizim 121: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde Yer Alan Süsleme Arasına İşlenen Yazı Detayı

E.KARADENİZ - H.BALTA

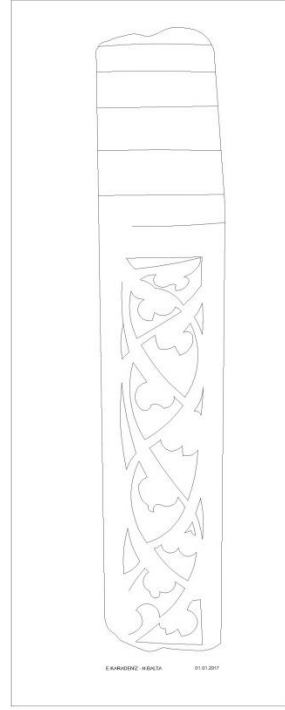
01.01.2017

Çizim 122: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmed Tahsin'e ait Mezar Sandukası

E.KARADENİZ - H.BALTA

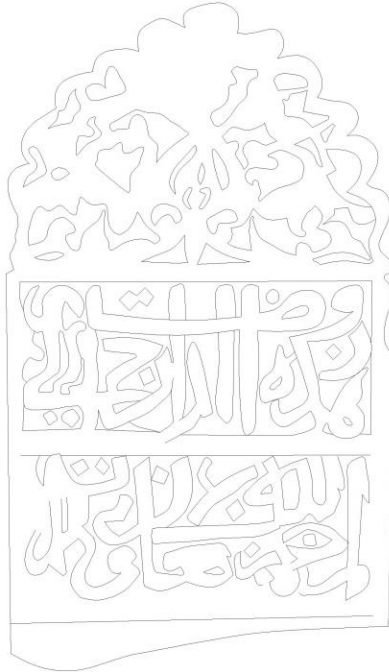
01.01.2017

E.KARADENİZ - H.BALTA

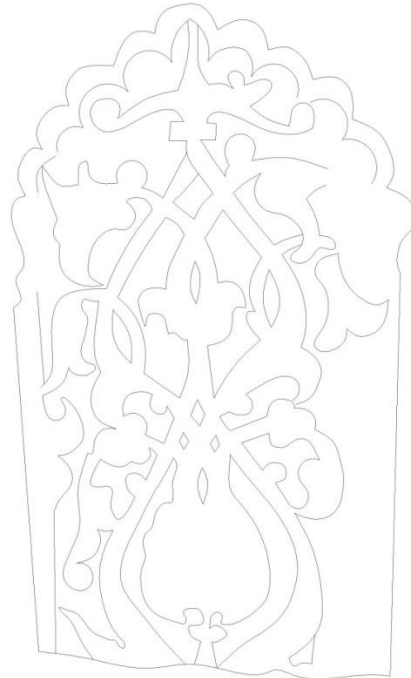
01.01.2017

Çizim 123-124: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Abdülkadir el-Cezeri Muhammed'e ait Mezar Şahide ve Yan Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

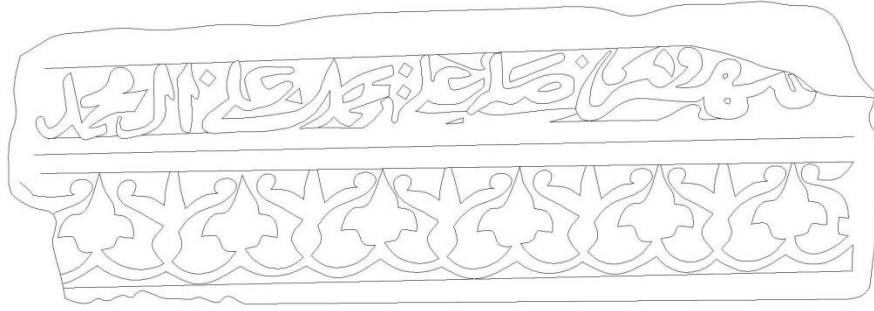
02.01.2017

E.KARADENİZ - H.BALTA

02.01.2017

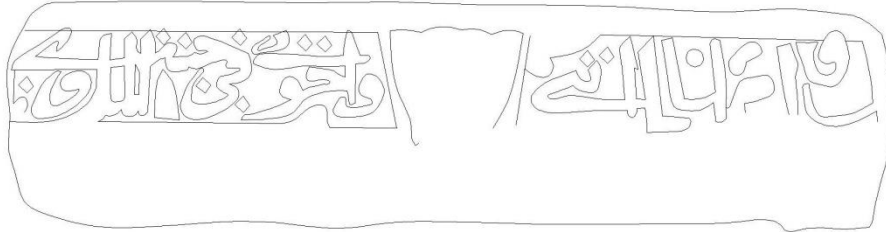
Çizim 125-126: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahide İç, Dış Yüzü

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

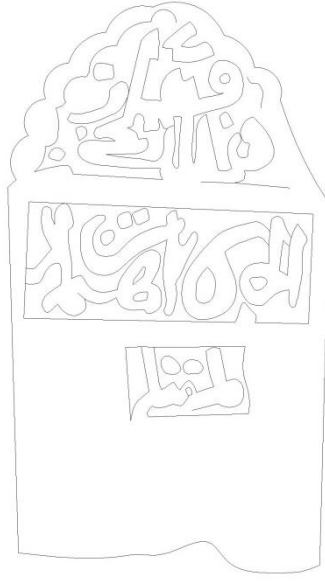
Çizim 127/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

E.KARADENİZ - H.BALTA

03.01.2017

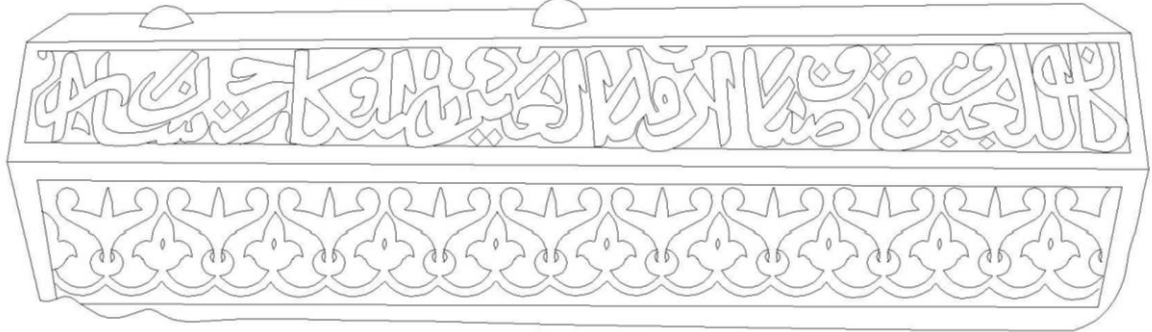
Çizim 128/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

E.KARADENİZ - H.BALTA

04.01.2017

Çizim 129/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahidesi

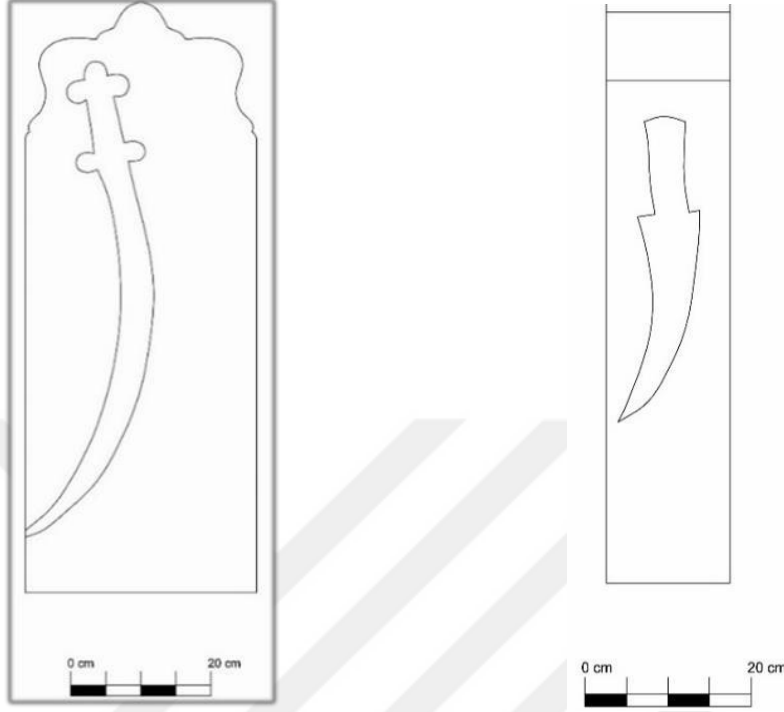

E.KARADENİZ - H.BALTA

05.01.2017

Çizim 130: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Karşılaştırma çizimleri

Çizim 131-132: Mardin Merkezde bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları Şeymus'un ayak şahide, kılıç motifi- baş şahide yan yüz, hançer motifi (A. Bodakçi'den)

Foto.1: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 2-3: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Şeyh Kadir'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 4-5: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1250/1834 Tarihli Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 6: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 1260/1844 Tarihli Mezarın Şahidesi

Foto. 7-8: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hasan Oğlu Süleyman'na ait Mezarın Şahide ve Yan Yüzünün Görünümü

Foto. 9-10: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İbrahim'e ait Mezarın Şahide ve Yan Yüzünün Görünümü

Foto. 11: : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 12: : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Yan Yüz

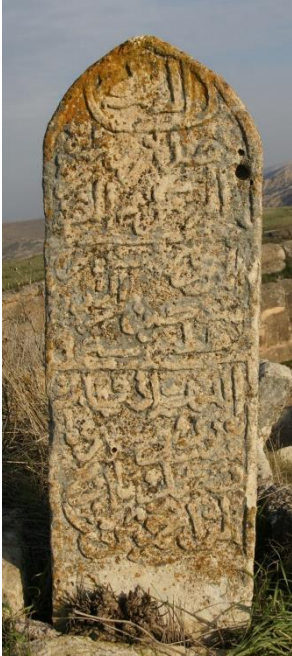
Foto. 13-14-15: : İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Fâtıma Hatûn'a ait Mezarın Baş, Ayak Şahide Ve Yan Yüzlerinin Görünümü

Foto. 16: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Foto. 17: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Yandan Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Ara Şahide

Foto. 18-19-20: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu ? Mezarın Baş, Ayak ve Yan Şahidesi

Foto. 21/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16 ? Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Baş şahide

Ayak Şahide

Foto. 22/B-23/C: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, 16 ? Tarihli Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 24/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 25/B: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 26/A: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 27/B: İç Kale Eski Aşağı Mahalle Mezarlığı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 28: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 29-30: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin İksab Oğlu Ali'ye ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 31: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın (Batıdan) Genel Görünümü

Foto. 32: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın (Doğudan) Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Yan Yüz

Foto. 33-34-35: : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, 1277/1861 Tarihli Mezarın Baş, Ayak ve Yan Şahide Yüzü

Foto. 36: : İç Kale Eski Yukarı Mahalle Hacı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Baş Şahide İç Yüz

Yan Yüz

Foto. 37-38-39: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hacı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Baş, Ayak ve Yan Şahide Yan Yüzü

Foto. 40: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hacı Mahmud Oğlu Hüseyin Cevlis'e ait Mezarın Ayak Şahide Görünümü

Foto. 41: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcî Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 42: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcî Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 43: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcî Mahmud Oğlu Muhammed'e ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 44: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 45-46: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 47-48: Hüseyin Oğlu Ali'ye ait Baş Şahide Yan Yüzünde Besmele-i Şerif lafzı – Ayakucunda Yer Alan Süsleme Ögesi

Foto. 49: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 50-51: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 52: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarının Genel Görünüm

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 53-54: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Umde Oğlu Hasan'ın Mezarından Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 55: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcî Numan İbrahim Kızı Reyhan'ın Mezarının Genel Görünümü

Foto. 56: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hâcî Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Yandan Görünümü

Baş Şahide

Ayak Şahide

Foto. 57-58: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hacı Numan İbrahim Kızı Reyhan'a ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 59: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'in Mezarından Genel Görünüm

Baş Şahide İç Yüzü

Ayak Şahide

Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 60-61-62: İç Kale Eski Yukarı Mahalle Mezarlığı, Hüseyin'e ait Mezarın Baş, Ayak şahidenin İç ve Dış Yüzü

Foto. 63: Eski Mezarlık, İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 64: Eski Mezarlık , İzzeddein Muhammed Cevad'a ait Mezar, Diğer Yüzü

Foto. 65: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 66: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezardan Genel Görünüm

Baş Şahide

Yan Şahide-Detay

Foto. 67-68: Eski Mezarlık, Süleyman Ahmet'e ait Mezarın Baş ve Yan Şahidesi

Foto. 69: Eski Mezarlık, Ahmet Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Foto. 70: Eski Mezarlık, Ahmet Oğlu ? Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 71: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 72/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 73/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Diğer Yüzü

Foto. 74: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 75/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 76/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üstten Detay

Foto. 77/C: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üst Detay

Foto. 78/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 79/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 80/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 81/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 82/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 83/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Üst Süsleme Detayı

Foto. 84/C: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan Süsleme Detayı

Foto. 85: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 86/A: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünüm

Foto. 87/B: Eski Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan Şahide Detayı

Foto. 88: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, Hâcî Muhammed Muzaffer İbrahim'e ait Mezarı Genel Görünümü

Foto. 89: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, Abdürrahim Kızı Fâtıma'ya ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 90/A: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Baş Şahide İç Yüz

Ayak Şahide İç Yüz

Foto. 91/B-92/C-93/D: Kasır Rabiye yolu üzerindeki mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş, Şahide ve Baş-Ayak Şahidelerin İç Yüzü

Foto. 94: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 95-96: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Baş Şahide ve Yan Yüz Detayı

Foto. 97-98: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, Süleyman'a ait Mezarın Ayak Şahide ve Yan Yüz Detayı

Foto. 99: Eski Kaymakamlık Arkası Mezarlık, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 100-101: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 102: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Yandan Genel Görünümü

Foto. 103-104: İmam Abdullah Zaviyesi, Metin Emin'e ait Mezarın Şahide Yan Yüzü ve Sanduka Pehlesinden Süsleme Detayı

Foto. 105: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 106: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yandan Genel Görünümü

Foto. 107-108: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahide ve Yan şahide Detayı

Foto. 109: İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 110: İmam Abdullah Zaviyesi, Esad'a ait Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 111: İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 112: İmam Abdullah Zaviyesi, İshak Oğlu Şazir'e ait Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 113: İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 114: İmam Abdullah Zaviyesi, Şehid Said'e ait Mezarın Ayak Şahide Genel Görünümü

Foto. 115: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 116/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 117/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 118/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 119/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 120/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 121/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Baş Şahidesi

Foto. 122/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 123/B: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Taşındaki Süsleme Detayı

Foto. 124/A: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 125/B-126/C: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide İç ve Dış Yüzü

Foto. 127/D: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Şahide Yan ve Kaide Yan Süsleme Detayı

Foto. 128/E: İmam Abdullah Zaviyesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Kaide Süsleme Detayı

Foto. 129: Salihiyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 130: Salihiyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 131: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, 906/1501 Tarihli Mezarın Yan Şahide Detayı

Foto. 132: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, Alâeddin Oğlu ? Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide Dış ve Yan yüz

Baş Şahide Alınlık İç Yüz

Foto. 133-134: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, Alâeddin Oğlu ? Mezarın Baş Şahide Dış, Yan ve İç Yüz Alınlık Süsleme Detayı

Foto. 135: Salihyye Bahçeleri Anonim Zaviye, İsimli ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

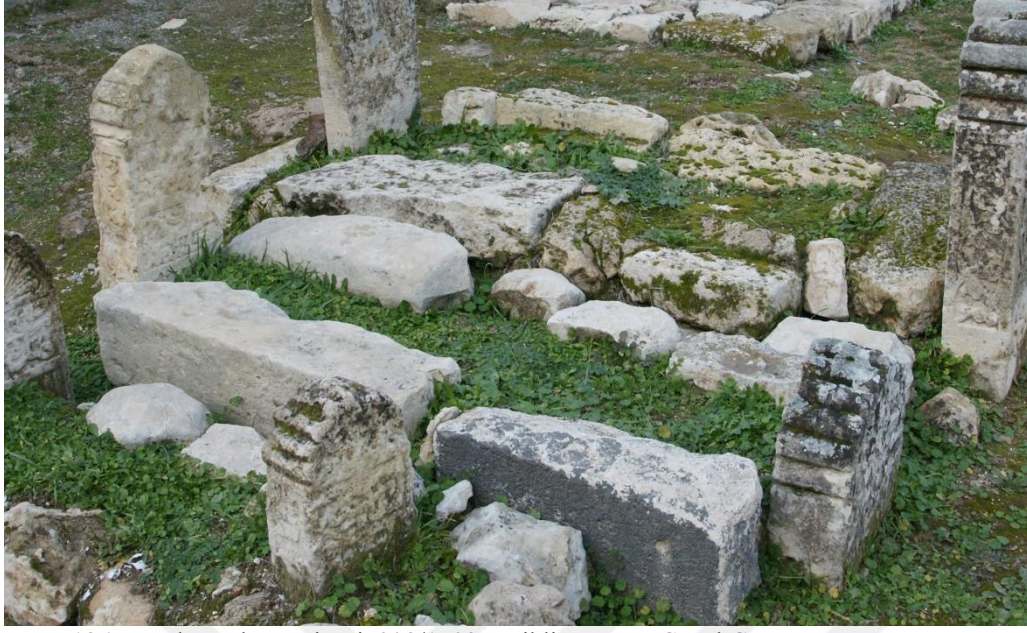

Foto. 136: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 137: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Baş Şahide Genel Görünümü

Foto. 138-139-140: Haydar Baba Zaviyesi, 908/1503 Tarihli Mezarın Ayak Şahide İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 141: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Yan Yüz

İç Yüz

Foto. 142-143-144: Haydar Baba Zaviyesi, Ahmed'e ait Mezarın Baş Şahide Dış, Yan ve İç Yüzü

Baş Şahide

Ayak Şahide, Alınlık kısmı İstiridye Detayı

Foto. 145-146: Haydar Baba Zaviyesi, İsimli ve Tarihsiz Mezarın Baş ve Ayak Şahide Genel Görünümü

Foto. 147: Haydar Baba Zaviyesi, Abdül'alim Muhammed'e ait Mezarın Genel Görünümü

Baş şahide

Ayak Şahide

Foto. 148-149: Haydar Baba Zaviyesi, Abdül'alim Muhammed'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Foto. 150: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 770/1369 Tarihli Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 151: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 770/1369 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 152: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 153: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Yan Pehlesinden Süsleme Detayı

Foto. 154: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Neşad'a ait Mezarın Ayak Şahidesi

Foto. 155: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Foto. 156: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Yandan Görünümü

Baş Şahide

Yan Yüz

Foto. 157-158: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Baş Şahidesi ve Yan Yüz

Ayak Şahide

Yan Yüz

Alınlık Süsleme Detay

Foto. 159-160-161: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Ayak Şahidesi, Yan Yüzü ve Alınlık Süslemesi

Foto. 162: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Pehle Yüzünde Detay

Mukarnas Detay

Yan Şahide Detayı

Foto. 163-164: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, 990/1582 Tarihli Mezarın Pehle Yüzünde Detaylar

Foto. 165: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Baş Şahide Dış ve Ayak Şahide İç Yüz

Baş Şahide

Ayak Şahide İç Yüz

Foto. 166-167-168: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Emir Melik'e ait Mezarın Baş Şahide ve Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 169/A: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 170/B: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Sanduka Pehle Görünümü

Foto. 171: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Ali Mansur ? Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 172: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Muhammed Ali Mansur ? Mezarın Sanduka Pehle Detayı

Foto. 173/A: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 174/B: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Süsleme Detayı

Foto. 175/A: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü
(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 176/B: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Pehle Yazı ve Süsleme Detayı

Foto. 177/A: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

(Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 178/B: Salihiyye Bahçeleri Tekke Yapısı, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 179: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Mezarın Genel Görüntü (Hasankeyf 2014 Kazı Sonuçları Rapor Fotoğrafları)

Foto. 180: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Ayak Şahide (Kırık) Dış yüzünden, Baş Şahide İç Yüzüne Bakış

Yan Şahide Detayı

Mukarnas Detayı

Foto. 181-182: Salihyye Bahçeleri Tekke Yapısı, Ahmed Ömer'e ait Mezarın Süsleme Detayları

Foto. 183: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Ahmet'in annesi Emine'ye ait Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Foto. 184-185: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Ahmet'in annesi Emine'ye ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Ayak Şahide

Baş Şahide

Foto.186-187: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Şemsettin Oğlu Eyüp'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Ayak Şahide

Baş Şahide

Foto. 188-189: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Emrullah Ali Ahmed'e ait Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Ayak Şahide

Baş Şahide

Foto. 190-191: Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, Muhammet Emir Oğlu Emin Hüsamettin'e Mezarın Baş ve Ayak Şahidesi

Ayak Şahide

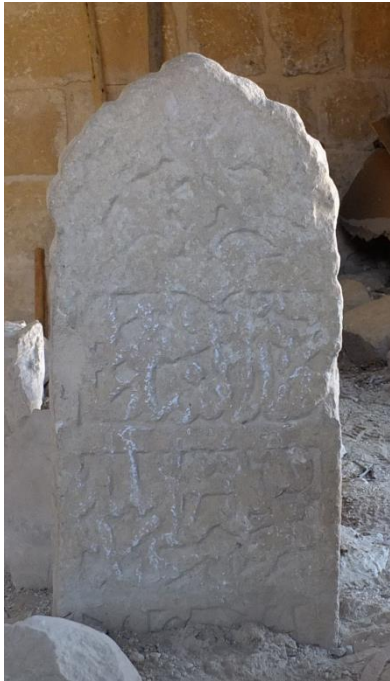
Foto. 192: : Eyübi Kızlar Cami Arkası Anonim zaviye, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 193: Mardinike Külliyesi, Halid Şükri'ye ait Mezar Şahidesi

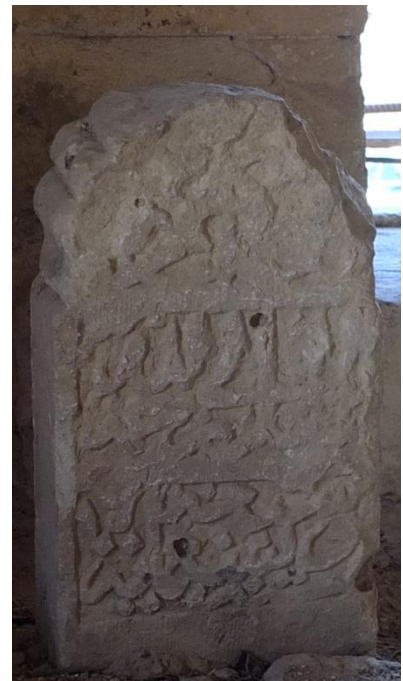
Foto. 194: Eyübi Kızlar Cami, 970/1563 Tarihli Mezarın Genel Görünümü

Baş Şahide

Yan Yüz

Ayak Şahide

Foto. 195-196-197: Eyübi Kızlar Cami, 970/1563 Tarihli Mezarın Baş Şahide İç ve Yan Yüzü, Ayak Şahide İç Yüzü

Foto. 198: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 199: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Giriş Kapısının Sağında Yer Alan İlk Blok Taşın Süslemeleri

Foto. 200: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Giriş Kapısının Sağında Yer Alan İlk Blok Taşın Yazı Detayı

Foto. 201-202: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Giriş Kapısının Sağında Yer Alan İkinci Blok Taşın süslemeleri ve Detayı

Foto. 203-204: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e Mezarın kapı Girişinin Solunda Yer Alan Birinci Blok Taşın Üst Yazı Detayı ve Yan Süsleme Detayı

Foto. 205-206: Eyübi Kızlar Cami, Muhammed Oğlu Emir Halil Bey'e ait Mezarın Kapı Girişinin Solunda Yer Alan İkinci Blok Taşın Yan Süsleme Detayı ve Üst Yazı Detayı

Foto. 207: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Genel Görünümü

Foto. 208: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Yandan Görünümü

Foto. 209: Eyübi Kızlar Cami, Sultan Abir Bey'e ait Mezarın Sanduka Detayı

Foto. 210/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 211/B: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 212/C: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Yan Şahide Detayı

Foto. 213/A: Sultan Süleyman Külliyesi'ndeki Cami, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Genel Görünümü

Foto. 214-215-216: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin İç, Dış ve Yan Yüzü

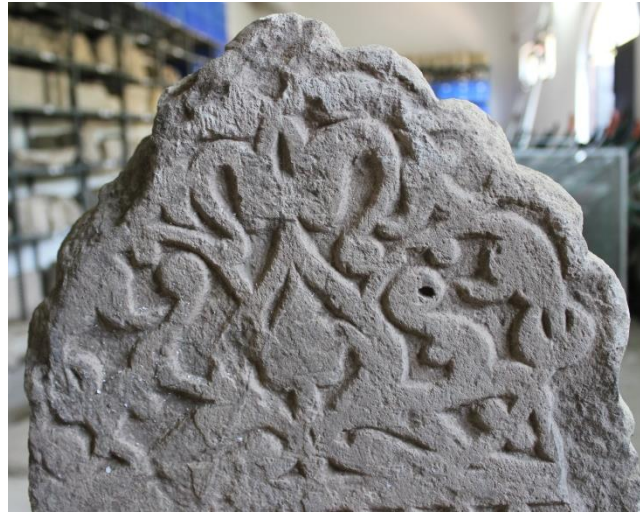

Foto. 217: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 702/1303 Tarihli Şahidenin Alınlık Süsleme Detayı

Foto. 218-219-220: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emine'ye ait Mezar Şahidesinin İki Yan Yüzü

Foto. 221-222-223: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 779/1378 Tarihli Mezar Şahidesinin İki Yan Yüzü

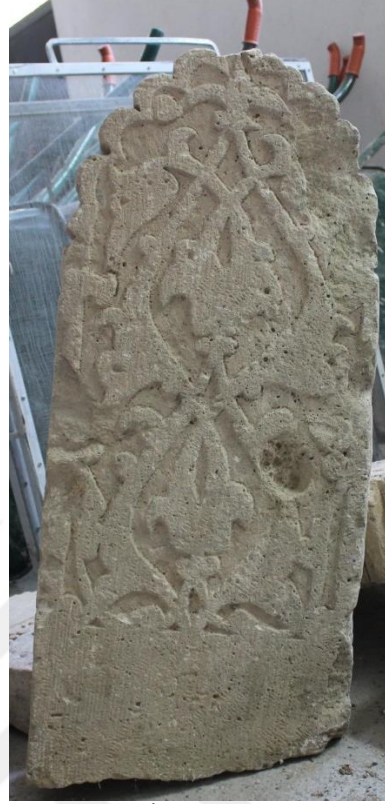

Foto. 224-225: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 707/1308 Tarihli Şahidenin İç ve Dış Yüzü

Foto. 226-227: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 707/1308 Tarihli Şahidenin Yan Yüzünde Süsleme Detayları

Foto. 228: Hasankeyf Kazı Evi Deposu,
850/1447 Tarihli Şahide

Foto. 229: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 607/1211 Tarihli
Şahide

Foto. 230: Hasankeyf Kazı Evi Deposu,
703/1304 Tarihli Şahide

Foto. 231/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu,
970/ 1563 Tarihli Şahide

Foto. 232/B-233/C: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/ 1563 Tarihli Şahide Alınlık ve Kitâbe Satırı
Altındaki Süsleme Detayı

Foto. 234/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, 970/1563
Tarihli Şahide

Foto. 235: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Emir
Halil Bey'in Şahidesi

Foto. 236-237-238: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hâcî Muhammet'in Şahidesi

Foto. 239-240-241: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Hasan Emir Ahmed'e ait Mezar Şahidesi İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 242: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Muhammet Şadi Kızı Nefise'ye ait şahide

Foto. 243/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezarın Sanduka Pehlesinde Yer Alan Süsleme Arasına İşlenen Yazı

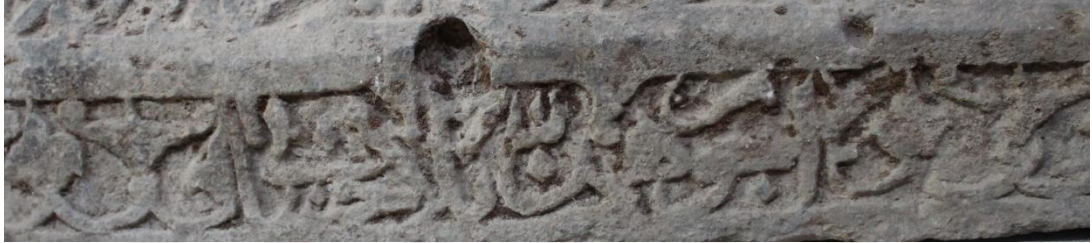

Foto. 244/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesinde Yer Alan Süsleme Arasına İşlenen Yazı Detayı

Foto. 245/C: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Pehlesindeki Süsleme Detayı

Foto. 246/D: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sanduka Üst Kısımındaki Kabara ve Süsleme Detayı

Foto. 247: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmed Tahsin'e ait Mezar Sandukasının süsleme Detayı

Foto. 248: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Ahmed Tahsin'e ait Mezar Sandukası

Foto. 249-250-251: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, Abdülkadir el-Cezeri Muhammed'e ait Mezar Şahidesi İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 252-253-254: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimli ve Tarihsiz Mezar Şahide İç, Dış ve Yan Yüzü

Foto. 255/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 256/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Diğer Yüzü

Foto. 257/A: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 258/B: Hasankeyf Kazı Evi Deposu, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukasının Süsleme Detayı

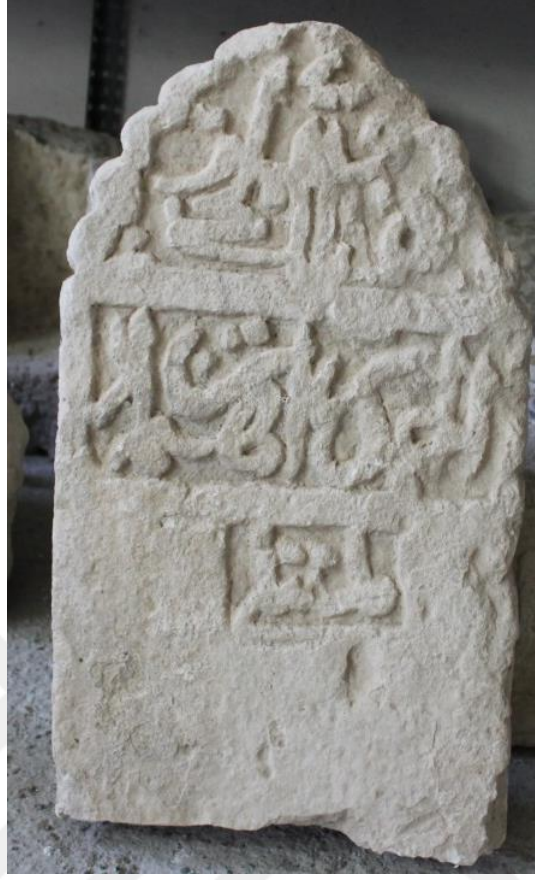

Foto. 259: Hasankeyf Kazı Evi Deposu,
İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Şahidesi

Foto. 260/A: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası

Foto. 261/B: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası Diğer Yüzü

Foto. 262/C: Hasankeyf Belediye Bahçesi, İsimsiz ve Tarihsiz Mezar Sandukası Üst Kısımda Yer Alan Kabara ve Süsleme Detayı

Karşılaştırma Fotoğrafları

Foto. 263-264: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

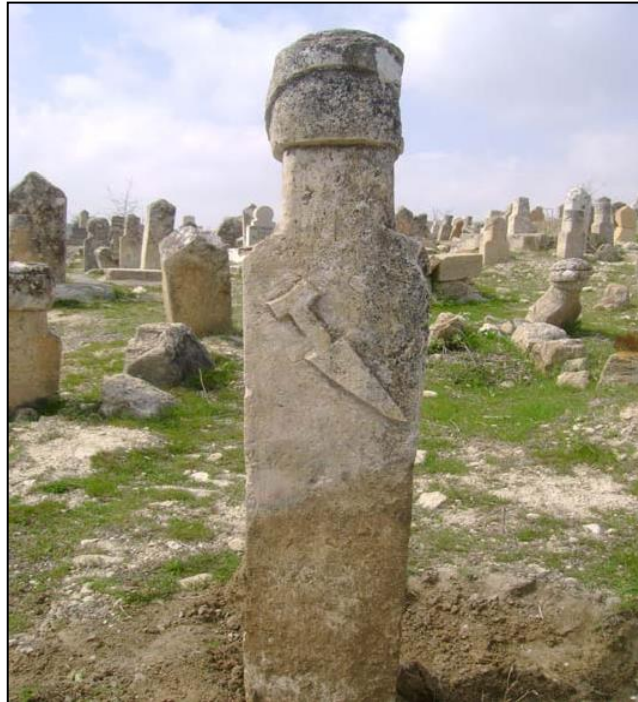

Foto. 265: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

Foto. 266: Adıyaman Besni İlçesindeki Mezar Taşları Örneği (F.DEMİREL'den)

Foto. 267: Van Erciş Çelebibağı Mezarlığı'ndaki Anıtsal Mezarlar (A. ULUÇAM'dan)

13.HASANKEYF KAZI EVİ DEPOSUNDA YER ALAN ŞAHİDE ÖRNEKLERİ

